

**T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE İHTİYAÇ ANALİZİ
UYGULAMASI: TURİZM ÖN LİSANS ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Akif GÖKÇE

Enstitü Anabilim Dalı : Turizm İşletmeciliği

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Orhan BATMAN

TEMMUZ – 2014

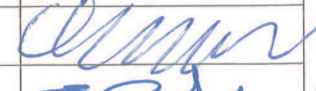
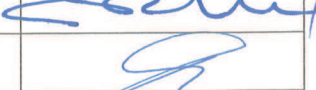

T.C.
SAKARYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YABANCI DİL ÖĞRETİMİNDE İHTİYAÇ ANALİZİ
UYGULAMASI: TURİZM ÖN LİSANS ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Akif GÖKÇE

Enstitü Anabilim Dalı : Turizm İşletmeciliği
Enstitü Bilim Dalı : Turizm İşletmeciliği

“Bu tez 02./07/2014 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Oybirliği ile kabul edilmiştir.”

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI	İMZA
Prof. Dr. Orhan BATMAN	Başarılı	
Doç. Dr. Oğuz TÜRKAY	Başarılı	
Doç. Dr. Tuncay YILMAZ	Başarılı	

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Akif GÖKÇE

02.07.2014

ÖNSÖZ

Akademik bir yaşamı seçmişlerin karşılaştığı en büyük zorluklardan birisi belki de uğraş edindiği alanda adını baki kılacak çalışmalarında en büyük titizliği gösterme eğilimidir. Bu zorlu süreçte gerek bilgileri, yönlendirmesi, eleştirileri gerekse destek, kolaylama ve yardımlarını gördüğümüz kıymetli hocalarımız, ailemiz, sevdiklerimiz, dost ve arkadaşlarımız bizlere en büyük destekçilerdir.

Bu tezin yazılması aşamasında, çalışmamı sahiplenerek titizlikle takip eden danışmanım Prof. Dr. Orhan Batman'a bana ve çalışmama olan değerli katkı ve emekleri için; tez savunmam esnasında yol gösterici yapıcı eleştirileri için Doç. Dr. Oğuz Türkay'a ve Doç. Dr. Tuncay Yılmaz'a içten teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Çalışmalarım sırasında en keskin eleştirmenim olan fakat en yakın desteğini benden esirgemeyen, özellikle son zamanlarda gecenin karanlığından gündüzün mavisine ulaştığım anlarda bile sorularım olduğunda beni sabırla dinleyen ve tıkandığım anlarda bana hep bir çıkış yolu gösteren, eşim Arş. Gör. Gizem Cengiz Gökçe'ye en kalbî şükranlarımı sunarım.

Çalışmam esnasında anketleri içerik açısından inceleyip düzelteren, istatistikî analizlerde yön gösteren değerli hocam Öğr. Gör. Dr. Emrullah Yılmaz'a bilimsel katkılarından ötürü minnettar olduğumu belirtmek isterim. Bu zorlu süreçte bildiklerini benimle paylaşmaktan çekinmeyen ve paylaşımlarını hep ışık tutucu bulduğum değerli meslektaşlarım Öğr. Gör. Hande Uyar'a, Okt. Kürşat Şamil Şahin'e ve Okt. Özgür Tilbe'ye ise teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca anketlerin uygulanmasında değerli yardımlarını esirgemeyen kıymetli bölüm hocalarına en derin duygularla şükranlarımı sunarım.

Son olarak bu günlere ulaşmamda emeklerini hiçbir zaman ödeyemeyeceğim müteveffa anneme, aileme şükranlarımı sunarım.

Akif GÖKÇE

02.07.2014

İÇİNDEKİLER

BEYAN	i
ÖNSÖZ	ii
İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR	vii
ŞEKİL LİSTESİ	viii
TABLO LİSTESİ	ix
GİRİŞ	1
Çalışmanın Konusu	3
Çalışmanın Önemi.....	4
Çalışmanın Amacı.....	6
Çalışmanın Yöntemi ve İçeriği	6
Tanımlar	7
BÖLÜM 1: KAVRAMSAL ÇERÇEVE	9
1.1. Daha Önce Yapılan Çalışmalara Genel Bir Bakış	9
1.2. Eğitim.....	17
1.3. Mesleki Eğitim	17
1.4. Mesleki Turizm Eğitimi	19
1.5. Yabancı Dil Eğitimi	21
1.6. Özel Amaçlı İngilizce (ÖAİ) Tanımları	21
1.7. Özel Amaçlı İngilizcenin Sınıflandırılması	24
1.8. Özel Amaçlı İngilizce Öğretiminin Gelişimi	25
1.8.1. Meslek Dili Analizi – Kayıt Analizi (Register Analysis).....	26
1.8.2. Söylem Analizi (Discourse Analysis)	27
1.8.3. Hedef Kullanım Alanı Analizi (Target Situation Analysis)	28
1.8.4. Beceriler ve Stratejiler (Skills and Strategies).....	29
1.8.5. Öğrenme Merkezli Yaklaşım (Learning Centered Approach)	30
1.9. İhtiyaç (Gereksinim) Tanımlamaları	30
1.10. İhtiyaç Analizi (Gereksinim Çözümlemesi) Tanımlamaları	32

1.11. İhtiyaç Analizinde Kullanılan Yaklaşımlar.....	36
1.11.1. Farklar Yaklaşımı (Discrepancy Philosophy)	37
1.11.2. Demokratik Yaklaşım (Democratic Philosophy)	37
1.11.3. Analitik Yaklaşım (Analytic Philosophy)	38
1.11.4. Tanımlayıcı Yaklaşım (Diagnostic Philosophy)	39
1.12. İhtiyaç Değerlendirmenin Ortaya Çıkışı	39
1.13. İhtiyaç Analizi Süreci.....	40
1.14. İhtiyaç Analizinin Öğretim Programı Sürecindeki Önemi.....	41
BÖLÜM 2: ARAŞTIRMANIN DESENİ	44
2.1. Araştırmanın Amacı	44
2.2. Araştırmanın Önemi.....	44
2.3. Araştırmanın Kapsamı	46
2.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	46
2.5. Araştırmanın Sayıltıları ve Kısıtları	48
2.6. Araştırmanın Yöntemi.....	49
2.7. Araştırmanın Ana – Alt Problemleri ve Araştırma Soruları	52
2.8. Veri Toplama Yöntemi ve Tekniği	54
BÖLÜM 3: ARAŞTIRMA BULGULARI	57
3.1. Demografik Bilgilere Yönelik Bulgular	57
3.2. OLİH Programına İlişkin Frekans Analizi Bulguları.....	59
3.3. Öğrencilerin İngilizce Seviye ve Motivasyonlarına İlişkin Bulgular	64
3.4 Öğrencilerin İngilizce Beklentilerine Dair Bulgular	69
3.5 Öğrencilerin Yabancı Dile İlişkin Güçlüklerine Dair Bulgular	79
3.6. Öğrencilerin İngilizce Öğrenme İhtiyaçlarına Dair Bulgular	82
3.7. Bulguların Özet Değerlendirilmesi	88
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	95
Öneriler	100
Araştırmacılara Yönelik Öneriler.....	103
KAYNAKÇA	105

EKLER.....	113
ÖZGEÇMİŞ.....	118

KISALTMALAR

OLİH : Otel, Lokanta ve İkrım Hizmetleri

ÖAİ : Özel Amaçlı İngilizce

Gİ : Genel İngilizce

MAİ : Meslek Amaçlı İngilizce

YÖK : Yüksek Öğretim Kurumu

İÖP : İngilizce Öğretim Programı

AB : Avrupa Birliği

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1: Özel Amaçlı İngilizcenin Sınıflandırılması.....	24
Şekil 2: Farklar Yaklaşımı	37
Şekil 3: İhtiyaç Analizi Aşamaları ve Çalışmadaki Karşılıkları.....	51
Şekil 4: Anket Kapsamı	56
Şekil 5: Öğrencilerin Sınıf İçi Etkinliklere Katılma Derecesi ve Etkinlik Türleri	85

TABLO LİSTESİ

Tablo 1: Anket Maddeleri	55
Tablo 2: Katılımcıların Demografik Özellikleri.....	59
Tablo 3: Program Tanınırlık Ve Motivasyonları	61
Tablo 4: Öğrencilerin Mezuniyet Sonrası Çalışmak İstedikleri Alan.....	63
Tablo 5: Mesleki Tecrübe Ve Mezuniyet Sonrası Sektörde Kalma İsteği Karşılaştırması.....	63
Tablo 6: Ortaöğretimde İngilizce Alan Öğretmeni	64
Tablo 7: Ön Lisans Öncesi Yabancı Dil Seviyesi	65
Tablo 8: Öğrencilerin Ön Lisans Öncesi Yabancı Dil Seviyesi ile Gerekli Olan Yabancı Dil Seviyelerinin Karşılaştırılması.....	66
Tablo 9: Öğrencilerin Ön Lisans Öncesi ve Sonrası İngilizce Düzeyleri Ki-Kare Testi	67
Tablo 10: Öğrencilerin İngilizceyi Öğrenme Amacı.....	68
Tablo 11: Öğrencilerin İngilizceyi Kimin İsteğiyle Öğrendiği.....	68
Tablo 12: Öğrencilerin Sınıf İçi Etkinliklere Katılma Sıklıkları.....	69
Tablo 13: Öğrencilerin Turizm Sektöründe İngilizce İle Karşılaşma Sıklıkları	69
Tablo 14: Öğrencilerin Gelecekte İngilizceyi Daha Çok Kullanacakları Ortamlara Dair Görüşleri.....	70
Tablo 15: Öğrencilerin Gelecekte İngilizceyi Kiminle Daha Çok Kullanacaklarına Dair Görüşleri.....	70
Tablo 16: Öğrencilerin İngilizceyi Kullanacakları İletişim Kanalı.....	71
Tablo 17: Öğrencilerin Gelecekte Karşılaşacağı İngilizce Türü.....	71
Tablo 18: Uygulanmakta Olan İngilizce Ders Programının Öğrenci İhtiyacını Karşılama Derecesi	72
Tablo 19: İngilizce Ders Programının Öğrenci İhtiyacı Kısmen Karşılama-Hiç Karşılamama Nedenleri.....	73
Tablo 20: Öğrencilerin İngilizce Öğretim Programı Konusundaki Görüşleri.....	74
Tablo 21: Öğrencilerin İngilizce Öğretiminde Öğretmen-Öğrenci Aktifliği Konusundaki Görüşleri	74
Tablo 22: Öğrencilerin OLİH Programlarında Öncelikli Olarak Yer Verilmesi Gerektiğini Düşündükleri Dil Becerisi.....	75
Tablo 23: Öğrenciler İçin Gelecekte Önemli Olan Okuma Becerileri.....	76
Tablo 24: Öğrenciler İçin Gelecekte Önemli Olan Yazma Becerileri	77
Tablo 25: Öğrenciler İçin Gelecekte Önemli Olan Dinleme Becerileri.....	77
Tablo 26: Öğrenciler İçin Gelecekte Önemli Olan Konuşma Becerileri	78
Tablo 27: Öğrencilerin Gelecekte Yapacakları Çeviri Türleri.....	79
Tablo 28: Öğrencilerin Gelecekte Güçlük Çekeceği Sorunlar.....	80
Tablo 29: Öğrencilerin En Çok Güçlük Çektikleri Okuma Becerileri.....	81
Tablo 30: Öğrencilerin En Çok Güçlük Çektikleri Yazma Becerileri	81
Tablo 31: Öğrencilerin En Çok Güçlük Çektikleri Dinleme Becerileri.....	82
Tablo 32: Öğrencilerin En Çok Güçlük Çektikleri Konuşma Becerileri	82

Tablo 33: Öğrencilerin Mesleki İngilizce Bilgisi Gerekliliğine İlişkin Görüşleri	83
Tablo 34: Öğrencilerin İngilizce İhtiyaçlarını Karşılamanın Sınıf İçi Teknik Ve Etkinlikler.....	84
Tablo 35: Öğrencilerin Sınıf İçi Etkinliklere Katılma Derecesi İle İngilizce İhtiyaçlarını Karşıladıklarını Düşündükleri Sınıf İçi Etkinlikler.....	84
Tablo 36: Öğrencilerin Öğrenme İhtiyaçları İçin Önemli Olan Okuma Becerileri	86
Tablo 37: Öğrencilerin Öğrenme İhtiyaçları İçin Önemli Olan Yazma Becerileri.....	86
Tablo 38: Öğrencilerin Öğrenme İhtiyaçları İçin Önemli Olan Dinleme Becerileri	87
Tablo 39: Öğrencilerin Öğrenme İhtiyaçları İçin Önemli Olan Konuşma Becerileri.....	87

Tezin Başlığı: Yabancı Dil Öğretiminde İhtiyaç Analizi Uygulaması: Turizm Ön Lisans Örneği

Tezin Yazarı: Akif GÖKÇE

Danışman: Prof. Dr. Orhan BATMAN

Kabul Tarihi: 02.07.2014

Sayfa Sayısı: xii (ön kısım) + 112 (tez) + 6 (ek)

Anabilim Dalı: Turizm İşletmeciliği

Bilim Dalı: Turizm İşletmeciliği

İngilizce uluslararası bir dil olmadan önce insanlar herhangi bir mesleki veya eğitimsel amacı olmaksızın dil öğrenmekteydiler. Günümüzde ise farklı amaç ve ihtiyaçlarının karşılanması doğrultusunda dil öğrenme eğilimi olduğu görülmektedir. Bu eğilim insanların mesleklerine, ilgi alanlarına göre farklılık gösterebilir. Örneğin, Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri Programında öğrenimini sürdüren bir öğrenci İngilizceyi sadece sınavları geçip o derste başarılı olmak için öğrenmek istiyorken; bir diğer öğrenci mesleki kariyer sahibi olmak için dil öğrenmek isteyebilmektedir.

Turizm eğitimi, Türk turizmini dış dünyaya açmanın önemli etmenlerinden biridir ve bu nedenle turizm politikalarının belirlenmesinde en az altyapı kadar önemlidir. Bu hedef doğrultusunda yararlanılacak en önemli araç, bu sektörde çalışacak bireylere dinamik bir yaşama bakış açısı kazandıracak, bilim ve teknolojideki gelişmeleri kolayca kavramayı, bilgilerini yaşama ve çalışma hayatına geçirebilmeyi sağlayacak eğitimidir. Bu eğitimin içerisinde, milletlerarası yoğun etkileşim göz önünde tutulduğunda yabancı dil öğretiminin yeri büyük önem arz etmektedir.

Bir mesleğin özü ve mantığı anlaşılmadan, neden ve nasılları sorgulanmadan, mesleğin ayrıntısına inilmeden o alanda başarılı olmanın son derece zor olduğu bilinmektedir. Bu eğitimin içerisinde yer alan sektörel bilginin yanı sıra yabancı dil eğitiminin etkinliğinin artması ise eksiklik ve ihtiyaçların doğru yollar vasıtasıyla tespiti ile mümkündür. Bu sebepten ötürü dil öğretiminde program tasarlarırken dikkate alınması gereken en önemli unsurlardan birisi olan *İhtiyaç Analizi* vasıtasıyla ön lisans programlarının yabancı dil ihtiyaçları öğrenci görüşleriyle belirlenmeye çalışılmış ve turizme işgücü kazandıracak bireylerin yetkin bir mesleki İngilizce bilgisi sahibi olması için öneriler sunulmuştur.

Bu araştırma Turizm Ön Lisans Programlarında uygulanmakta olan İngilizce Öğretiminin eksik yönlerini ortaya çıkarması, öğrencilerin beklenti, seviye ve motivasyonlarını belirlemesi, saptanan öğrenme ihtiyaçlarına yönelik geliştirilen öneriler doğrultusunda tasarlanacak programı öğrenci ve öğrenme merkezli kılacağı için öğrenme etkinliğini mümkün olan en üst seviyeye çıkarması açısından önem ifade etmektedir.

Yapılan alan yazın taramasında, ihtiyaç analizinin safhaları belirlenmiş, ihtiyaç ölçmeye yönelik sorular derlenip geliştirilmiş ve tarama modeli doğrultusunda anket yöntemiyle öğrencilere uygulanmıştır. Elde edilen bilgiler istatistik paket programı vasıtasıyla analize tabii tutulmuş ve çıkan sonuçlara göre öneriler getirilmiştir.

Bu araştırmanın sonucunda öğrencilerin buldukları program ile yabancı dil seviye ve motivasyonları belirlenmiş, uygulanmakta olan dil öğretim programının beklentilerini karşılamadığı tespit edilmiş ve yabancı dilde çektikleri okuma, yazma, dinleme ve konuşma güçlükleri saptanmaya çalışılmıştır. Bu unsurlardan hareketle yabancı dil öğrenme ihtiyaçlarının neler olduğu tanımlanmaya çalışılmış ve belirlenen eksikliklerin giderilmesine yönelik öneriler oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Turizm Eğitimi, İhtiyaç Analizi, Özel Amaçlı İngilizce, Meslek Amaçlı İngilizce Öğretimi, Turizm Ön Lisans Programları

Title of the Thesis: The Special Purpose Language Teaching in Tourism Associate Degree Programs By Applying Needs Analysis

Author: Akif GÖKÇE

Supervisor: Prof. Dr. Orhan BATMAN

Date: 02.07.2014

Nu. of pages: xii (pre-text) + 112 (main body) + 6 (appendix)

Department: Tourism Administration

Subfield: Tourism Management

Before English became an international language people were learning a language without any vocational or educational purposes. Nowadays, it is seen that people are tending to learn the language to meet different purposes and the requirements. This incline can vary according to their professions and interests. For example, a student of Hotel, Restaurant and Catering Services Program may learn English just to pass the exams to be successful in those courses; another student may want to learn to have a professional career

Tourism education is one of the most important factors of opening Turkey to the World; hence it is as important as infrastructure in the determination of tourism policies. The most important instrument to achieve this goal is education which will give individuals who will work in this sector a dynamic insight, make them to be able to understand developments in science and technology to easily, use their qualifications in the professions and in their own lives. Given international intensive interaction, foreign language teaching is of great importance within this education

It is well-known that to be successful in an area is extremely difficult without understanding the essence and logic of, questioning the why and how of a profession and without dealing in the details of it. A wishful increase in the efficiency of foreign language education within sectorial knowledge is possible through the right ways of lack and necessities identification. For this reason, it is aimed in this study to find out the foreign language needs of tourism associate degree programs through students' ideas and to recommend individuals who will make up tourism workforce to be equipped with competent professional knowledge of English via one of the most important elements in designing language teaching programs – *Needs Analysis*.

This research is seen as important because it will reveal deficit aspects of now-being implemented English Teaching to Tourism Associate Degree programs, it will determine the expectation, level and motivation of students, it will make English Teaching program to be designed to respond the need and interest of the learners according to recommendations for acquired needs, and consequently it make the student motivation for the highest level as the teaching program to be designed will be learner and student-centred.

In the literature review, needs analysis phase are identified, questions to measure the needs are compiled and developed, and applied to students by survey method through screening model. The resulting data have been analysed by means of statistical software package, and recommendations have been given based on the results.

As a result of this research, students' level and motivation of their program and foreign language have been observed, now-being-applied language teaching program have been found not to meet their expectations and which reading, writing, listening and speaking skills they suffer most have sought to be determined. In the light of these elements, needs to learn foreign languages have been tried to be identified and recommendations for the elimination of these deficiencies have been made.

Keywords: Needs Analysis, English for Special Purposes, English for Occupational Purposes Teaching, Tourism Education, Tourism Associate Degree Programmes

GİRİŞ

İletişim ve teknoloji alanındaki gelişmeler ülkeler arasındaki mesafeleri giderek azaltmakta; günce küreselleşen dünyayı adeta modern bir köy kimliğine bürümektedir. Bu durum, medeniyetler ve kültürler arası diyalogu gündeme taşımakla birlikte turizm alanında da ekonomik hareketliliğin artmasına neden olmaktadır.

II. Dünya Savaşı sonucu 1945 yılı uluslararası ölçüde bilimsel, teknik ve ekonomik etkinlikler sayesinde büyük ve eşsiz bir yayılma çağının öncüsü olmuştur. Bu artış sonucu iki büyük güç olan teknoloji ve ticaretin egemen olduğu bir dünya oluşmuştur. Teknoloji ve ticaretin ilerlemesi ise uluslararası bir dil terimini ortaya çıkarmış ve bu durum farklı milletlerin ortak bir çatı altında iletişim kurmasını gerekli kılmıştır. Ülkelerin politik ve ekonomik güçleriyle doğru orantıda gelişen uluslararası yaygın dil kavramının hangisi olacağı konusunu belirlemiş askeri anlaşmalar, teknolojik icatlar ve ticari ilişkiler bu gelişmeyi desteklemiştir (Demirel, 2011: 13). Amerika Birleşik Devletlerinin ekonomik gücünün varlığı İngilizcenin uluslararası teknoloji ve ticaret dili olmasını sağlamış ve dili niçin öğrendiklerini bilen yeni bir öğrenen nesil oluşmuştur (Hutchinson ve Waters, 1991: 6). Bir yabancı dili öğrenmek isteyen çok o dili niye öğrenmek istediğinin farkında olan bir nesil, mevcut eğitim-öğretim metotlarıyla yetinmeyip hedef kazanımlarının üst düzey gerçekleştiği yeni yöntem ve tekniklerin de ortaya çıkmasını zaruri kılmıştır.

İngilizce uluslararası bir dil olmadan önce insanlar, herhangi bir mesleki veya eğitimsel amacı olmaksızın dil öğrenmekteydiler. Günümüzde ise insanlar farklı amaç ve gereksinimlerini karşılamak için dil öğrenmektedirler. İnsanların dil öğrenme ihtiyaçları mesleklerine, ilgi alanlarına göre farklılık gösterebilir. Örneğin bir doktorun İngilizce gereksinimi ile bir sekreterin İngilizce gereksinimi birbirinden çok farklıdır. Aynı meslek grubu içinde dahi olsa kişilerin belli bir dili öğrenme amaçlarının birbirinden farklı olduğu görülmektedir. Örneğin, Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri¹ (OLİH) Programında öğrenimini sürdüren bir öğrenci İngilizceyi sadece sınavlarda ve o derste

¹ 2009-2010 Eğitim-Öğretim yılından itibaren daha önce *Ağırlama Hizmetleri, Turizm, Konaklama ve Otel İşletmeciliği, Turizm ve Otel Yöneticiliği* vb. gibi isimlerle Meslek Yüksekokullarında yer alan programlar; Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) tarafından 811 numaralı ISCED (International Standard Classification of Education - Uluslararası Standart Eğitim Sınıflaması) Bölüm Kodu verilerek *Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri* adı altında toplanmıştır (**Kaynak:** www.yok.gov.tr, E.T. 26.03.2014)

başarılı olmak için öğrenmek istiyorken; bir diğer öğrenci mesleki kariyer sahibi olmak için dil öğrenmek istemektedir.

Yabancı dil öğrenenlerin öğrenme amaçları nasıl farklılık göstermekteyse yabancı dil öğretim yöntem ve teknikleri de birbirinden farklıdır. Geleneksel yaklaşımlara göre dilbilimdeki asıl amaç, dilin temel yapısının öğretilmesidir. Çağdaş yaklaşımlar ise dilin konuştuğumuz ortama göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Böylelikle dilin yapısından çok kullanımı önem kazanmıştır. Farklı yabancı dil öğrenme ortamları, öğrencilerin farklı gereksinimlerinin karşılanmasını gerekli kılmıştır (Demirel, 2011: 14).

Eğitim psikolojisindeki yeni gelişmeler öğrencileri ve onların öğrenmeye olan tutumlarına; dolayısıyla da Özel Amaçlı İngilizce (ÖAI)'ye katkıda bulunmuştur. Öğrencilerin farklı gereksinimleri, beklentileri, onların öğrenmedeki motivasyonları ve etkin öğrenmeleri üzerinde büyük ve olumlu etki oluşturmuştur. Bu olgu göstermektedir ki öğrenci motivasyonunu ve etkin öğrenmeyi sağlamak için öğrencilerin gereksinimlerini ve beklentilerini ön plana çıkarmak önemlidir (Hutchinson ve Waters 1991: 8). Dilbilimsel ve eğitimsel alanlardaki ihtiyaç ve gelişimlere ayak uydurmak için İngilizceye olan talebin artması, dil öğrenme planlamasında ihtiyaç analizi yapmanın gerekliliği ortaya koymuştur.

Diğer uluslarla iletişim kurulabilmesi için eğitimin temel amaçlarından olan yabancı dil öğrenimi ve öğretimi, yeni metotlar ve teoriler doğrultusunda gözden geçirilmelidir. Daha etkili dil öğretimin sağlanabilmesi için planlı hareket edilmeli ve hedefe yönelik yaklaşımlar ortaya konulmalıdır. Türkiye’de yükseköğrenim süresi içerisinde yabancı dil öğretimi kapsamında birçok üniversitede yabancı dilde hazırlık eğitimi verilerek bu sürece girilmiştir. 28.06.2009 tarihli 27272 numaralı Resmi Gazete ’de yayınlanan Yükseköğretim Kurumlarında Yabancı Dil Eğitim-Öğretim ve Yabancı Dille Eğitim-Öğretim Yapılmasında Uyulacak Esaslara İlişkin Yönetmelik’e göre bir yükseköğrenim kurumu, “Derslerin Türkçe ve belirli bir yabancı dille karma olarak verildiği programlarda zorunlu ve seçmeli derslere ilişkin kredi saatlerinin asgari yüzde otuzluk kısmının bu yabancı dille verilmesi” şartını sağlıyorsa senato kararı ve YÖK onayı ile hazırlık sınıfını zorunlu kılabilir. Bunu sağlayamıyorsa seçmeli hazırlık sınıfları oluşturup dil eğitimi kazandırabilmektedir. Aynı Yönetmelik’in 6. maddesi 2. fıkrasına

göre “Zorunlu yabancı dil dersleri, toplam 60 saatten az olmamak üzere, en az iki yarıyıl olarak programlanır ve okutulur.” Yükseköğretim Kurulu'nca zorunlu ortak ders adı verilen bu ders, çoğunlukla birinci sınıfta iki dönem boyunca asgari haftada 2 saat Genel İngilizce (Gİ) eğitimi şeklinde verilmektedir. Günümüzde dil öğrenimine talebin bu kadar yoğun olması ve dil öğrenme amacındaki farklılıklar nedeniyle Özel Amaçlı İngilizce (ÖAİ) ortaya çıkmıştır.

Çalışmanın Konusu

Çalışmada ilk olarak yazın taraması yapılmıştır. Yazın taraması için YÖK – Ulusal Tez Merkezinden elde edilen tezlere, Sakarya ve Bartın Üniversiteleri ve şehirleri kütüphanelerinde bulunan yerli ve yabancı makalelere, kitap tez ve dergilere ulaşılmıştır. YÖK veri tabanından ISCED raporları indirilmiş, MEB'den 2013-2014 eğitim – öğretim yılına ait örgün eğitim istatistikleri elde edilmiştir. Yazın taramasının ardından ikincil verilerin analizi gerçekleştirilmiştir ve elde edilen sonuçlar doğrultusunda çalışmanın kuramsal çerçevesi oluşturulmaya çalışılmıştır.

Bu çalışma OLİH Programları ekseninde program geliştirme sürecinde ihtiyaç analizinin önemi, ihtiyaç belirlemede kullanılan yaklaşımlar ve bunların turizme uyarlanması, uygulanmakta olan öğretim programlarının Mesleki İngilizce eğitimi açısından turizm öğrencileri tarafından değerlendirilmesi ve öğrenci görüşleri ile ilgili veriler sunmasıyla ve elde edilen sonuçların alan yazında yer alan bilgilerle bütünleşerek, ihtiyaç analizinin Turizm Ön Lisans Programları için işlem süreci önerilmesiyle ilgilidir.

Bu kapsamda Bartın Meslek Yüksekokulu (Bartın Üniversitesi), Safranbolu Meslek Yüksekokulu (Karabük Üniversitesi), Zonguldak Meslek Yüksekokulu, Devrek Meslek Yüksekokulu, Çaycuma Meslek Yüksekokulu (Bülent Ecevit Üniversitesi), Cide Rifat Ilgaz Meslek Yüksekokulu (Kastamonu Üniversitesi), Bolu Meslek Yüksekokulu ve Süreyya Astarıcı Meslek Yüksekokulu (Abant İzzet Baysal Üniversitesi), Akçakoca Meslek Yüksekokulu (Düzce Üniversitesi) ve Karasu Meslek Yüksekokulu ve Kırkpınar Turizm Meslek Yüksekokulu (Sakarya Üniversitesi) OLİH programlarında ve bu programlarda öğrenim gören ve mesleğe yönelik yabancı dil dersi alan ikinci sınıf öğrencilerinin meslek alanlarına göre yabancı dil öğrenme gereksinimlerinin

çözümlemesine ve bu çözümlemenin sunduğu bilgiye dayalı olarak gerçekleştirilecek Özel amaçlı İngilizce Öğretimi önerilerine ilişkindir.

Çalışmanın Önemi

Eğitim, bireylerin içinde yaşadığı toplumda davranış biçimleri edinme sürecidir (Hacıoğlu ve diğerleri, 2008: 2-3). Genel anlamda eğitim, bireylerin davranışlarını istendik yönde geliştirme süreci şeklinde tanımlanmaktadır. Bundan hareketle denilebilir ki eğitimin genel amacı, toplumu meydana getiren bireylerin birlikte ve uyumlu şekilde yaşamaları için gerekli olan ortak davranışları ferde kazandırmaktır (Tural, 1991: 179).

Bir mesleğin özü ve mantığı anlaşılmadan, neden ve nasılları sorgulanmadan, mesleğin ayrıntısına inilmeden o alanda başarılı olmanın, yetkin hale gelmenin ve gelişmenin son derece zor olduğu görünmektedir. Turizm eğitiminde ilk ihtiyaç insan gücü gelişimini fiziksel gelişim ile bütünleştirerek planlanmasıdır (Lawson, 1984: 100). Bu eğitimin içerisinde yer alan yabancı dil eğitiminin etkinliğinin artması ise eksiklik ve ihtiyaçların doğru yollar vasıtasıyla tespiti ile mümkündür.

İhtiyaç analizi bir dil öğretim programı tasarlarırken dikkat edilmesi gereken en önemli unsurlardan biridir. Bir program tasarlanırken gereksinimlerin göz ardı edildiği durumlarda öğrenme seviyelerine uygun içerik, yöntem, teknik ve materyal kullanımının sağlanamadığı; bunun sonucu olarak istenilen hedef ve amaçlara ulaşamadığı gözlenmektedir (Diken, 2006: 10-17).

Turan (1998: 48)'a göre, planlı bir eğitim etkinliğinin yürütülmesi için geliştirilen eğitim programı, bireyin ya da kurumun eğitim gereksiniminin belirlenmesine yönelik çalışmalar, eğitim programı geliştirme basamaklarının ilkinin oluşturur ve program içeriğinin belirlenmesi için atılması zorunlu bir adımdır. Bu adım, uygulanmakta olan bir eğitim programının hedeflerinin gerçek gereksinimleri karşılayıp karşılamadığını ortaya koymada olduğu kadar geliştirilecek bir eğitim programının hedeflerinin belirlenmesinde de gereklidir. Program hedefleri belirlenirken, toplumun gereksinimleri ile bireyin gereksinimleri arasında bir bağ kurulmalıdır.

Ekonomik ve askeri alanlardaki gelişmişlik; bilim ve teknoloji alanlarındaki öncülük uluslararası ilişkilerde kullanılacak dilin de belirleyicisi olmuştur denilebilir. Günümüzde en yaygın olarak kullanılan uluslararası dil İngilizce olmakla birlikte, artık dış ilişkilerin yürütülmesi için birden fazla ortak dile gereksinim duyulmaktadır. Bunun sonucu olarak da yabancı dillerin öğretimi okul programlarında yer almıştır (Demirel, 2000: 6). Ancak ülkemizde yabancı dil öğretim programları maalesef gereksinim çözümlenmesine yer verilmeden tasarlandığı için ders hedef ve içeriğinin belirlenmesi, öğrenci motivasyonunun sağlanması, öğretim sürecinde uygulanan metot ve tekniklerin seçimi ile ilgili kararlarda uzmanların olduğu gibi, öğrencilerin de görüşlerine yer verilmemektedir. Öğrencilerin beklentilerini karşılamayan ders program ve içerikleri öğrencilerin beklentileri ile tasarlanan program arasında bir boşluğun oluşmasına neden olmakta; bu boşluk ise doğal olarak mesleki yaşamda istenilen sonuçların elde edilmemesine zemin hazırlamaktadır.

Turizm eğitimi, Türk turizmini dış dünyaya açmanın önemli etmenlerinden biridir ve bu nedenle turizm politikalarının belirlenmesinde en az altyapı kadar önemlidir. Bu hedef doğrultusunda yararlanılacak en önemli araç, bu sektörde çalışacak bireylere dinamik bir yaşama bakış açısı kazandıracak, bilim ve teknolojiye gelişmeleri kolayca kavramayı, bilgilerini yaşama ve çalışma hayatına geçirebilmeyi sağlayacak eğitimidir (Turan, 1998: 22). Bu eğitimin içerisinde, milletlerarası yoğun etkileşim göz önünde tutulduğunda yabancı dil öğretiminin yeri büyük önem arz etmektedir.

Dil öğretiminde program tasarlarken dikkat edilmesi gereken en önemli unsurlardan birisi *İhtiyaç Analizidir*. Yapılan alan yazın taramasında, ihtiyaç analizinin farklı alanlar ve programlar için uygulandığı görülmüştür. Ancak turizm ön lisans programlarından OLİH için yeterli sayıda çalışmanın yapılmadığı tespit edilmiştir. Bu çalışmayla da Batı Karadeniz Bölgesindeki OLİH Programlarına ihtiyaç analizi uygulayarak öğrenci görüşlerine dayalı değerlendirme yapmak suretiyle bu alana katkı sağlanması hedeflenmiştir.

Sonuç olarak, bu araştırma, Turizm Ön Lisans programlarında uygulanmakta olan İngilizce Öğretiminin eksik yönlerini ortaya çıkarması, tasarlanacak İngilizce Öğretim programının öğrencilerin belli alanlardaki ilgi ve ihtiyaçlarına karşılık vermesi, buna bağlı olarak hedef davranışların yeniden belirlenmesi ve tasarlanacak program öğrenci

merkezli olacağı için motivasyonun en üst seviyeye çıkarması açısından önem ifade etmektedir.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Batı Karadeniz Bölgesinde bulunan üniversitelerin bünyelerindeki Meslek Yüksekokullarının OLİH Programlarında öğrenim gören ikinci sınıf öğrencilerinin yabancı dil öğrenme motivasyon ve isteklerini tespit etmek, öğrencilerin dil edinimi becerilerinin geliştirilmesine yönelik ihtiyaçlarını belirlemek, Mesleki Yabancı Dil öğretiminin öğrencilerin öğrenme gereksinimlerini ve hedef kullanım alanı gereksinimlerini karşılayıp karşılayamadığını incelemek ve tasarlanacak olan İngilizce Öğretim Programının (İÖP) hedef ve içerikleri konusunda önerilerde bulunmaktır.

Bu amaçla 2013-2014 Eğitim ve Öğretim yılında Batı Karadeniz Bölgesi'nde OLİH programlarında öğrenim gören ikinci sınıf öğrencilerine araştırmacı tarafından çeşitli kaynaklardan derlenen "İhtiyaç Analizi" anketi uygulanmıştır. Bu anketler sonucu elde edilen veriler, öğrenci görüşlerine dayalı değerlendirmeye tabii tutulmuştur. Ayrıca anket doğrultusunda görüşmeler yapılmıştır.

Çalışmanın Yöntemi ve İçeriği

Çalışmanın veri elde etme yöntemi olarak geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan; araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışan ve onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabasına girmeden belirlemeye çalışan tarama yöntemi (Büyüköztürk ve diğerleri, 2013: 177) kullanılmıştır. Bu araştırmada veri toplama tekniği açısından anket/betimleme (Survey) tipi kullanılmış ve deneklerin görüşleri bu teknikle belirlenmiştir. Çalışmanın birinci bölümünde, kavramsal çerçeve başlığı altında yabancı dil öğretiminde ihtiyaç analizi uygulayan öncü çalışmalara genel bir bakışla yer verilmiş, Özel Amaçlı İngilizce tanımları yapılmış, Özel Amaçlı İngilizce sınıflamalarına ve Meslek Amaçlı İngilizcenin buradaki yerine değinilmiş, Özel Amaçlı İngilizcenin tarihsel gelişimi aktarılmıştır. Ayrıca bu bölümde ihtiyaç tanımları yapılmış, ihtiyaç analizi tanımlanmış, ihtiyaç analizinde kullanılan yaklaşımlar, bu analizin ortaya çıkması ile analiz sürecinin bizzat kendisi ve bu sürecin öğretim programındaki önemi anlatılmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde, araştırmanın deseni başlığı altında araştırmanın amacı, önemi, kapsamı, evreni ve örnekleme, sayıltı ve kısıtları, yöntemi, problemi, veri toplama yöntem ve tekniği, araştırmanın modeli ve hipotezleri hakkında bilgiler verilmiştir. Ayrıca anketlerin uygulanma süreci üzerinde durulmuştur.

Çalışmanın üçüncü bölümünde, verilen analizi ve bulguların yorumlanması başlığı altında, araştırma kapsamında yapılan analizlere ve yapılan analizlerden elde edilen bulgulara, bu bulguların alan yazında yer alan bilgilerle bütünleşmiş yorumlarına yer almaktadır.

Çalışmanın sonunda ise, sonuç ve değerlendirme başlığı altında araştırma sonucunda elde edilen bulguların genel bir değerlendirmesi yapılarak öneriler yapılmıştır. Bu bölümde ayrıca sonraki çalışmalar için araştırmacılara sonuçlar hakkında önerilerde de bulunulmuştur.

Tanımlar

İhtiyaç Analizi: İngilizce öğretim programı tasarlanmadan önce öğrencilerin ve öğretim üyelerinin görüşlerine başvurularak öğrencilerin gereksinimlerinin değerlendirildiği süreçtir.

Genel İngilizce: İngilizcenin genel kullanımı ve yapısının öğretildiği bir dil öğretimi yaklaşımıdır.

Özel Amaçlı İngilizce: Öğrencilerin amaç ve ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla içerik ve metodun düzenlendiği İngilizce öğretimi yaklaşımıdır

Demircan (1990)'a göre ÖAI belirli amaçlı dil öğretimi olarak tanımlanır. Belirli Amaçlı Dil Öğretimi (ESP – *English for Special Purposes*) gerek öğrenci, gerekse öğretici tarafından belirlenen, seçilen kullanım amacına göre düzenlenir. Özel amaçlı yabancı dil öğreten kitapların ilk türü belki de gezginler için yazılmıştır. Bunlar, belli tümcelerin, sözcüklerin birçok dilde karşılığını veren kitaplardır. Öteki tür ise, daha çok fen öğrencilerine yabancı dil öğretmeyi amaçlar. II. Dünya Savaşı sırasında yabancı dil öğrenimi askerlik alanında yoğunluk kazanmıştır. Savaş sonrası uluslararası kültür, yönetim, ticaret ilişkilerinin yoğunlaşması, çok uluslu şirketlerin artması, ülke dışına işçi göçünün sıklaşması sonucunda, türlü biçimlerde yabancı dil öğrenimi önem

kazanmıştır. Türkiye'deki Özel Amaçlı Dil Öğretimi uygulamaları şöyle özetlenebilir (Demircan, 1990: 263):

1. Yabancı dilde matematik ve fen öğretimi (Anadolu Liseleri ve Özel Liseler)
2. Tümüyle ya da üçte biri yabancı dilde yükseköğretim (B.Ü., O.D.T.Ü., Bilkent Ü. ve öteki üniversitelerin bir çok anabilim dallarında)
3. Mesleki Yabancı Dil: Türk diliyle öğretim yapan orta ve yükseköğretim kurumlarında ve özel dershaneler ile yabancı kültür merkezlerinde
4. Turistik Yabancı Dil: Özel dersane ve yabancı kültür merkezlerinde

Meslek Amaçlı İngilizce: Özel Amaçlı İngilizcenin alt dallarından ve Meslek Amaçlı İngilizce (*English for Occupational Purposes – EOP*) herhangi bir meslek disiplini ait özel kullanım ve yapıları içeren, Genel İngilizce alt yapısı üzerine alana özgü bağlamları öğretmeye yönelik dil öğretimidir.

Öğretim Programı: Bir dersle ilgili amaçların, bu amaçların kazandırılacağı öğretim yöntemlerinin, öğrenme-öğretme süreçlerinin belirlenerek öğretimin düzenlenmesidir.

Hedef Kullanım Alanı: Öğrencilerin gelecek yaşamlarında İngilizce kullanabilecekleri özel alanlar.

Dört Dil Becerisi: Öğrencilerin iletişim kurabilmesi için gerekli olan okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerisi.

BÖLÜM 1: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Daha Önce Yapılan Çalışmalara Genel Bir Bakış

Yapılan alan yazın taramasında, araştırma konusu ile doğrudan ilişkili araştırmaya rastlanmamakla birlikte, bir bölümü araştırmayı destekler yönde bulgular içeren araştırma ve yayınlara rastlanmıştır. Bu araştırmaların bazılarının içerik özelliklerine izleyen sayfalarda değinilmiştir:

Turan (1998), gereksinim çözümlemesi yapılarak hazırlanmış Almanca Otelcilik ve Turizm ön büro programının, hedef davranışları kazandırmadaki etkililiği araştırmak amacıyla bir çalışma yapmıştır. Otelcilik ve Turizm ön büro eğitim programının hedef ve davranışlarını belirlemek amacıyla araştırma deneklerini; Turizm Eğitim Merkezi'nde eğitim görmüş ve halen turistik işletmelerde ön büro elemanı olarak çalışanlar, aynı işletmelerin ön büro yöneticileri ve bu otellerde tatillerini geçiren turistler olarak belirlemiştir. Deneklerden “rastgele (*random*) yöntemiyle” iki grup oluşturulmuştur. Gruplardan kontrol grubuna “Dilbilgisi-Çeviri Yöntemi”; deney grubuna ise gereksinim çözümlemesi sonucu geliştirilen “iletişimsel yöntem” uygulanmıştır. Verilerin çözümlenmesi sonucunda, personelin o anki dil düzeyi ve işi yaparken hangi tür dil becerilerine gereksinim duyduğu belirlenmiştir.

Yapılan araştırmada, gereksinim çözümlemesi sonucunda hazırlanmış Almanca ön büro programının iletişimsel yöntemin uygulandığı denek grubundaki öğrenci erişisiyle, dilbilgisi-çeviri yönteminin uygulandığı kontrol grubundaki öğrenci erişisi arasında, duyulanı anlama, konuşma, okuduğunu anlama, yazma becerileri ile ilgili hedeflere ulaşma bakımından anlamlı farklar bulunmuştur. Bu fark araştırmacı tarafından şöyle özetlenmiştir:

- 1) Duyulanı anlama becerisinin gelişimine ilişkin bilgi, kavrama ve uygulama düzeyi hedeflerini kazandırmada, gereksinim çözümlemesi sonucu hazırlanıp, iletişimsel yöntemle uygulanan programın, dilbilgisi-çeviri yöntemiyle uygulanan programdan daha etkili olduğu,
- 2) Konuşma becerisinin gelişimine ilişkin bilgi, kavrama ve uygulama düzeyi hedeflerini kazandırmada, gereksinim çözümlemesi sonucu hazırlanıp,

iletişimsel yöntemle uygulanan programın, dilbilgisi-çeviri yöntemiyle uygulanan programdan daha etkili olduğu,

- 3) Okunanı anlama becerisinin gelişimine ilişkin bilgi, kavrama ve uygulama düzeyi hedeflerini kazandırmada, gereksinim çözümlemesi sonucu hazırlanıp, iletişimsel yöntemle uygulanan programın, dilbilgisi-çeviri yöntemiyle uygulanan programdan daha etkili olduğu,
- 4) Yazma becerisinin gelişimine ilişkin bilgi, kavrama ve uygulama düzeyi hedeflerini kazandırmada, gereksinim çözümlemesi sonucu hazırlanıp, iletişimsel yöntemle uygulanan programın, dilbilgisi-çeviri yöntemiyle uygulanan programdan daha etkili olduğu,
- 5) Tümleşik dil becerilerinin gelişimine ilişkin bilgi, kavrama ve uygulama düzeyi hedeflerine ulaşmada, gereksinim çözümlemesi sonucunda hazırlanıp, iletişimsel yöntemle uygulanan programın, uygulanmakta olan ve dilbilgisi-çeviri yönteminin kullanıldığı programdan daha etkili olduğu söylenebilir.

Turan'ın bu çalışması dil öğretimi metotları ile ilgili olmasına karşın araştırmaya ihtiyaç analizi yaparak uygun olan dil öğretimi metodunu belirlediği için oldukça önemlidir.

Yiğit (1990) tarafından yapılan araştırma, turizm alanında özel amaçlı yabancı dil öğrenim gereksinimlerini belirlemeye yöneliktir. Bu amaçla geliştirilen anketler, Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu, Turizm Meslek Lisesi, Turizm Eğitim Merkezi ve Otelcilik Eğitim Merkezi mezunu ve halen turistik işletmelerde müdür, müdür yardımcısı, ön büro müdürü, satış müdürü, halkla ilişkiler müdürü gibi çeşitli görevlerde çalışan toplam 54 deneye uygulanmıştır.

İşlerini yaparken gerekli olan dil becerileri ve öncelikleri sorulduğunda deneklerin %57'si, duyulanı anlama ve %43'ü konuşma becerisinin "çok gerekli" olduğunu ifade etmişlerdir. Denekler okuma becerisine üçüncü sırada yer verirken, dördüncü sırada ise, %40 oranla yazmayı gerekli görmektedirler.

Sert (1997), Ankara Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi hazırlık sınıflarındaki İngilizce öğretiminin, öğrenci gereksinimlerini karşılamaya yeterli olup olmadığını incelemek amacıyla bir araştırma yapmıştır. Bu amaca ulaşabilmek için kurum İngilizce hazırlık sınıfı öğrencileri, kurum lise üçüncü sınıf öğrencileri, kurum İngilizce

öğretmenleri, kurum meslek dersi öğretmenleri ve otel personel müdürlerinin hedef kullanım alanı gereksinimleri konusundaki algıları belirlenip karşılaştırılmıştır. Ayrıca İngilizce öğretmenleri ve hazırlık sınıfı öğrencilerinin öğrenme gereksinimlerini nasıl algıladıkları belirlenmeye çalışılmış ve “*Hazırlık sınıfı öğrencileri İngilizcenin kullanımı ile ilgili hangi sorunlarla karşılaşmaktadır?*”, “*Nasıl bir sınıf ortamı tercih edilmektedir?*”, “*Tercih edilen sınıf içi teknik ve etkinlikleri nelerdir?*”, “*Genel İngilizce (Gİ) ve Özel Amaçlı İngilizce (ÖAİ) arasında haftalık ders saati dağılımı nasıl olmalıdır?*” gibi konulardaki algıları karşılaştırılmıştır. Bu araştırmada, 13 otel personel müdürü, 38 meslek dersi öğretmeni, 100 stajyer öğrenci, 9 İngilizce öğretmeni ve 129 hazırlık öğrencisine anket uygulanmıştır.

Araştırmacı hazırlık sınıflarındaki İngilizce öğretiminde dört dil becerisinin öğrenci gereksinimlerine uygun kazandırılmadığı sonucuna ulaşmıştır. Uygulanan dil öğretim programının öğrenci gereksinimlerine yönelik olmaması nedeniyle de başarısızlığın kaçınılmaz olduğu vurgulanmıştır.

Ekici (2003) çalışmasında, Başkent Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi Tur Rehberliği bölümü öğrencilerinin İngilizce becerilerine yönelik ihtiyaçlarını öğrenciler, İngilizce öğretmenleri ve program koordinatörlerinin algılarına dayanarak incelemiş ve bu öğrenci grubunun İngilizceye yönelik tutumları ile Özel Amaçlı İngilizce içinde belirlenmiş olan öğrenme ve hedef alanlara yönelik ihtiyaçları arasında bir ilişki olup olmadığı ortaya koymaya çalışmıştır.

Araştırmacı, veri toplama aracı olarak 45 öğrenci, 2 program koordinatörü ve 3 İngilizce öğretmenine tutum ölçeği ve ihtiyaç belirleme anketi uygulamıştır. Araştırmanın sonunda, gruplar arasında öğrencilerin öğrenme ve hedef alanına yönelik ihtiyaçları ile ilgili algılarda hem benzerlikler hem de farklılaşma olduğu saptanmıştır. Çalışmanın sonuçlarına dayanarak araştırmacı; öğrencilerin özel amaçlı İngilizce ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, konuşma, dinleme ve alan terminolojisine ağırlık verilmesini önermiştir. Ayrıca beceriye dayalı programı temel alıp, içerik ve tutumsal yaklaşımları ikincil tutarak bir program geliştirmenin etkili olabileceği ifade edilmiştir.

Diken (2006), yaptığı çalışmada, üniversite birinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin öğrenme sürecine ve hedef kullanım alanına ilişkin gereksinimlerinin çözümlemesi

amacıyla Özel Amaçlı İngilizce üzerinde durmuş, uygulanmakta olan İngilizce öğretim programındaki eksikliklerin belirlenmesi, alana yönelik iletişimsel gereksinimlerin çözümlenmesini amaçlamıştır.

Araştırmacı yaptığı çalışmasında dil öğretim programı tasarlanırken öncelikli olarak hedeflerin ve amaçların belirlenmesinde öğrencilerin gereksinimleri ve amaçlarının göz önünde bulundurulması gerektiğini ortaya koymuştur.

Ege (2006) çalışmasında Turizm Rehberliği Programında uygulanan İngilizce Öğretimi Programının öğrencilerin gereksinimlerine yönelik olup olmadığını saptamak amacıyla 60 hazırlık öğrencisi, 22 stajyer öğrenci, 11 meslek dersi öğretmeni ve 9 İngilizce öğretmenine Hedef Dil Kullanım Alanı ve öğrencilerin öğrenme gereksinimleri ile ilgili anket uygulamıştır. Ankete katılan dört grubun Hedef Kullanım Alanı ile ilgili algıları belirlenmiştir. Öğrencilerin öğrenme gereksinimleri ile ilgili sorular sadece İngilizce öğretmenlerine ve hazırlık öğrencilerine yöneltilmiştir.

Toplanan verilerin çözümlenmesi sonucunda, uygulanan dil öğretim programının öğrenci gereksinimlerini karşılamada yetersiz kaldığı tespit edilmiştir. Buna bağlı olarak öğrencilerin, İngilizceyi Hedef Kullanım Alanında etkili bir şekilde kullanamadığı anlaşılmıştır. Bu sorunun çözümlenebilmesi için, öğrencilerin gereksinimlerine uygun bir dil öğretim programının daha etkin olması konusunda önerilerde bulunulmuştur.

Prachanant (2012) çalışmasında Özel Amaçlı İngilizce Öğretiminde ihtiyaç analizi önemli bir rol oynadığı için 40 turizm işverenin üzerinde bir araştırma yapmıştır. Elde ettiği bulgular doğrultusunda ‘konuşma’ becerisinin en önemli beceri olduğu, sonra ‘dinleme’, ‘okuma’ ve ‘yazma’ becerilerinin geldiği sonucuna ulaşmıştır. Araştırmacı aynı zamanda bu becerilerle ilgili olan üç önemli işlevi ‘bilgi verme’, ‘hizmet sağlama’ ve ‘yardım teklif etme’ olarak sıralamaktadır. Araştırmacı son olarak İngilizce kullanma zorluklarına dair problemlerin şunlar olduğunu vurgulamaktadır: ‘ziyaretçilerin aksanlarını anlayamama’, ‘uygun olmayan kelime ya da ifade kullanımı’, ‘yetersiz kelime bilgisi’ ve ‘dilbilgisi eksikliği’.

Orang’i (2013) Kenyatta Üniversitesi Turist Rehberliği Bölümü öğrencilerinin ihtiyaçlarını belirlemeye yönelik gerçekleştirdiği araştırmasında, öğrencilerin iş hayatına atıldıktan sonra üst seviyelerde iletişimsel beceriye ihtiyaç duyacakları ancak

mevcut dil öğretim programının bu ihtiyacı karşılamada yetersiz kalması sebebiyle turist rehberi İngilizce öğretim programının öğrenciler, eğitimciler ve firma yöneticileri açısından bir değerlendirmesini yapmıştır.

Yazarın bu araştırması, öğrencilerin İngilizce öğretim programında kendi isteklerini dile getirebilmesi, öğretim elemanlarının derse devam eden öğrencilerin eğitimlerine ve neye ihtiyaç duyduklarına dair fikir sahibi olması ve sektör yöneticilerinin dil öğretimi açısından ne öğretilmesi gerektiği konusunda görüş belirtmesi açısından önemlidir.

Turizm alanıyla ilgili olmamasına karşın, farklı disiplinlerde uygulanan dil öğretimi programlarının öğrenci gereksinimlerine yönelik olup olmadığını araştıran çalışmalarda aşağıda yer verilmiştir:

Dudley-Evans ve John (1998), çalışmalarında Özel Amaçlı İngilizcenin kuramsal temelleri ve uygulamayı birlikte ele almışlar ve farklı ülkelerde çalışmalarını yürütmüşlerdir. Okuma, dinleme, konuşma ve yazma becerilerini ayrı ayrı ele alarak ders tasarımını geliştirmiş ve bunu sınıf ortamına taşımışlardır.

Dengiz (1995), İstanbul Teknik Üniversitesi Denizcilik Fakültesi öğrencilerinin İngilizce gereksinim analizini çalışmıştır. Bu çalışmada; 35 hazırlık, 77 ara sınıf, 10 mezun öğrenci ve 7 dil öğrencisi, 8 meslek dersi öğretmeni, 3 fakülte yöneticisi ve 3 işverenden anketlerle veri toplanmıştır. Anketlerin değerlendirilmesi neticesinde, gruplar, öğrencilerin ileri ya da orta düzeyde İngilizceye gereksinim duyduklarını bildirmişlerdir. Bu çalışmada öğretmenler arasında koordinasyon eksikliği ve uygun olmayan dil öğretimi metotlarının, öğrencilerin konuşma becerisini geliştirmede yetersiz olmasına neden olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırmacı, Özel Amaçlı İngilizce öğretimi ve uygun dil öğretimi metodunun uygulanması gibi önerilerde bulunarak, programın yeniden gözden geçirilmesini gerekli görmüştür.

Çelik (2003), Niğde Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Büro Yönetimi ve Sekreterlik Bölümü öğrencilerinin İngilizce gereksinimlerini araştırmıştır. Araştırmacı, Niğde Üniversitesinde büro yönetimi ve sekreterlik bölümünde bulunan Mesleki İngilizce dersi programının geliştirilmesi sürecine katkıda bulunmak amacıyla bu bölüm

öğrencilerinin akademik ve Mesleki İngilizce gereksinimlerini halen kayıtlı olan öğrencilerin, mezun durumdaki öğrencilerin, branş hocalarının, ve işverenlerin perspektiflerinden incelemiştir. Bu çalışma için, 196 öğrenci, 39 sınıf öğretmeni, 15 branş öğretmeni ve 32 işverene dört farklı anket uygulayarak veri toplamıştır.

Bu araştırmada; uygulanan ihtiyaç analizi sonucunda, Büro Yönetimi Ve Sekreterlik Bölümündeki Mesleki İngilizce dersi için yeni bir programın gerekliliği vurgulanmıştır. Öğrencilerin mesleki ve akademik başarıları için, karşılanması gerekli olan hedef ve öğrenme ihtiyaçları dört temel dil becerisi altında incelenmiş ve yeni ders programının içeriğini geliştirmek için somut önerilerde bulunulmuştur. Ayrıca, yeni ders programının yazma ve dinleme becerilerine kıyasla okuma ve konuşma becerilerine daha fazla ağırlık vermesi gerektiği de çalışmanın bulguları arasındadır.

Elkılıç (1994), Selçuk Üniversitesi Veteriner Hekimliği Fakültesi öğrencilerinin İngiliz dili ihtiyaçlarını saptamak amacıyla, bir ihtiyaç analizi çalışması yapmıştır. Öğrenciler, uzmanlar ve İngilizce öğretmenleri veri kaynağı olarak çalışmada yer almıştır. Veri kaynaklarına uygulanan anketlerin değerlendirilmesi sonucunda, öğrencilerin dil öğretiminde okuma becerisini daha çok önemsedikleri belirlenmiştir. Dinleme ise, öğrenciler tarafından ikinci önemli beceri olarak görülmüştür. Öğrenciler, konu uzmanları ve İngilizce öğretmenleri materyallerin İngilizceden Türkçeye çeviri için olduğu kadar, mesleki gazeteleri, dergileri ve raporları anlamak için de önemli olduğunu belirtmişlerdir. Sonuçlardan hareketle araştırmacı, Selçuk Üniversitesinde mevcut olan İngilizce Öğretimi Programının öğrenci dil gereksinimleri doğrultusunda gözden geçirilmesi gerektiğini önermektedir.

Alagozlu (Kıymazarlan) (1994) çalışmasında, Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi dördüncü sınıf öğrencilerin İngilizce dil gereksinimlerini araştırmıştır. Öğrenciler, öğretmenler ve yöneticiler veri kaynağı olarak kullanılmıştır. Araştırmacı, İngilizce okuma ve çeviriyi öğrencilerin en çok ihtiyaç duydukları dil becerileri olarak saptamıştır. Araştırma sonuçları; öğrencilerin dil ihtiyaçları noktasında, öğretmen, öğrenci ve yönetici algıları arasında farklılaşma olduğuna işaret etmektedir.

Sabuncuoğlu (2010) meslek liselerinde genel İngilizce eğitimi alan öğrencilerin, alanlarına yönelik Özel Amaçlı İngilizce gereksinimlerinin çözümlenmesini amacıyla üç

farklı okuldan beş farklı bölüme ihtiyaç analizi anketi uygulamıştır. Araştırmacı Anket verilerinden yola çıkarak öğrencilerin Genel İngilizcenin yanı sıra Özel Amaçlı İngilizce ve bunun alt alanı sayılan İçeriğe dayalı İngilizce eğitimi almalarının gerekli olduğu sonucuna varmıştır.

Araştırma örneklemini rastgele seçilen üç okul olmasına karşın araştırmacı, bu çalışma vasıtasıyla alan seçiminde bulunmuş öğrencilerin Özel amaçlı İngilizce eğitimi almaları, konuşma ve okuma becerilerinin geliştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

Tavil (2003) çalışmasında Hacettepe Üniversitesinde eğitim gören hazırlık sınıfı öğrencilerinin ihtiyaçlarını, ihtiyaç analizi anketi ile ortaya çıkarmayı çalışmaktadır. Araştırmacı, geçerli ve güvenilir sonuçlar elde etmek için anketi, hazırlık okutmanlarına ve öğrencilerine, bölüm öğretim elemanlarına ve öğrencilerine uyguladığını belirtmektedir.

Araştırmacı, anketlerin analizini grupların bölüm öğrencileri-hazırlık öğrencileri, bölüm öğrencileri- bölüm öğretim elemanları ve bölüm öğretim elemanları- hazırlık öğretim elemanları olarak ikili gruplar halinde karşılaştırılması ile yapmıştır. İhtiyaç analizi sonuçları göstermiştir ki, öğrenciler, hazırlık sınıfından sonra öğretilenlerde başarılı olmak ve İngilizce olan alan derslerini takip etmek için bazı akademik becerilere ihtiyaç duymaktadırlar. Bu akademik beceriler; ilgili kaynakların taranması, grup aktiviteleri, okuma teknikleri, okuduğunu anlama ve dinlediğini anlama olarak belirlenmiştir. Bu akademik becerilerin mevcut hazırlık programına entegre edilmesi tavsiye edilmiştir.

Kızıltan (1998) araştırmasında, İngilizce dil öğretim programlarının tasarlanmasının ilk basamağının ihtiyaç analizi olduğu belirtmiş ve dil öğretim programlarının öğrencilerin gereksinimlerine dayandırılmasının gereği vurgulamıştır. Ayrıca, çeşitli ders programlarına değinilerek, ders programlarının içeriğinin öğrencilerin gereksinimlerine dayandırılması halinde önerilebilecek en uygun ders programı çeşidinin '*Kavramsal / İşlevsel Ders Programı*' olduğu belirtmiştir.

Yazara göre dil öğretim programları genellikle kurumların yöneticileri ve öğretmenleri tarafından hazırlandığı için öğrenciler bu tasarıma katılamamaktadırlar. Bu çalışmada Orta Doğu Teknik Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesini kazanmış olup ileri-orta düzeyde İngilizce öğrenmekte olan öğrencilerin kendileri ve fakülte öğretim

üyeleri tarafından algılanan öğretim sürecindeki ve hedef kullanım alanındaki gereksinimleri uygulanan anketlerle ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır.

Araştırma sonuçları, araştırma kapsamına alınan iki grup arasında zaman zaman anlamlı farklılıklar, zaman zamanda benzerlikler ortaya çıkarmıştır. Örneğin, öğrenciler kendileri için en önemli dil becerisinin ‘konuşma’ olduğuna inanırlarken, öğretim üyeleri buna katılmayarak en önemli dil becerisinin ‘dinleme-anlama’ olduğunu düşünmektedirler. Ayrıca, bölüm derslerinde İngilizce kullanımında karşılaşacakları güçlükleri de öğrenciler ve öğretim üyeleri farklı algılamaktadırlar. Öğrenciler daha çok ‘İngilizce bilim dilini anlamada’ güçlüklerle karşılaşacaklarını düşünürlerken, öğretim üyeleri öğrencilerinin daha çok ‘doğru ve anlaşılır yazı yazabilmede, dilbilgisi kullanımında’ zorluklarla karşılaşacaklarını düşünmektedirler. Öte yandan, hem öğrenciler hem de öğretim üyeleri öğrencilerin bölümlerinde ‘kitle iletişim araçlarını izlemede’ ve ‘derslerde not tutabilmede’ iyi olmaları gerektiğine inanmaktadırlar.

Öğrencilerin İngilizce ihtiyaçlarını saptama üzerine yola çıkmış bu çalışma öğretim elemanlarının görüşleri ile öğrencilerin görüşlerini karşılaştırdığı için önemli görülebilir.

Dağlı (2011) araştırmasında Yozgat Bozok Üniversitesi, Mühendislik Mimarlık Fakültesi’nde Makine Mühendisliği, İnşaat Mühendisliği, Mimarlık ve Şehir ve Bölge Planlama Bölümleri birinci sınıf öğrencilerinin İngilizce gereksinimlerini belirlemek amacıyla 229 öğrenciye ve 72 öğretim elemanına ihtiyaç analizi anketi uygulamıştır.

Çalışmanın bulgularında araştırmacı, hâlihazırda verilen İngilizce derslerinin Fakülte ihtiyaçlarını karşılamak için yeterli olmadığı, öğrencilerin İngilizce öğrenme sürecinde güçlüklerle karşılaştığı, dil öğrenim amaçları ve gelecekteki çalışmalarını gerçekleştirmeleri için birinci sınıftan sonra Özel Amaçlı İngilizce derslerine ihtiyaçları olduğu sonuçlarına ulaştığı görülmektedir.

Yapılan bütün bu araştırma sonuçlarının ortaya koyduğu gerçek şudur: Türkiye’de yabancı dil öğretimi, sadece turizm alanında değil, diğer alanlarda da öğrenci gereksinimlerinden uzaktır. Hele ki mesleğe yönelik İngilizce öğretimi, beklentilerin çok uzağındadır. Öğrenci merkezli dil programlarının tasarlanmasıyla, dil öğretiminin

daha gerçekçi olması sağlanabilir. Bu araştırma, özellikle turizm alanında bu gereksinimi ortaya koyma ve yabancı dil öğretimine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

1.2. Eğitim

Bireyin davranışlarında geliştirici bir değişme meydana getiren eğitim kavramı, yeni yetişen kuşakları toplum hayatına hazırlamak amacıyla onların gerekli bilgi, beceri ve anlayış kazanmalarına ve kişilik geliştirmelerine yardım etme etkinliğidir (Hacıoğlu, 1995: 6). Bir başka ifadeyle eğitim, toplumun yaratıcı gücünü ve verimini artıran, kalkınma çabasının gerçekleşmesi için gerekli nitelik ve nicelikte elemanların yetişmesini sağlayıcı ve toplumda kişilere yeteneklerine göre yetişme olanağı veren en etkili araçtır (Sabuncuoğlu, 1991: 124).

Genel manada eğitim sistemi bireylere bilgi ve becerinin yanı sıra belli bir görüşün de aşılandığı; kişilerin beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı bir kişiliğe, karaktere, özgür ve bilimsel düşünce gücüne, geniş dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve girişimciliğe değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan, yapıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmeyi; bireylerin ilgi ve yeteneklerini geliştirmeyi amaç edinen ilkeler bütünüdür (Üzümcü ve Bayraktar, 2004: 80; Hacıoğlu ve diğerleri, 2008: 1-3). Kızılırmak (2000: 192)'a göre ise eğitimin toplumsal yararını belirten bu ilkelerin yanı sıra eğitimi önemli kılan noktalardan biri de, bir ülkenin ekonomik gücünü artırmayı dolayısıyla o ülkeyi refaha taşımayı ilgilendiren boyutudur; zira işgücü bir üretim faktörüdür ve diğer üretim faktörü olan sermaye, ne kadar iyi olursa olsun, ancak nitelikli işgücü ile bir anlam ve değer kazanmaktadır.

1.3. Mesleki Eğitim

Bilim ve teknoloji alanında yaşanan hızlı değişmeler ve rekabet koşullarının ağırlaşması toplum yapısını değiştirirken, eğitim sistemlerini de doğrudan ve dolaylı yollardan etkilemekte; değişen koşullar doğrultusunda çağın gerekleri, bireyleri daha donanımlı olmaya; dolayısıyla daha nitelikli ve hedefe dönük eğitim almaya itmektedir. Değişen bu koşullar doğrultusunda eğitim almış, sektör içinde karşılaştığı sorunlara çözümler üreten, çağın mesleki, teknik ve sektörel değişimlerini yakından takip edebilen bireyler, hem örgütlerinin hem de toplumlarının gelişmesi açısından tercih edilen kişiler haline

gelmektedirler (Öncüler, 2006: 56). Bu doğrultuda eğitim, özellikle de mesleki eğitim, önemle üzerinde durulması gereken bir ihtiyaç haline dönüşmektedir.

Eğitimin bir türü olarak mesleki eğitim; çalışanların ihtiyaç duyduğu genel ve mesleki bilgileri kapsayan; bilgi, beceri, yeterlik, anlayış, tavır ve iş alışkanlığı geliştirmek için düzenlemiş ve bünyesinde uygulamalı bilimler barındıran bir eğitim türüdür (Boylu ve Ünlüönen, 2005: 159). Bir başka ifadeyle mesleki eğitim; bir toplumdaki bireyleri meslek sahibi yapan ve bireye o mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve pratik uygulama yetenekleri kazandırarak kişinin kabiliyetlerini fiziksel, entelektüel, duygusal, sosyal ve ekonomik yönden geliştiren süreçtir (Pelit ve Güçer, 2006: 141).

Mesleki eğitimin en önemli taraflarından biri öğrencileri seçtikleri alanda iş sahibi olacak şekilde eğitmektir. Mesleki eğitim kurumuna belki de o iş sahası hakkında fikri dahi olmayan öğrenci girdisi, aldığı teorik ve uygulamalı bilgilerin ardından gerek işgücü, gerek ara eleman, gerekse yönetici çıktısı olarak süreç boyunca işlenmelidir. Üzümcü ve Bayraktar (2004: 80)'ın da özetlediği gibi mesleki eğitim; uzmanlaşmamış ya da yarı uzman işgücünü, uzmanlık gerektiren ve özel nitelikteki görevlere hazırlamak amacıyla yapılan çalışmaların bütünüdür.

Hacıoğlu (1995: 4), mesleki eğitimin başlıca özelliklerini şu şekilde maddeleştirmiştir:

- Mesleki eğitim, alışkanlık psikolojisine dayalı olup yaparak-yaşayarak öğrenme esasına dayanır,
- Mesleki eğitimde ucuz maliyetli ama etkili eğitim sağlayan sosyal verimlilik esastır,
- Mesleki alandaki değişme ve gelişmelere göre programlar adapte edilerek uygulanması esastır,
- Değişen sosyo-ekonomik şartlara ve taleplere uyar,
- Mesleki eğitimde öğrenim-öğretim ortamı iş ortamının kendisidir,
- Mesleki eğitim, öğrenciye bir işte çalışabilecek üretici gücü geliştirinceye kadar devam eder,
- Mesleki eğitimde yönetim elastik ve dinamiktir,
- Mesleki eğitim hayata hazırlayıcı niteliktedir.

Toplumların doğal kaynakları, sahip oldukları insan gücü ve bunlardan faydalanma durumları o toplumun refah düzeyini artırmasından ötürü mesleki ve teknik eğitimi ekonomik yönden gerekli kılan hedefler ise Kuzu ve Demirli (2002: 155-156) tarafından şu şekilde sıralanmaktadır:

- İş gücü piyasasının ihtiyaçlarının karşılanması,
- Üretimde verimlilik ve kalite artışının sağlanması,
- İşsizliğin azalması,
- Daha ucuz ve kaliteli mal ve hizmet üretilmesi,
- İç ve dış pazarlarda rekabet gücünün yükseltilmesi,
- Kaynakların etkinlik, verimlilik ve rasyonellik esaslarına göre kullanılması,
- Çağdaş teknolojinin izlenmesi, yorumlanması, mal ve hizmet üretimine yansıtılması,
- Hızlı, istikrarlı ve sağlıklı bir ekonomik kalkınmanın desteklenerek gerçekleştirilmesidir.

1.4. Mesleki Turizm Eğitimi

Uluslararası turizm pazarından daha fazla pay almak isteyen ülkelerin, fiyat ve fiyat dışı unsurlara bağlı olarak rekabete girişmesi, modern turizm anlayışının gerektirdiği hizmet kalitesinin sağlanması ve turist ile turiste hizmet edenler arasındaki ilişkilerin sağlıklı ve kaliteli olarak gerçekleştirilmesi zorunluluğu, sektörde istihdam edilen işgücünün mesleki ve teknik eğitim düzeylerinin yüksek olmasını gerektirmektedir (Kızılırmak, 2000: 193). Mümkün olan en kaliteli hizmetin, işgücünden ekonomik ve sosyal bakımdan en uygun bir biçimde yararlanılarak verilmesi esas olduğundan, kullanılan işgücünün istenilen düzeyde ve yeterli mesleki eğitimi almış olması gerekmektedir (Timur, 1992: 56).

Mesleki ve teknik eğitimin genel tanımlarından hareketle turizm mesleki eğitimi, turizm alanında uzmanlığı olan ya da olmayan bireyleri, turizm sektörüne hazırlamak; onları sektörün beklentilerine cevap verecek bilgi ve beceri ile donatarak turizm sektörüne kazandırmanın yanı sıra onlara teorik ve pratik uygulamalardan meslek ahlâkına kadar uzanan çeşitli disiplinlerin verildiği bir süreç olarak tanımlanabilir (Hacıoğlu ve diğerleri, 2008: 12, Üzümcü ve Bayraktar, 2004: 80). Sadece sektörel işgücü yetiştirme

süreci olarak sınırlı kalmayan turizm eğitimi sosyolojik olarak toplumda turizm bilincini yerleştirme, turizm kaynaklarını koruyacak bilinci aşılama, turiste karşı onun ekonomik gücüne, ırkına, milliyetine, dinine, diline, toplumdaki statüsüne, ahlâk ve namus düzeyine, siyasal ideolojilerine göre ayırım yapmadan eşit ve dürüst hizmet etme anlayış ve terbiyesini verme; turizmin sağladığı uzun vadeli çıkarlar üzerine dikkati çekerek saygıya ve konukseverliğe dayalı bir davranış düzeni yerleştirme olarak da ele alınabilir (Hacıoğlu ve diğerleri, 2008: 12). Mesleki turizm eğitiminin bu yönünü destekler nitelikte vurgu yapan Pelit ve Güçer (2006), araştırmalarında turizm eğitimi, turizm olay ve ekonomisinin halka ve öğrenim gören gençliğe öğretilmesi olarak tanımlamaktadır.

Mesleki turizm eğitiminin önemi fiyat ve imkân açısından rekabetin zaten üst düzey olduğu ve işletmeler arası bu rekabetin gün geçtikçe arttığı turizm sektöründe, kalıcılığın ve daha fazla müşteri edinmenin anahtarının sunulan hizmet ve hizmetin kalitesinden geçmesidir. Artarak devam eden çetin rekabet koşulları altında, turizm pastasından istenilen düzeyde pay sahibi olmak isteyenlerin, hizmet kalitesini artırmaya ihtiyaçları vardır (Hacıoğlu ve diğerleri, 2008: 14). Hizmet kalitesinin artması için gerekli olan nitelikli insan gücü ise etkin ve kaliteli turizm eğitim ve öğretimiyle ve turizm okulları mezunlarının sektörde çalışmaları ile sağlanabilir (Pelit ve Güçer, 2006: 143).

Üzümcü ve Bayraktar (2004: 80), eserlerinde mesleki turizm eğitiminin amaçlarını şu şekilde sıralamışlardır:

- Eğitim yoluyla teorik ve pratik ilişki kurmak,
- Turizm sektörünün gelişmesine katkıda bulunmak,
- Turizm sektörüne yetişmiş kalifiye personel sağlamak,
- Turizmin ekonomik kalkınmadaki yerini ve önemini anlatmak,
- Vatandaşa olumlu turizm bilinci uyandırmak,
- Turizm sektöründe çalışanlara mesleki bir formasyon kazandırmak,
- Turistik işletmelerde çalışanların bilgi ve becerilerini artırmak,
- İnsanların turizme ilgisini çekmek,
- Nitelikli turizm eğitmenleri yetiştirmek.

Turizm endüstrisinde personel yetiştirecek mesleki eğitimin amacı, uzman yetiştirmekten çok, hümanist insan yetiştirmek; bilgi insanı yetiştirmekten çok, kültür insanı yetiştirmektir (Hacıoğlu ve diğerleri, 2008: 16). Alacağı mesleki eğitimle yetiyecek turizm personeli, dinleri, dilleri, gelenekleri ve görenekleri, inançları ve dünya görüşleri birbirinden çok farklı olan insan gruplarının yaşam biçimleri hakkında bilgi sahibi olmalıdır. Bu da verilecek olan turizm eğitiminin nitelikli iletişime, dolayısıyla nitelikli yabancı dil öğretimine dayandığı uluslararası bir özellik taşımasıyla mümkündür.

1.5. Yabancı Dil Eğitimi

İnsan – toplum – kültür – eğitim bağıntısı içinde kurucu ve örgüleyici bir öge olarak nitelenen dilin yapısal görünümünün çok karışık olduğu bilinmektedir (Cem, 1978: 7). Bu nedenle dil konusunu ele alırken ona çeşitli yönlerden bakmak gerekmektedir. Dil, insanlar arası iletişim ve anlaşmayı sağlayan bir iletişim aracı (Roucek, 1986: 6) ve toplumsal bir sistem (Dilaçar, 1968: 28-29); anlamlar ve ses dizileri arasında ilişki kuran ilkeler bütünü (Langacker, 1972: 1); düşünce, duygu ve isteklerin, bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanarak başkalarına aktarılmasını sağlayan çok yönlü, çok gelişmiş bir dizgedir (Aksan, 1977: 55).

Günümüzde yeryüzünde değişik toplumlarca kullanılan dil sayısının kesin olarak bilinmemekle birlikte ortalama üç dört bin arasında olduğu tahmin edilmektedir (Demirel, 2011: 3). Dünya üzerinde bu kadar değişik sayıda dil konuşulmasına karşın uluslararası ilişkilerin hızla artması, teknolojik ve sosyal gelişmelere bağlı olarak ülkede aşırı mal ve hizmet arzı gibi nedenlerden ötürü diğer milletlerin dilini öğrenme ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Ne var ki dil, o dili konuşan ülke/ülkelerin politik ve ekonomik gücü ile doğru orantılıdır. Bu durumu askeri sözleşmeler, tarihsel, kültürel ve ticari ilişkiler güçlendirmektedir (Demirel, 2011: 2-3).

1.6. Özel Amaçlı İngilizce (ÖAİ) Tanımları

ÖAİ, farklı yazarlar tarafından farklı biçimlerde tanımlanmıştır. Bu bölümde bu tanımlara yer verilecektir.

Hutchinson ve Waters (1991) ÖAI’de dil öğreniminin öğrenci ihtiyaçlarıyla belirlendiğini savunur ve öğrencilerin dil öğretim ve öğrenim sürecinin merkezinde yer almalarının gerektiğini vurgular. Onlara göre ÖAI, içerik ve metodun öğrencilerin öğrenme amacına göre belirlendiği bir dil öğretim yaklaşımıdır.

İhtiyaç amaçlı öğrenilen İngilizce diye de adlandırılan ÖAI, uluslararası telefon operatörleri, sivil havayolu pilotlarının dil öğrenme amaçları gibi mesleki gereksinimlerle veya mühendislik, tıp, hukuk gibi profesyonel çalışmalar için dil öğrenme amaçları gibi akademik gereksinimlerle bağlantılı olarak tanımlanan bir dil öğretimi yaklaşımıdır (Mackay ve Mountford, 1978:2).

ÖAI, bilim, teknik, meslek gibi belirli bir sözel anlatım alanına bağlı olarak seçilen 'sözlüksel', 'yapısal' ve 'işlevsel' dil özelliklerinin oluşturduğu iletişim aracına denir ve bu araç 'belirli amaçlı dil' olarak tanımlanır (Demircan, 1990: 261). Benzer bir tanımda da ÖAI, mesleki ve akademik rollerin başarılı bir şekilde yerine getirilmesini amaçlar; ÖAI Programı ise öğrenci ihtiyaçlarının dikkatli analizine dayanır ve özenle yapılmalıdır (Robinson, 1980: 13-14).

ÖAI öğretimi, yabancı dil öğretiminin ayrılmaz bir parçasıdır. ÖAI öğretiminde farklı öğrenme durumlarındaki öğrencilerin farklı ihtiyaçları karşılanmaktadır. Örneğin Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri Programında ön büro departmanında çalışacak öğrenciye daha çok İngilizce rezervasyon yapabilme, telefonda rahat iletişim kurabilme gibi iletişimsel becerilerinin yanı sıra servis departmanında çalışacak öğrencilere öncelikli olarak mönüleri İngilizce açıklayabilme, restorana gelen turistlerle yüz yüze iletişim kurabilme gibi beceriler öncelikli olarak kazandırılmaktadır. Her iki bağlamın aksi olması durumunda ise dil öğretiminin hedefe yönelik olma ihtimali düşmekte; dolayısıyla öğrenme kazanımı işlevini yitirmektedir. Bu sebepten ötürü ÖAI öğretimi, öğrenci merkezli olmak durumundadır. Öğrenenlerin dili kullanmadaki amaçları bilinmeden verilecek dil derslerinin içeriğinde büyük ölçüde aksama olacağını savunan Savage ve Storer (2000: 137) ÖAI’yi şöyle tanımlamaktadırlar: Eğer program geliştirme uzmanları ve öğretmenler, öğrenenleri gerçekten öğretme işleminin merkezine koymak istiyorlarsa; “*Öğrenen grupların iş çevrelerinde İngilizce ihtiyaçları nelerdir?*”, “*Mevcut durumda ne yapabilirler?*”, “*Konuşma ve yazmaya ihtiyaç duydukları alanların içeriği nedir?*” gibi sorulara cevap aramalı ve buldukları cevaplara göre

verilecek dersleri düzenlemelidirler.

Gİ öğretim yöntem ve tekniklerinin, içerik ve hizmet ettikleri amaç açısından ÖAI'den farklı olması gerektiği diğer bazı araştırmacılar tarafından vurgulanmaktadır. Bu farka dair bir yorum getiren Bloor & Bloor (1986), ÖAI Öğretimi sadece öğrenci açısından değil, aynı zamanda öğretim hedefleri açısından da Gİ'den farklı olduğunu; Gİ'de dört dil becerisine eşit ağırlık verilirken ÖAI'de öğrencilerin en çok ihtiyaç duyduğu dil becerilerinin gereksinim çözümlenmesiyle belirlendiğini ve dil öğretimi programının ağırlığını oluşturduğunu belirtmektedir (Sert 2002: 22).

Munby'e (1979) göre Gİ ve ÖAI birbirlerinden ayrıldığı yön, ÖAI öğretim programı ve materyallerinin öncelikli olarak öğrencilerin iletişimsel ihtiyaçlarının analiziyle belirlenmesidir. Oysa Genel Amaçlı İngilizce öğretiminde öncelikli olarak kurumun ve öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda İngilizce öğretilmektedir. İçerik, metot ve materyallerin belirlenmesinde öğrenci merkezli bir yaklaşım sergilenememektedir. Ana dili İngilizce olmayan bir öğrencinin kendi ülkesinde tıp eğitiminde aldığı İngilizce dersi ile ana dili İngilizce olan bir öğrencinin sadece tıpla ilgili metinler okumak için aldığı İngilizce dersi arasında önemli farklılıklar olmalıdır.

Hutchinson & Waters (1987:53)'ın belirttiğine göre, ÖAI'yi Gİ'den ayıran temel nokta bir ihtiyaç varlığı değil, bilakis bu varlığın farkında olmaktır. Ancak dilbilimciler, öğrenci ihtiyaçlarıyla birlikte dilin kullanıldığı ortamın da ÖAI Öğretimi Gİ'den ayıran bir faktör olduğunu vurgulamaktadır.

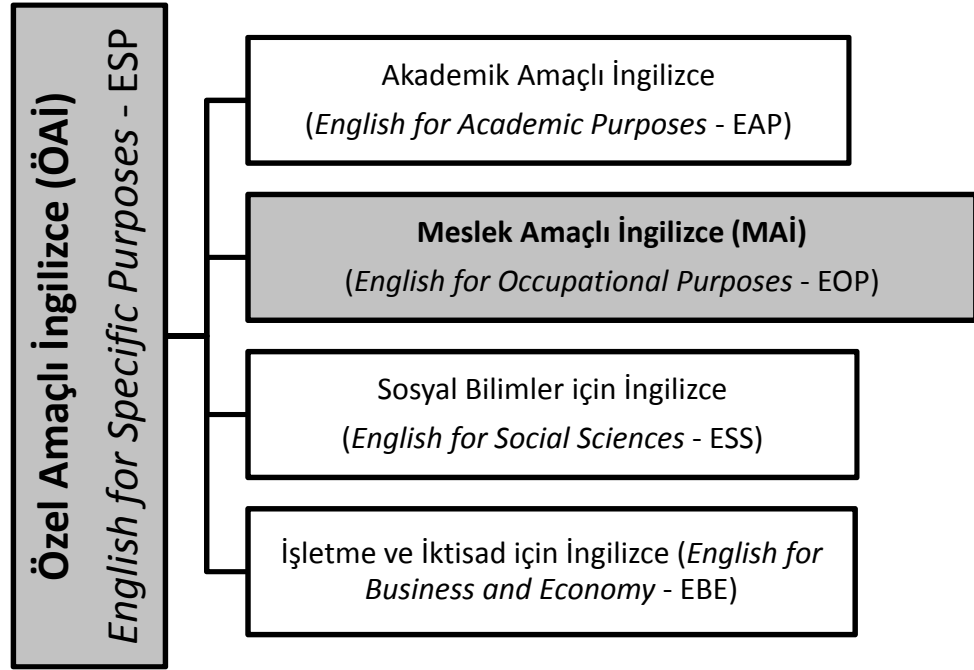
Stevens'a göre (1988: 2'den akt. Günay, 1999: 35) ÖAI'nin 4 mutlak özelliği şöyle sıralanır:

- 1) Belirlenmiş öğrenci ihtiyaçlarını karşılamak için hazırlanmış olması,
- 2) Belirli bilim dalları, meslekler ve etkinliklerle ilgili içeriğe bağımlı olması (konu, başlık vb. unsurlar açısından),
- 3) Sözdizimsel, kelimebilimsel, konuşma içerikli, anlambilimsel etkinliklere uygun dil üzerinde odaklanmış olması,
- 4) Gİ'den ayrılık göstermesi.

1.7. Özel Amaçlı İngilizcenin Sınıflandırılması

Dudley-Evans ve St. John (1998 akt. Albostan, 2012: 3) ÖAI'yi belirli bir öğretim programı ya da alan içerisinde ilgili yöntembilim ve aktivitelerle öğrenenin belirli ihtiyaçlarını karşılamak için geliştirilmiş bir yaklaşım olarak tanımlamaktadır. Özellikle bir meslek ile ilişkilendirildiğinde ÖAI, izlediği yöntembilim ve kapsadığı içerik açısından Gİ'den farklılaşmaktadır. Öğrencilerin farklı dil ihtiyaçları, dili öğrenme amaçlarını farklılaştırır. Bu ihtiyaç ve amaçlar ÖAI'nin farklı türlerini ortaya koymuştur.

Öğrenciler, otelcilik, mühendislik, tıp gibi alanlarda eğitimlerini sürdürebilmek, sosyal statü sahibi olabilmek ve kariyer yapmak gibi mesleki veya akademik amaçlar doğrultusunda ÖAI'ye ihtiyaç duymaktadırlar.

Şekil 1: Özel Amaçlı İngilizcenin Sınıflandırılması

(Kaynak: Gündüz 1999: 14 – Hutchinson & Waters, 1991'den akt. Albostan, 2012: 3)

Bu çalışmanın temel eksenini oluşturan Meslek Amaçlı İngilizce (English for Occupational Purposes – EOP), özellikle turizm bölümleri düşünüldüğünde müşterileri karşılama, rezervasyon yapma, giriş – çıkış işlemlerini gerçekleştirme, telefonlara cevap verme, işletme ve tesis hakkında bilgiler verme, müşterilere yer – yön tarif etme, turistik bir yer ya da ürün hakkında konuşma, istek ve şikâyetlere cevap verme, mönüleri ve

yemek içeriklerini açıklama, kişisel görüşlerini ifade etme gibi mesleki becerilerin yanı sıra genel dil kullanım becerilerini içeren ÖAI öğretim yöntemlerinden biridir.

1.8. Özel Amaçlı İngilizce Öğretiminin Gelişimi

ÖAI Öğretiminin gelişimini anlatırken ilk olarak bu öğretimin evrensel tek tip bir olgu olmadığını, farklı ülkelerde ve farklı hızlarda geliştiğini belirtmek gerekmektedir (Sabuncuoğlu, 2010: 10). Sabuncuoğlu 2010 yılında gerçekleştirdiği araştırmasında belirttiği üzere ÖAI, Bilim ve Teknoloji İngilizcesi öncülüğünde gelişmiştir. Öyle ki II. Dünya Savaşı sonrası ön plana çıkan İngilizce öğrenim isteği, keyfi olmaktan çıkmış ve teknolojik ve ticari gelişmelerde uluslararası yayılma göstermiştir. Bunun sonucunda bir dil biliyor olmak, donanımlı bir eğitim alındığının işareti olmuştur. İşadamları ve işkadınları ürünlerini satabilmek için; teknisyenler kullanım kılavuzlarını okuyup anlayabilmek için; doktorlar kendi alanlarındaki gelişmeleri takip edebilmek için; öğrenciler de seçtikleri alanda kendilerini geliştirebilmek, kitap ve güncel yayınları takip edebilmek için İngilizce öğrenme ihtiyacı duymuşlardır (Sabuncuoğlu, 2010: 8-9).

ÖAI tarihi boyunca ÖAI uzmanları, öğrenci ihtiyaçları temelinde çalışmalarını sürdürmüştür. Onlar ÖAI öğretimine belirli sebeplerle katılan bütün öğrencilerin hedeflenen İngilizce durumlarında tanımlanabilir amaçları olduğunu savunmaktadırlar (Gündüz, 1999: 15). Mc Donough 1984 yılına ait eserinde, program geliştirmeye esas alınan öğrenci ihtiyaçlarını analiz etme fikrinin son yıllarda ÖAI ile hemen hemen eşanlı hale geldiğini ve birini diğerinden ayırmanın güç olduğunu savunur (Sert 2002: 22).

Geleneksel yaklaşımlarda öğrenciler, dil okullarından sadece dil yeterliliğine dayalı sınırlı düzeyde dil öğreniyorlardı. Örneğin "the New York State Core Curriculum for English as a Second Language in the Secondary Schools" (University of the State of New York, 1983) adlı dil eğitim programı, iletişimsel ve dilbilimsel yeterliğe ulaşmak için sınırlı İngilizce yeterliğe sahip öğrencilerin dil becerilerini tespit etmektedir. Bu eğitim programı dört temel dil becerisi olan dinleme, konuşma, okuma, yazma becerilerini, dilbilgisi yapılarının, kelimelerin ve kültürel konuların her birinin amaçlarını her bir seviyedeki öğrenci için belirlemiştir. Bu çeşit bir eğitim programına

göre düzenli okul sisteminde öğrencinin başarılı olabilmesi için daha fazla yönergeye ihtiyacı vardır (Richards, 1990: 144).

ÖAİ öğretiminde başlarda dilin öğretilmesine odaklanılsa da zaman içinde dilbilimsel yeterliliğin yerini beceriye dayalı yeterlilik almıştır. Dilin yapısı ve sözcüklere odaklanmaktan çok okuma, yazma, dinleme ve konuşma gibi becerilerin öğretimi ve akademik başarı arasındaki ilişki gözlenmeye başlamıştır. 1960'lı yılların başında ÖAİ, üç gelişim evresi olan Meslek Dili Çözümlemesi, Söylem Çözümlemesi, Hedef Kullanım Alanı Analizini safhalarından geçmiş, günümüzde ise 4. ve 5. evre olan Beceriler ve Stratejiler ile Öğrenme Merkezli Yaklaşım oluşmaya başlamıştır. ÖAİ öğretimi dünyanın her yerinde aynı özelliği taşıyan evrensel bir olgu değildir. Farklı ülkelerde farklı gelişim hızı göstermiştir, şu anda farklı ülkeler farklı evrelerde olabilir (Hutchinson ve Waters, 1991: 9). ÖAİ'nin birbirini izleyen beş evresi izleyen başlıklarda anlatılmıştır.

1.8.1. Meslek Dili Analizi – Kayıt Analizi (Register Analysis)

ÖAİ öğretiminin ilk evresi 1960-1970'li yılların başında ortaya çıkmıştır. Bu yıllardaki amaç belirli bir meslek alanındaki öğretimin diğer meslek alanındaki öğretimden farklı tutulması gerektiğidir.

Dilin işlevlerinin farklılık gösterdiği görüşünü paylaşan ve diğer özel alanlarda İngilizce materyali hazırlamakla meşgul İngilizce öğretmenleri, görevlerinin öğrencilerinin özel konularla ilgili İngilizce metinlerde yaygın olarak karşılaşılan sözcüksel ve sözdizimsel özelliklerinin seçimi ve tanıtımını içermesi gerektiğini varsaymışlardır (Mackay ve Mountford, 1978: 1-6). Meslek Dili Çözümlemesi ile hazırlanan ders materyaline örnek olarak Ewer ve Latorre'nin 1975 yılında yayınladığı "A Course in Basic Scientific English" verilebilir

Bir diğer örnek ise Swales'in 1971 yılında Libya Üniversitesi Ziraat Fakültesi İngilizce bölüm başkanı iken basılan "Writing Scientific English" adlı ders kitabıdır. Yazar eserinde bilimsel ve teknolojik İngilizcede sözdizimi kuramı ve Arapça- İngilizce karşılaştırmalı çözümlemelere duyulan ilginin kendisini sınıf içi uygulamasında daha gerçekçi bir dil ortamı yaratmaya yönelttiğini söyler (Sert, 2002: 26).

Ewer ve Latorette (1975 : 4-10) bazı okullarda okutulan kitapların bilimsel metinlerde sık sık karşılaşılan bileşik kelimeler, edilgen çatı, koşul cümleleri gibi dil bilgisi yapılarını önemsemediğini ortaya koymuşlardır. Oysa ÖAİ öncelikli olarak bu yapılara önem vermelidir (Hutchinson ve Waters, 1991: 10). Bunun nedeni öğrencilerin bilimsel çalışmalarında çok kullanacakları yapılara öncelik vermek, az karşılaşacakları yapıları geri planda tutmaktır.

Ne yazık ki bu materyaller sadece dilin yapısal özelliklerinin öğretilmesini içermektedir. Dilin iletişimsel işlevleri göz ardı edilmektedir. Sadece ilgili meslek alanında dil bilgisi ve sözcüklere ait nitelikleri belirlemek, öğrencilerin bu yapıları nerelerde kullanacakları konusunda ışık tutmamaktadır.

Sonuç olarak meslek dili çözümlemesi, sadece dilin yapısını öğretmektedir, kavramsal ve iletişimsel yönüyle ilgilenmemektedir. Bu çözümlemenin amacı, ilgili meslek alanında kullanılan dil bilgisi ve sözcüksel nitelikli öğretim materyalleri hazırlamadır. ÖAİ öğretiminin tasarlanmasında ayrıca aşağıdaki noktalara dikkat etmek gerekmektedir (Mackay ve Mountford, 1978: 16) :

- Hedeflenen durumlarda kullanılan İngilizcenin analizi
- Öğretim esnasında kullanılacak en sık karşılaşılabilecek yararlı maddelerin seçimi
- Öğrencilerin özel ilgi alanlarını yansıtan genel durumlardaki materyallerin kullanımı ve alıştırmaların sistematik bir şekilde uygulanması
- İlgili literatürdeki ek okuma parçalarının tedarik edilmesi

1.8.2. Söylem Analizi (Discourse Analysis)

Dilde tümce düzeyinde yoğunlaşmanın yerini cümlelerin bir araya getirdiği bağlam üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu konudaki çalışmalar İngiltere'de Widdowson, Amerika'da Louis Trimble, John Lackstrom ve Mary Todd-Trimble tarafından yapılmıştır (Hutchinson ve Waters, 1991: 10).

Söylem çözümlemesi hakkında farklı görüşler ortaya çıkmıştır. Allen ve Widdowson 1971 yılında yayınlanan English in Focus Series adlı eserlerinde, öğrencilerin

karşılaştıkları güçlüklerin, İngilizcenin sistemiyle ilgili bilgi eksikliğinden değil dilin kullanımına yabancı olduklarından kaynaklandığını vurgulamaktadır. Sonuç olarak öğrencilerin ihtiyaçları, cümlelerin kompozisyonu ile ilgili daha fazla uygulama imkânı sağlayan derslerle değil bu cümlelerin farklı iletişimsel aktivitelerde nasıl kullanıldığını konusunda bilgilerinin geliştirildiği derslerle sağlanabileceği aşikârdır (Hutchinson ve Waters, 1991: 10).

Söylem çözümlemesi yaklaşımı öğrencilere bilimsel ve teknik metinler okutarak onların anlama ve yazma becerilerini geliştirmeyi amaçlar. Tümceler arası ilişkileri anlamak, öğrencilerin anlama ve yorumlama yetisini daha çok geliştirecektir. Tanımlama, sınıflama, gözlemleyerek genelleme, sonuç çıkarma gibi beceriler öğrencilerin bilimsel alanda genel iletişimsel dil kullanımını geliştirecektir (Mackay ve Mountford, 1978: 18-19). Bu yaklaşımla dil bilgisi yapılarının yerini dilin nasıl kullanıldığını gösteren bölümler almıştır.

1.8.3. Hedef Kullanım Alanı Analizi (Target Situation Analysis)

ÖAI'nin amacı öğrencilerin dili hedef kullanım alanında uygun biçimde kullanabilmeleridir. Ders programı tasarımında öncelikli olarak hedef durum gözden geçirilmeli daha sonra kullanım alanındaki dilbilimsel özelliklerin analizi yapılmalıdır. Bu belirlenen dilbilimsel özellikler, ÖAI ders programını oluşturur. Bu süreç genellikle 'İhtiyaç Analizi' olarak bilinir (Hutchinson ve Waters, 1991: 12).

John Munby 1978 yılında yayınladığı *Communicative Syllabus Design* adlı kitabında, daha sonraları adı ile anılan Munby modelinde, iletişimsel amaçlar, iletişimsel ortam, iletişim araçları, dil becerileri, dil işlevleri, yapıları açısından öğrenci ihtiyaçlarının detaylı bir profilinden bahsetmektedir (Hutchinson ve Waters, 1991: 12).

Bununla birlikte Chambers (1980) "Hedef Kullanım Alanı Analizi" terimini bu süreç için daha kesin bir tanımlama olduğu için kullanmıştır. Çünkü bu süreçte, materyal geliştirme, öğretmen sayısı gibi öğrenme sürecine ait olan gereksinimler ve uygulama ile ilgili ayrıntılar dikkate alınmaz (Hutchinson ve Waters, 1991: 12).

Turizm ön lisans programları için ihtiyaç analizi yaklaşımlarından hedef kullanım alanı analizi yapılmak istenirse, öğrencilerin öğrendikleri bilgileri gelecekteki muhtemel

ortamları olan otel, büro, kafe, seyahat acentesinde en etkin biçimde nasıl kullanacakları konusunda çalışılır ve bu alanların dilbilimsel özellikleri incelenirdi. Bu doğrultuda da ÖAI dil eğitim programı hazırlanırdı. Ne var ki, bu alan analizi öğrencilerin sadece iletişimsel gereksinimlerin çözümlenmesi amaçlanmıştır. Bu durum öğrencilerin bu hedeflenen alanlardaki ihtiyaçlarını yüzeysel olarak belirlenmeye çalışmak; onların öğrenme sürecindeki ihtiyaçlarını göz ardı etmektir. Ama ihtiyaç analizinde öğrencilerin öğrenme sürecindeki ihtiyaçları da belirlenmelidir.

1.8.4. Beceriler ve Stratejiler (Skills and Strategies)

ÖAI öğretiminin ilk iki evresi (kayıt analizinde cümle düzeyinde, söylem çözümlemesinde metin düzeyinde) dilin sadece yüzeysel formlarıyla sınırlı kaldığı görülmektedir. Hedef kullanım alanı analizi bunu değiştirmemiş sadece hedef durumdaki dilbilimsel özellikler üzerine yoğunlaşmıştır. Beceriler ve stratejiler evresinde ise, dilin kendisi değil, bağlamdan anlam çıkarma gibi dilin kullanımıyla ilgili stratejiler geliştirilmiştir. Beceriye dayalı bu yaklaşımda (Tavil, 2003: 18),

- Hedef durum belirlenir.
- Hedef durumda gerekli beceri ve strateji analizi yapılır.
- Dil ve öğrenme teorileri analiz edilir.
- Ders programı tasarlanır.
- Beceriler ve stratejilere odaklanan metinler seçilir ve alıştırmalar yazılır.
- Ders programında beceri ve strateji kullanımını gerektiren değerlendirme işlemleri yapılır.

Beceriler ve stratejiler üzerine Brezilya'da "National ESP Project" ve "the University of Malaya ESP Project" adlı iki çalışma yapılmıştır. Her iki projede de öğretim ortamında ana dil kullanılmıştır ama öğrencilerden kendi alanlarındaki metinleri sadece İngilizce dilinde okumaları istenmiştir (Hutchinson ve Waters, 1991: 13).

"Yeterliğe Dayalı Öğretim" diye de adlandırılan beceriye dayalı öğretim, bir öğrencinin öğretim sonucu yapabildiklerini tanımlama açısından davranış hedeflerini andıran bir

yapıya sahiptir. Turizm ön lisans programında bu yaklaşımın uygulanması durumunda öğrencilerde her bir yiyecek grubundan ortak yiyecekleri belirlemek, bozuk paraları isimleriyle bilmek, para üstünü doğru vermek, isim ve fiyat etiketlerini okumak, isim, adres, telefon numarası ve yaşı formda uygun yere yazmayı başarmak gibi davranışların geliştirilmesi istenir.

Bu evrede amaç, öğrencilere sadece dili öğretmek değil, yazı ve konuşma becerilerini kullanırken anlam çıkarma, düşünceleri sınıflama, özetleme, ana fikri bulma gibi stratejileri geliştirerek öğrenciyi düşünerek öğrenmeye sevk etmek ve hedeflenen dildeki becerileri etkin bir şekilde kullanabilmelerini sağlamaktır. Bilişsel öğrenme stratejilerine önem verilerek öğrencilerin gözlem yoluyla düşüncelerini ifade etmeleri önem kazanmıştır. Dilin öğreniminden ziyade kullanımı önemli hale gelmiştir.

1.8.5. Öğrenme Merkezli Yaklaşım (Learning Centered Approach)

Hutchinson ve Waters (1991: 20) öğrenme merkezli yaklaşımı şöyle açıklamaktadır: Öğrenme, sadece öğrencilerin sahip oldukları bilgilerle dili kullanma için gerekli olan yetenek ve motivasyonlarına dayalı bir zihinsel süreç değil aynı zamanda bireyler ve toplum arasındaki görüşme sürecidir. Toplum, hedefleri (hedef durumdaki performansı) belirler ve bireyler bu hedeflere ulaşmak için en iyisini yapmak durumundadırlar. Öğrenciler kendi hedeflerini kendileri belirlemelidirler. Öğrenme gereksinimleri, öğrenme sürecinin her aşamasında dikkate alınmalıdır.

Öğrenme merkezli yaklaşıma göre ders programı tasarımında bütün öğeler birbirinden etkilenir, dersin içeriğini doğrudan belirleyen bir faktör yoktur. ÖAİ öğrenme kullanım alanı ve hedef kullanım alanı ders programı, materyal, yöntembilim ve değerlendirme süreçlerini etkiler. Önemli olan sadece dil yetisinin nasıl kullanıldığını keşfetmek değil bunun nasıl edinildiğini belirlemektir.

1.9. İhtiyaç (Gereksinim) Tanımlamaları

Etkili bir öğretim programı geliştirmek için öncelikli olarak öğrenci gereksinimlerinin belirlenmesi gerekir. ÖAİ'yi Genel Amaçlı İngilizceden ayıran fark, ihtiyacın neler olduğundan ziyade ihtiyacın farkında olmadır. Buna göre, öğretim programı tasarımı ihtiyaç analizi ile başlamalıdır.

Hutchinson ve Waters (1991: 55), ÖAI'yi öğretim programı tasarımlarına ihtiyaç analizi ile başlayan bir dil öğretim yaklaşımı olarak tanımlar ve yabancı dil öğretiminde öğrenci gereksinimlerini iki grupta toplar: hedef gereksinimler ve öğrenme gereksinimleridir. Hedef gereksinimler, öğrencilerin hedef durumda ne yapmaya ihtiyaç duydukları; öğrenme gereksinimleri ise öğrenmek için neye ihtiyaç duyduklarıdır. Hedef gereksinimleri üç grupta toplamak mümkündür (Hutchinson ve Waters, 1991: 55-57) :

i- Gereksinimler: Öğrencinin hedef durumda etkili bir şekilde amacını gerçekleştirebilmesi için neyi bilmesi gerektiği, diğer bir deyişle, hedef durumdaki ihtiyaçlarla belirlenen bir gereksinim türüdür. Örneğin bir iş adamı iş mektuplarını anlamak, satış kataloglarından gerekli bilgi edinmek veya satış konferanslarında iletişim kurabilmek için bu hedef durumda kullanılan dilbilimsel özellikleri bilmek zorundadır. Turizm ön lisans mezunu ve mesleğinde başarılı bir kariyer sahibi olmak isteyen bir öğrenci ise otel, restoran, acente ve diğer turistik tesislerde müşterilerin isteklerine cevap verecek, onları yönlendirecek hedef durumda kullanılacak dilsel özellikleri bilmek durumundadır.

ii- Eksiklikler: Eksiklik, öğrencinin var olan yeterlilik düzeyi ile hedeflenen yeterlilik düzeyi arasındaki boşluktur. İhtiyaç analizi yapılırken öğrencinin mevcut bilgisinin ne düzeyde olduğunun ve hangi konularda bilgi eksikliğinin bulunduğu bilinmesi gerekir.

iii- İstekler: Bireyden bağımsız bir gereksinimden söz edilemez. İnsanlar kendi gereksinimleri hakkındaki düşüncelerini, kendileri ve çevreleriyle ilgili verilere dayanarak oluştururlar. Öğrencilerin gereksinimleri hakkındaki görüşleri çok önemlidir.

Hedef gereksinimler sadece dilbilimsel özelliklerin çözümlenmesi değil aynı zamanda öğrencinin dili niçin öğrendiği (kariyer, sınıf geçme, statü amacıyla), dili nasıl kullandığı (iletişim kanalı, ortam, söylem çeşidi), kiminle kullandığı (anadili İngilizce olanlar/olmayanlar, meslektaş, öğretmen), dili nerede kullandığı (fiziksel ortam), dili kullandığı bağlam (anayurt, yurtdışı), dili ne zaman kullandığı gibi unsurların belirlenmesidir. Öğrenme gereksinimlerinin karşılanabilmesi açısından öğrencinin hedef durumda gerekli olan yetiye sahip olabilmesi için gerekli bilgi ve yeteneklerinin belirlenmesi şarttır.

Richards (1990: 33-34)'a göre öğrenci ihtiyaçlarını durumsal ve iletişimsel gereksinimler olmak üzere ikiye ayırmak mümkündür:

- i. ***Durumsal gereksinimler*** hedefleri, beklentileri, öğrenme tarzını, öğrenme düzeyini, öğretmenin eğitim düzeyini ve deneyimini, hangi dil öğretim yaklaşımları kullandıklarını, programdan ve yönetimden ne beklediklerini, bütçe, kaynak gibi sınırlılıkları, öğrencilerin değerlendirilmesini içerir.
- ii. ***İletişimsel gereksinimler*** ise öğrencinin hedef dili kullanacakları ortamı, hedef durumdaki rolleri ve ilişkileri, gerekli dil becerilerini (yazma, okuma, konuşma, dinleme), öğrencilerin gelecekteki etkileşimlerini, hedef dilin gerektiği dil düzeyini içerir

Öte yandan Brindley (1984: 31), ihtiyaçları nesnel ve öznel gereksinimler olarak ikiye ayırabileceğimizi vurgulamaktadır. Ona göre öğretmenlerin ihtiyaçlara yaklaşımları; kendi kişisel felsefelerinden, kendi rollerini algılayışlarından ve kişisel deneyimlerinden büyük ölçüde etkilenir:

- i. ***Nesnel gereksinimler*** öğrencilerle ilgili kişisel bilgileri, dil kullanımı ve şu andaki dilde yeterlilik düzeylerini ile ilgili gereksinimlerini kapsar.
- ii. ***Öznel gereksinimler*** ise öğrenme durumlarındaki bilişsel ve kişilik, kendine güven, tavırlar, öğrencinin İngilizce ile ilgili istek ve beklentileri gibi duygusal gereksinimleridir

Bilen (2002), eserinde bireylerin sahip oldukları bilgi, beceri, tutum, alışkanlık gibi özelliklerle onlara kazandırılması uygun görülen bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklar arasındaki farkın bireylerin eğitim ihtiyacı olduğunu savunur. Bir başka ifadeyle eğitim ihtiyacının, bireylerin mevcut davranışları ile istedik davranışları arasındaki fark olduğu söylenebilir.

1.10. İhtiyaç Analizi (Gereksinim Çözümlemesi) Tanımlamaları

Genel bir terim olarak ihtiyaç analizi farklı yazarlar tarafından farklı biçimde yorumlanmaktadır.

Richards, Platt ve Weber (1985) ihtiyaç analizini “belirli bir grup öğrencinin dil ihtiyaçlarının belirlenmesi ve bu ihtiyaçların önem sırasında göre düzenlenmesi süreci” olarak tanımlar. Stufflebeam, Mc Cormick Brinkerhoff ve Nelson (1985) ise aynı kavramı “savunulabilir bir amacı yerine getirebilmek için gerekli olanların belirlenmesi süreci” olarak tanımlar (Brown, 1995: 35).

Smith (1989) eğitimde ihtiyaç değerlendirmeyi, ülkenin izlediği eğitim politikası ve uyguladığı programlar hakkında yargıya varmak için bu işlemi kullanabilen ve kullanacak olanlara, hedef kitlenin ihtiyacı hakkında kullanılabilir ve faydalı bilginin temin edilmesini sağlayan sistemli ve sürekli bir süreç olarak tanımlar (Demirel, 2000: 80).

York (1982) ise ihtiyaç analizinin neye ne kadar ihtiyaç duyulduğunun bir ölçüsü olduğunu vurgulamaktadır (Reviere ve diğerleri, 1996: 6). Daha ayrıntılı bir tanım getiren McKillip (1987: 20) ihtiyaçları, öğrencilerden istenen performans ile onların gerçekleştirdikleri arasındaki boşluk ve farklılık olarak düşünür. Bir model olarak kabul ettiği bu boşluğun *Hedef oluşturma* (olması gerekeni belirleme), *Performansı ölçme* (ne olduğunu belirleme) ve *Zıtlık tanımlaması* (olan ve olması gereken arasındaki farklılıkları sıralama) olmak üzere üç aşamadan oluştuğunu ileri sürer.

Belirli bir grup öğrencinin öğrenme ihtiyaçlarını karşılayacak bir öğretim programı (curriculum) geliştirmek için bilgi toplamada kullanılan aktiviteler ihtiyaç analizini oluşturur. Bu ihtiyaçlar orijinal ihtiyaç analizinin kusursuzluk ve doğruluğunu tekrar değerlendirmenin yanı sıra testler, materyaller, öğretim aktiviteleri ve değerlendirme stratejilerini geliştirmede temel olan hedefler ve amaçlar olarak belirtilebilir (Brown, 1995: 35).

İhtiyaç analizi bir dil öğretim programında amaçların, hedeflerin ve içeriğin geliştirilebilmesi için gerekli genel ve özel dil gereksinimlerinin belirlenmesi ile ilgili bir durumdur. İhtiyaç analizi, bir dil öğretim programının genel parametrelerine (öğrencilerin kim olduğu, var olan dil yeterlik düzeyleri, öğrenci ve öğretmenlerin amaç ve beklentileri, öğretmenin öğretme becerileri ve hedeflenen dildeki yeterlik seviyesi, zaman ve bütçe kısıtlamaları, mevcut materyaller, sosyal beklentiler) veya özel parametrelerine, örneğin biyoloji dersi için bitirme semineri hazırlayan yabancı uyruklu

öğrencilerin dinlediğini anlama gereksinimine odaklanabilir. Yani, ihtiyaç analizi öğrencilerin şu anda mevcut olan yeterlilik düzeyi ile öğretim programını tamamladıktan sonra dili kullanabilmek için neye gereksinim duyacağı üzerine yoğunlaşır. Bundaki amaç, programın sağlayabileceği dil becerilerini ve dil yeterlilik düzeyini belirlemektir. Öğrenci amaçları birbirinden farklı olduğundan dolayı içerik ve metot hazırlamadan önce öğrenci amaçları belirlenmelidir (Richards ve Rodgers, 1986: 156).

İhtiyaç, öğrencilerin gerçek ihtiyaçları ile dil programından edindikleri arasındaki ölçülebilir bir farklılık veya eksikliklerdir. Bu eksiklik hedef durum ve mevcut durum arasındaki tutarsızlıktan kaynaklanır. İhtiyaç analizi sürecinin amacı, hedeflenen kullanım alanında öğrenci ihtiyaçlarının karşılanabilmesidir (Ekici, 2003: 22).

İhtiyaç analizi 1970'li yıllarda Avrupa Modern Diller Konseyi Projesi tarafından dil planlamasında ve davranışsal hedeflerin belirlenmesinde ilk süreç olarak yaygın biçimde kullanılmaya başlanmıştır. Bu hedeflerin belirlenmesinde dilin işlevleri, kavramlar, konular, yapı daha ayrıntılı incelenmiştir (Nunan, 1997: 44).

Saylor ve arkadaşları (1986'dan akt. Demirel, 2000: 20) ihtiyaç analizinde sistematik bir yaklaşımın kullanılması gerektiğini savunur. Onlara göre ihtiyaç analizinde,

- Eğitim programı için önemli amaçların belirlenmesi,
- Bu amaçlar için göstergelerin ve ölçütlerin belirlenmesi ve geliştirilmesi,
- Bu ölçütler için kabul edilebilir seviyelerin oluşturulması,
- Ölçütlerin uygulanması,
- Mevcut seviye ile kabul edilebilir seviyenin karşılaştırılması,
- Eğer seviye kabul edilebilir seviyenin altında ise, farklılık ortaya çıkacağından bu durumda ihtiyacın ispat edilmesi ve gösterilmesi gerekmektedir.

İhtiyaç analizi, ihtiyaçların belirlenmesini ve değerlendirilmesini kapsar. İhtiyaç belirleme hedef kitlenin problemlerini belirleme ve bu problemleri çözme sürecidir (McKillip, 1987: 7).

İhtiyaç analizi bir öğretim programının parametrelerini belirleyen işlemler dizisidir. Bu parametreler öğrencileri gruplara ayırmanın ölçütlerini, içerik, yöntem, ders süresi, ders yoğunluğu ve içeriğin devamını belirler. Öğrenci merkezli bir yaklaşımda, program uzmanları bu parametreleri belirlerken öğrencilere danışmalı; onların ihtiyaç ve beklentilerini göz önünde bulundurmalıdır (Nunan, 1991: 45).

Hutchinson ve Waters Modelinde öğrenme ihtiyaçlarının analizinde izleyen maddelerin ve alt maddelerin araştırılması gerektiğini savunulmuştur (Hutchinson ve Waters, 1991: 62):

- a. Öğrencinin dili niçin öğrendikleri**
 - i) Zorla veya kendi istekleriyle mi?**
 - ii) Statü, para, terfi için mi?**
 - iii) Neyi başaracaklarını düşündükleri?**
 - iv) ÖAI dersine karşı tutumlarının ne olduğu?**
- b. Öğrencilerin dili nasıl öğrendikleri**
 - i) Öğrenme altyapılarının ne olduğu?**
 - ii) Öğretme ve öğrenme alt yapılarının ne olduğu?**
 - iii) Onlara uygun yönetimin ne olduğu?**
 - iv) Hangi teknikleri tercih ettikleri?**
- c. Mevcut kaynakların ne olduğu**
 - i) Öğretmen sayısının yeterliliği**
 - ii) Öğretmenlerin ÖAI' ye karşı tutumları**
 - iii) Materyaller**
 - iv) Yardımcı materyaller**
 - v) Sınıf dışı etkinlik olanakları**

- ç. Öğrencilerin kim oldukları
- i) Yaş, cinsiyet, milliyet
 - ii) İngilizce hakkındaki mevcut bilgiler
 - iii) İlgi alanları
 - iv) Özel alanları ile ilgili bilgiler
 - v) Sosyokültürel altyapıları
 - vi) Hangi öğrenme tarzına alışık oldukları?
- d. İngilizceye veya İngiliz kültürüne karşı tutumları
- i) ÖAİ dersinin ne zaman gerçekleştirileceği?
 - ii) Günün hangi saatinde gerçekleşeceği?
 - iii) Her gün mü/ haftada bir kere mi?
 - iv) Gereksinim anında mı, gereksinim sonrası mı?

Sonuç olarak, ihtiyaç analizi öncelikli olarak öğrenci hedef kullanım alanı gereksinimleri olan dil ortamı, araç, dil türü, dil becerileri ve öğrencinin derse karşı tutum ve tavırlarının; bunun ardından öğrenme gereksinimleri olan eğitim geçmişlerini, öğrencinin derse karşı motivasyonunu, seviyesini, hangi etkinlikleri tercih ettiğini, çalışma alışkanlıklarını belirleyen etkin bir süreçtir.

Böylelikle eğitim sürecinin başında öğrencinin hangi bilgi, beceri ve tutuma ihtiyaç duyacağı anket, görüşme tekniği, gözlem, toplantı gibi bir takım yöntemlerle belirlenebilir. Etkili bir öğretim programının geliştirilebilmesi için okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin yanı sıra öğrenciler de bu sürece katılmalıdırlar.

1.11. İhtiyaç Analizinde Kullanılan Yaklaşımlar

İhtiyaç, savunmaya değer bir amacın gerçekleştirilmesi için gerekli ve faydalı olan husus ya da güçlü istek anlamına gelir (Demirel, 2000: 84). İhtiyaç belirlemede farklı yaklaşımlardan söz edilmektedir. İhtiyaç belirleme, program geliştirmenin bir aşaması

olarak uygulandığında birden fazla yaklaşımın birlikte kullanılması daha uygun olacaktır (Arsal, 1998: 25). Stufflebeam ve Shinkfield (2007: 32-35) bu yaklaşımlardan önemli olanları izlenen bölümlerde sınıflandırmıştır.

1.11.1. Farklar Yaklaşımı (Discrepancy Philosophy)

Bu yaklaşım, gözlenen başarı düzeyi ile beklenen başarı düzeyi arasındaki farkı ortaya çıkarır. Bu tanımı şu şekilde netleştiririz:

Bireyin biyolojik, psikolojik, sosyolojik olarak gerek duyduğu yeterlikleri	■	Bireyin sahip olduğu yeterlikler	■	Bireye kazandırılmak istenen yeterlikler
(Bilgi – tutum – beceri)		(Bilgi – tutum – beceri)		(Bilgi – tutum – beceri)

Şekil 2: Farklar Yaklaşımı

(Kaynak: Demirel, *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayınevi, 3. Baskı.)

Bu yaklaşıma göre ihtiyaç, beklenen beceri düzeyi ile gerçek / var olan beceriler arasındaki farkla ortaya çıkar. Bu farkın boyutu bir problemin varlığını (ya da aksine yokluğunu) da ortaya koymaya yarar. Normlar ve standartlardan yararlanarak ihtiyaçtan doğan problemlerin de ortadan kaldırılması yolları aranır. Eğitim birimleri (gerek okul gerekse mesleki eğitim birimleri) genellikle bu yöntemle ihtiyaç değerlendirmesi yoluna gider (Demirel, 2000: 84).

Öğrencinin sahip olduğu bilgi, tutum ve beceri öğrenciden beklenen düzeyde olmayabilir. Farklar yaklaşımı ile öğrencilere kazandırılmak istenen bu özellikler belirlenir ve program bu doğrultuda yürütülür.

1.11.2. Demokratik Yaklaşım (Democratic Philosophy)

Bu yaklaşımın temelinde kimi referans (üstün / dominant) grupların çoğunluğu tarafından istenilen değerler ya da değişiklikler vardır (Demirel, 2000: 84). Bir grubun çoğunluğu tarafından istenilen bir değişiklik ihtiyaç olarak tanımlanır. Bu grupta öğrenciler, öğretmenler, program yöneticileri, müdürler ihtiyaç belirleme sürecine katılabilirler. Demokratik yaklaşımın en önemli özelliği büyük bir grubun ihtiyaç

belirleme sürecinin tüm aşama süreçlerine katılabilmesidir (Brown, 1995: 38). Bu yaklaşımda çok sayıda insan grubu ihtiyaç belirleme sürecine katılır. Daha doğrusu eğitim ihtiyacı belirleme çalışmasının sonuçlarından etkilenecek olan herkesin (öğretmen, öğrenci, okul müdür, veli, müfettiş vb.) ihtiyaç belirleme sürecine katılımı öngörülmektedir. Başta öğretmenler olmak üzere, diğer ilgililer ihtiyaç belirleme çalışmasına planlanan aşamasından başlayarak, çalışmanın sonuçlarının alınmasına kadar bütün aşamalarına katılabilmektedirler (Erişen, 1997: 32). Ne var ki, yüksek sayıda insan grubunun katılımı bir ihtiyacı geçerli kılar ama bu o ihtiyacın çok değerli olduğu anlamına gelmez. (Demirel, 2000: 84)

Avrupa Birliği'ne üye olma ihtiyacı bu yaklaşıma örnek olarak verilebilir. Türkiye uzun yıllardır Avrupa Birliği'ne girme çabası içinde olmasına karşın halkın giriş sürecinin anlamını, ülkemize neler sağlanacağını bilmediği yapılan anketlerle belirlenmiştir. Buna rağmen halk güvendikleri politikacı, gazeteci ve aydınlar Avrupa Birliği'ni destekliyor diye kendileri de birliği desteklemektedirler. Dolayısıyla Avrupa Birliği'ne giriş demokratik yaklaşıma göre bir ihtiyaçtır.

1.11.3. Analitik Yaklaşım (Analytic Philosophy)

Bu yaklaşım ulusal ve uluslararası koşullara dayalı değişimlere ait yönelimlerin dikkatli bir incelemeye tabii tutulması esasına dayanır. Analitik yaklaşım, gelecekte ortaya çıkması olası durumlardan yola çıkarak ihtiyaç belirlenmesi sürecini kapsamaktadır. Bir durumla ilgili bugünkü mevcut durumdan geleceğe yönelik varsayımların / durumların / hedeflerin ortaya konması istenir. Belirli olanlardan ya da eğitim yaşantılarından yoksunluk hallerinde bunların ortaya konması ile ihtiyacın belirlenmesi sürecidir. Eleştirel düşünceden yola çıkılarak çözüm aranır ve varsayımlara göre hareket edilir (Demirel, 2000: 84-85).

Bu yaklaşım, Krashen'in *Input Hypothesis*'ine (Girdi Hipotezi) dayanmaktadır. Krashen'a (1985: 1-32) göre dil gelişiminde hiyerarşik bir sıra vardır. Öğrenenler dil gelişiminde X safhasında kabul edilirler ve bir sonraki öğrenme ihtiyaçları X+1 safhasıdır. Öğrencilere öğretilmek istenenler mevcut bilgilerinden çok fazla öteye gidemez. Aksi takdirde öğrenciler anlamlı bir bağlantı kuramazlar.

Örneğin, Türkiye'de ve dünyada bilgisayar kullanabilme becerisinin öğrencilere eğitim ve mesleki anlamda pek çok yarar sağladığı varsayılır. Gözlenen durum, bilgisayar kullanabilen kişilerin kullanamayanlara göre daha kolay ve daha iyi işler bulabildiklerini göstermektedir. Buradan yola çıkılarak gelecekte bilgisayar bilmeyen insan sayısının çok az olacağı düşünülür. Okullar bilgisayar kullanmayı ihtiyaç olarak belirlemeli ve programa bu doğrultuda ders eklemelidirler.

1.11.4. Tanımlayıcı Yaklaşım (Diagnostic Philosophy)

Betimsel yaklaşım olarak da anılan bu yaklaşımda belirli olgu ya da eğitim yaşantılarından ortaya çıkan durumla ilgilenilir. Tanımlayıcı yaklaşımda ihtiyaç, belirli bir nesnenin yokluğunda ortaya çıkacak zararlar ve o nesnenin varlığında ortaya çıkacak yararlar belirlenir. Mantık alanında araştırmalar iki olasılığın varsayımından hareket eder ve ihtiyaç bu varsayımlara dayalı belirlenir (Demirel, 2000: 85).

Bu yaklaşıma göre göçmenlerin buldukları ülkede yaşamlarını sürdürebilmeleri için gerekli önemli dil becerileri analiz edilebilir. Bu çalışma göçmenlerin günlük ihtiyaçlarından başlayarak hayatta kalmaları için gerekli dil türlerinin incelenmesine kadar genişletilebilir. Kısaca göçmenler günlük hayatta kalmaları için dilin bazı işlevlerini bilmek zorundadırlar, yaşamlarını sürdürebilmeleri için gerekli olan dil türleri bu yaklaşımda incelenmektedir (Brown, 1995: 39).

Örneğin, İngilizce dersinde İngiliz kültürünü bilmeme, öğrencilerin dili öğrenmekte güçlük çekmelerine neden olur. Bu durumda öğrencilerin İngiliz kültürünü öğrenmelerini sağlayacak materyallerin kullanılması bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkar.

1.12. İhtiyaç Değerlendirmenin Ortaya Çıkışı

İhtiyaç değerlendirmesi, 1960'lı yılların ortalarında toplumsal düzenlemelerin yapıldığı bir dönemin mahsulüdür. Hedeflerin maliyet / zaman planlaması temellerine dayanmasına karşın zamanla eğitim öğretim alanında kullanılmaya başlamıştır (Demirel, 2000: 85).

Demirel (2000) ihtiyaç değerlendirmenin önemini vurgulamak için şu örneği veriyor: "Eğer 100 eğitim uzmanına 'Başarılı bir projeye başlamak ne kadar zaman alır ve nereden başlamalıyız?' diye sorarsanız, çoğunluğunun cevabı 'İhtiyaç

değerlendirmesiyle başlamalıyız.’ olacaktır.” Bundan da anlaşılacağı gibi, bir duruma etkili bir şekilde müdahale etme, durumun dikkatle analizi ile başlamaktadır.

İhtiyaç değerlendirme süreçleri genel olarak ölçme ve analiz etme yöntemleri açısından aynı; zamanlama açısından bakıldığında ise birbirlerinden tamamen farklıdır (Demirel, 2000: 85).

İhtiyaç değerlendirmesi planlamaya yardımcı olması açısından büyük bir önem teşkil etmektedir. Eğer kurum ya da kuruluşlar ihtiyaçlarına ilişkin bilgi toplamak için kullandıkları etkinlikleri verimli şekilde kullanabilirlerse:

- Toplum ihtiyaçlarını ve bunların boyutlarını saptar,
- Mevcut programları sistemli bir şekilde değerlendirir,
- Toplum ihtiyaçları ışığında halka sağlıklı hizmet götürmede doğabilecek yeni ihtiyaçları planlar (Demirel, 2000: 86).

1.13. İhtiyaç Analizi Süreci

İhtiyaç değerlendirmesi; ‘Ne?’ ile ‘Ne Olmalı?’ arasındaki farkın, kurumlar ya da bireyler açısından belirlenmesi ve bu farkın nasıl kapatılacağı yönünde önceliklerin belirlenmesi sürecidir (Demirel, 2000: 86). Bu süreç, karar vermede yardımcı olmak amacıyla önemli olarak belirlenenleri önceliklere göre sıralama sürecidir.

Demirel (2000: 87-89)’e göre ihtiyaç değerlendirme süreci sırasıyla beş aşamada şu şekilde sıralanır:

- i. Hazırlık:** İhtiyaç değerlendirmesi yapmak için çalışmanın ve çalışmada yer alacak kişilerin planlanması, hedef kitle ve ilgi grupların belirlenmesi, ayrıca bu gruplara ilişkin bilgilerin belirlenmesi aşamasıdır.
- ii. Bilgi Toplama:** İhtiyaç değerlendirmesi için bilginin nasıl toplanacağına dair ayrıntılı planlamanın yapıldığı ve bilginin gerçek anlamda toplanması ve düzenlenmesi, sıralanması, gruplanması, bilgilerin/verilerin dosyalanması ve saklanması yapıldığı aşamadır.

Ayrıca bu aşama için kaynak ve işlemlerin maliyeti önceden düşünülüp gözden geçirilmelidir (Stufflebeam ve ark., 1985: 85-90).

- iii. Bilgilerin Analizi:** İhtiyaç değerlendirmesi için toplanan bilgileri ayrıştırmak, tanımlamak, sıralamak, bulguları yorumlamak suretiyle ihtiyacı ortaya çıkarıcı, sonuçlandırıcı çalışmaları içeren aşamadır. Bu aşamada o güne kadar toplanan bütün bilgiler gözden geçirilir ve güncelleştirilir. Ayrıca yine bu aşamada sorunlar, değişen koşullar ve yeni gelişmeler değerlendirilir. Bilgilerin analizini mevcut bilgilerin tasnifi, sınıflandırılması ve değerlendirilmesini kapsayan *birincil analiz*; toplanan ve toplanamayan ihtiyaçların tamamlandığı *ihtiyaç ve zorlukların analizi* ve seçilecek yöntemin netleştirildiği *yöntem analizi* olarak 3 ayrı bölümde incelemek mümkündür (Arsal, 1998: 34).
- iv. Bilgilerin Rapor Edilmesi:** İhtiyaç değerlendirmesi için ayrıştırılan bilgilerin, konuya ilişkin çalışmanın tamamlanması amacıyla rapor haline dönüştürülmesi sürecidir. Edilen bu raporda, katılımcı, kullanılan kaynak listesi, toplanan bilgilerin özeti, analiz sonucu ortaya çıkan durum ve önceliklerin belirlenmesi için yapılan işlemlere yer verilmesi gerekmektedir. İhtiyaç analizinde rapor hazırlamanın bir iletişim süreci olduğu dikkate alınmalıdır. Bu nedenle iyi bir iletişimin temelinde olan ilkelere her zaman başvurulur. Bunlar içerisinde basitlik, açıklık, direkt oluş ve dönüt sayılabilir (Arsal, 1998: 37)
- v. Bilgilerin Kullanımı:** İhtiyaç değerlendirmesi sonucu elde edilen bilgilerin sonuçlarının gözden geçirildiği, olası neden-sonuç ilişkilerinin saptandığı, sonuç ve amaçların belirlendiği aşamadır. Bu aşamadan sonra alternatif stratejiler belirlenir.

1.14. İhtiyaç Analizinin Öğretim Programı Sürecindeki Önemi

Bir dil öğretim programının gelişiminde ihtiyaç analiziyle aşağıdaki amaçlar gerçekleştirilir (Richards, 1990: 1-2):

- Planlama sürecine katılan öğrenciler, öğretmenler, yöneticiler aracılığıyla dil programının içerik, tasarım ve uygulamasına çok çeşitli girdi üreten bir mekanizma sağlar.
- Bir dil programının amaçlarının, hedeflerinin ve içeriğinin geliştirilmesi için gerekli genel ve özel dil ihtiyaçlarını belirler.
- Var olan bir programı gözden geçirme ve değerlendirme için veri sağlar.

Richerich (1983'den akt. Kızıltan, 1998: 12) öğrencilerin iyi öğrenmemeleri derslere ilgisiz kalmaları, motivasyon eksikliği, dersi sıkıcı bulmaları ve olumlu tutum geliştirememeleri ve derse gerekli katılım göstermemelerin büyük ölçüde eğitimin içeriğinin ve yöntemlerinin değişik öğrenci tiplerine uygun olmayışından ve aralarındaki farklılıkları göz önünde bulundurmuyuşundan kaynaklandığını düşünmektedir. Öğrencilerin dil gereksinimlerinin saptanamaması öğretimin hedeflerine ulaşamamasına neden olmaktadır.

Öğrencilerin dili kullanma amaçlarını bilmeden hazırlanan ders konularında mutlaka bir eksiklik olacaktır. Öğrencilerin kendi gelişimleri, problemleri ve ihtiyaçları hakkındaki konuşabilmeleri onların sorumluluk duygusunu geliştirmeye yardımcı olacaktır (Richards, 1990: 12).

Kuşkusuz, öğrencilerin ihtiyaçları ve program geliştirme uzmanlarının öğrencilerin ihtiyaçları hakkındaki fikirleri, zaman zaman farklılık gösterebilmektedir. En uygun öğretim programı tasarımı eğitim sürecine aktif katılım gösteren kişiler tarafından yapılmalıdır. Öğrencilerin ihtiyaçlarının farklılık göstermesi kaçınılmazdır. Bu durumda öğretmen ve öğrenciler tarafından en çok tercih edilen ihtiyaçlar belirlenmeli ve bu doğrultuda öğretim programı hazırlanmalıdır.

İhtiyaç değerlendirmesi eğitim programının öncesi yahut sonrasında (en ideali ise hem öncesi hem sonrasında) yapılır. Program üzerindeki etkileri değerlendirilir. Ancak ihtiyaç değerlendirmesi çözüm önermez; çözümlerin hangi alanlar için çok gerekli olduğu konusunu belirler (Demirel, 2000: 90).

İhtiyaç değerlendirme süreci tamamlandıktan sonra düzenlenen rapor sonucunda karar vermede yetkili kişi veya kurul / kurum ya raporu kabul edip başka bir şey yapmaz ya

raporu kabul edip programdaki diğer süreçlerin başlamasına olanak tanır ya da raporu kabul edip (yani ihtiyacın varlığını kabul edip) diğer kurum ya da kuruluşlardan bilgi toplama yolunu seçerek (yani süreci uzatmak suretiyle) diğer aşamalara geçilmesini engeller. Bu üç seçenekten biri seçilir ve uygulanır (Demirel, 2000: 90).

BÖLÜM 2: ARAŞTIRMANIN DESENİ

Bu bölümde, araştırmanın amacı, önemi, kapsamı, evreni ve örnekleme, sayıltı ve kısıtları, yöntemi, ana – alt problemleri ve araştırma soruları, veri toplama yöntem ve tekniği hakkında bilgiler verilmiştir. Ayrıca anketlerin uygulanma süreci üzerinde durulmuştur.

2.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada amaç, Turizm Ön Lisans Programlarında eğitim gören öğrencilerin, İngilizce dilinde kendilerince algıladıkları öğrenme sürecindeki ve hedef kullanım alanındaki Meslek Amaçlı İngilizce (*English for Occupational Purposes – EOP*) ihtiyaçlarını ortaya çıkarıcı durum tespitinde bulunmaktadır. Ayrıca bu programlarda uygulanan ve mesleğe yönelik İngilizce öğretim programının, öğrencilerin bu ihtiyaçlarını karşılama konusunda ne kadar yeterli olduğunu ve dil öğretiminin etkinliğini değerlendirmek de amaçlanmaktadır.

2.2. Araştırmanın Önemi

2020'li yıllar için hedeflediğimiz toplumun ve insanların yaratılmasında, hazırlanan ve uygulanan eğitim programlarının rolü büyüktür. Eğitim programları, çağdaş gelişmelere, toplumun ihtiyaç ve problemlerine, bireyin ilgi, yetenek ve ihtiyaçlarına dayalı olarak geliştirildiğinde üstlendiği bu rolü hakkıyla yerine getirebilecektir. Bu durumda ihtiyaç analizi, öğretim programı geliştirme sürecinin önemli bir ögesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Hızla artan bilim ve teknoloji, insanların ve toplumların ihtiyaçlarında değişikliklere neden olmaktadır. İhtiyaçlar hiyerarşisinin bir şemasını çizen Maslow, birey tarafından hissedilse de bazı ihtiyaçların diğerlerinden daha önce tatmin edilmesi gerektiğini savunmaktadır (Fidan, 1982: 132). İhtiyaçlar hiyerarşisinde üst sıralarda yer almasına karşın eğitsel açıdan bir boşluk ya da eksikliği ifade eden eğitim ihtiyacı, öncelikli tatmin edilmesi gereken ihtiyaçlardandır. Bu anlamda eğitim ihtiyacı kavramı eksik olan ve arzu edilen duruma ulaşmak için gerek duyulan bir takım anlayış, tavır ve becerilere karşılık gelir (Atwood ve Ellis, 1971: 11-12). Zira Ertürk (1994: 17)'ün de belirttiği gibi

eğitim, kişinin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişim meydana getirme sũrecidir.

Bireyin ve toplumun bu istendik değişimlere maruz kalması, gereken ihtiyaçların belirlenmesi ve ders programlarına aktarılması sonucu eğitimi daha nitelikli hale getirmekle mũmkündür. Bilgen (1994: 3)'in de belirttiği gibi eğitim sũrecinin çağdaşlaşması, çağın gerektirdiği bilim ve teknolojinin eğitim ortamına aktarılmasını; eğitimin demokratikleştirilmesini ve insan hak ve özgũrlũkleri ile demokrasi ilkelerinin eğitim sisteminin yapı ve davranışlarına hâkim olmasının sağlanmasını gerektirmektedir. Özellikle 2023 yılına dair turizm hedefleri olan bir ũlke olarak Tũrkiye’de ise turizm eğitiminin, bu eğitimin içerisinde yer alan ve sektœrel anlamıyla bœlũmũn hedefine ulaşmasında anahtar rol oynayan mesleki yabancı dil eğitiminin, daha kalifiye hale getirilmesi ve bu amaçla eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi bu çalışmanın hareket noktasıdır.

İngilizcenin kullanım alanının daha da genişlediği gũnũmũzde, meslek yũksekokullarındaki œđrenciler, özellikle de turizm programlarında eğitimine devam eden œđrenciler için İngilizce œđreniminin oldukça œnemli olduğu dũřũnũlmektedir. Meslek yũksekokulu œđrencilerinin, meslekleriyle ilgili dũnyadaki bilgi kaynaklarını takip edebilmeleri için, eğitim dillerinin yanı sıra ikinci bir dil œđrenmeleri de zorunlu hale gelmiştir. İyi bir meslek eğitimi œnemli olmakla birlikte, bu œđrenciler bir ya da daha fazla yabancı dil bilgisi edinerek geleceğin başarılı çalışanları olarak topluma faydalı kişiler haline geleceklerdir. Bu anlamda mesleki bilginin yanı sıra bilgiye kaynağından ulaşmak, bilgiyi dũnyaya dũnya dillerinden aktarmak ve dũnya ile iletişim sağlayabilmek açasından yabancı dilin œnemi bũyũktür. Yabancı dil bilmenin, kũltũrlerarası bilinci de geliştireceği dũřũnũldũđũnde, bu œđrencilerin gelecekte mesleklerinde daha başarılı ve yeterli olabilmeleri, ũstũn niteliklere sahip olmaları, meslekleriyle ilgili gelişmeleri yakından takip edebilmeleri ve gerektiğinde yabancı dilde iletişim kurabilmeleri için, İngilizce bilgilerini mũmkũn olabildiğince geliştirmeleri ve yabancı dil yeterliklerini artırmaları gerekmektedir.

Yapılan bu araştırma turizm œn lisans programları ekseninde yabancı dil œđretim programını geliştirme sũrecinde ihtiyaç analizinin œnemi, ihtiyaç belirleme de kullanan yaklaşımlar ve bunların turizme uyarlanması, uygulanmakta olan œđretim programların

Mesleki İngilizce öğretimi açısından turizm öğrencileri tarafından değerlendirilmesi ile ilgili veriler sunacağından ve elde edilen sonuçların alan yazında yer alan bilgilerle bütünleşerek, ihtiyaç analizinin turizm bölümleri için işlem süreci önerilmesine imkân sağlayacağından önemli görülmektedir.

Ayrıca bu çalışmanın turizm ön lisans programlarında mesleki İngilizce dersi ihtiyaçlarını tespit etmeye ve mevcut durumunu değerlendirmeye yönelik ilk çalışma olması açısından bundan sonraki benzer çalışmalara öneri getirmesi ve onlara ışık tutması umulmaktadır.

2.3. Araştırmanın Kapsamı

Bu araştırmada turizm eğitiminin en önemli unsurlarından biri olan Mesleki Yabancı Dil öğretimine ihtiyaç analizi uygulayarak dil öğretiminin eksikliklerini belirlemeye yönelik bir bakış açısıyla yaklaşılmaya çalışılmıştır. Turizm sektörüne sadece para getiren bir olgu olarak yaklaşılmamış, turizm zenginliğine sadece alt ve üst yapı güzelliklerinin bir bileşimi gözüyle bakılmamıştır. Turizm mesleğinde bu unsurların yanında insan faktörü göz önünde tutulmuş, nitelikli insan gücü yetiştirilmesinde eğitim faktörüne odaklanılmıştır. Özellikle yabancı turistlere hizmet edeceği öngörülen ve turizm ara elemanları olacak olan ön lisans mezunlarının diğer milletlerden insanlarla anlaşmasının temel anahtarı yabancı dil eğitimi, bu eğitimin öğrenci görüşlerine dayalı eksikliklerinin tespiti bu araştırmanın kapsamını oluşturmaktadır. Bu kapsam dâhilinde çalışma grubu olarak da Batı Karadeniz turizm ön lisans programlarından Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri bölümünde eğitimini sürdüren II. sınıf öğrencileri belirlenmiştir.

2.4. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Altunışık ve diğerlerine (2012: 132) göre evren, araştırmacının çalışma alanını oluşturan, örneğini seçtiği ve edindiği sonuçları genelleştireceği gruptur. Karasar (2005: 109)'a göre ise evren, ortak özellikleri olan canlı ya da cansız her türlü unsuru içeren elemanlar bütünüdür.

Evren için popülasyon ve ana kütle kavramları da kullanılmakta ve herhangi bir gözlem alanına giren obje ya da fertlerin tümüne denmektedir (Arslantürk ve İşleyen, 1992).

Araştırmalarda iki tür evrenden bahseden Altunışık ve diğelerine göre (2012: 133) bu iki evrenden birisi araştırmacı için herhangi bir kısıt olmaması durumunda benimsenecek ideal evren diğeri ise araştırmacının belli kısıtları dikkate alarak oluşturduğu gerçekçi evrendir. Karasar (2005: 110)'ın genel evren ve çalışma evreni diye ikiye ayırdığı evren sınıflamasına göre çalışma evreni, tanımlaması kolay fakat ulaşılması güç olan genel evrenin aksine çalışma evreni, araştırmacının ya doğrudan gözleyerek ya da ondan seçilmiş bir örnek küme üzerinde yapılan gözlemlerden yararlanarak hakkında görüş bildirebileceği evrendir. Bu araştırmanın çalışma evrenini Ön Lisans Programları oluşturmaktadır.

Örnekleme, bir çalışma için seçtikleri evreni temsil edebilecek şekilde grup içerisinden belli sayıda denekten oluşan bir alt elemanlar grubu oluşturulması sürecidir (Altunışık ve diğ., 2012: 133). Karasar (2005: 110-111)'a göre zaman ve maliyet gibi kısıtlar araştırmacıyı, evreni temsil yeteneği bulunan daha küçük bir kütleyi inceleme zorunluluğuna iter. Bu nedenle yapılacak iş bu ana kütleyi temsil yeteneğine sahip, onu küçültülmüş bir modelini oluşturmaktır. İşte bu modele örneklem denir. Bu çalışmanın örnekleme Turizm Ön Lisans Programları; araştırma kümesi ise Batı Karadeniz Bölgesinde bulunan Turizm Ön Lisans Programlarından olan Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri Programıdır.

Bu araştırmada örneklem sayısının belirlenmesinde 2013 yılı verileri esas alınmıştır. ÖSYM'nin 2013 verilerine göre Türkiye'de 71 devlet, 16 vakıf toplam 87 üniversitede, 146 meslek yüksekokulu bünyesinde yer alan 212 programda ön lisans düzeyinde turizm eğitimi verilmektedir ve 2012–2013 öğretim yılı itibarıyla ön lisans düzeyinde turizm eğitimi alan öğrenci sayısı 56.481'dir. 72 bin kişilik evrene kadar Sekaran Ölçeğine göre 382 örneklem sayısının yeterli olacağı ifade edilebilir (Sekaran, 1992:253.den akt. Altunışık ve diğ. 2012:137). Arsal (1998: 27)'a göre örneklem hangi teknikle seçilirse seçilsin örneklemin geniş olması toplanan bilgilerin ve yapılan genellemelerin doğruluk ve geçerlilik değerini arttırır. Ne var ki, Çepni (2005: 12)'ye göre ülkemizde eğitim araştırma ve projelerine oldukça düşük bütçeler ayrılmasının yanı sıra buna geniş zaman ihtiyacı ve süreçteki zorluklar da eklendiğinde araştırmacının, seçtiği örneklemin genellemek istediği grubu en iyi nasıl temsil edeceğini tasarlaması gerekmektedir. Bu sebepten ötürü araştırma Batı Karadeniz

Bölgesinde bulunan 11 Meslek Yüksekokulda öğrenim gören 498 öğrenciye uygulanmıştır. Örnekleme ulaşmada olasılığa dayalı olmayan örnekleme yöntemlerinden ankete cevap veren herkesin eşit bir şansla örneğe dahil edilmesi (Altunışık ve diğ., 2012: 142; Çepni, 2005: 13-14) olarak tanımlanan kolayda örnekleme tekniği kullanılmıştır.

Çalışmanın araştırma kümesi için ulaşılan öğrenci sayıları [n] ve belirlenen okullar (bağlı oldukları üniversiteler) şunlardır: [76] Bartın Meslek Yüksekokulu (Bartın Üniversitesi), [53] Safranbolu Meslek Yüksekokulu (Karabük Üniversitesi), [66] Zonguldak Meslek Yüksekokulu, [17] Devrek Meslek Yüksekokulu, [25] Çaycuma Meslek Yüksekokulu (Bülent Ecevit Üniversitesi), [36] Cide Rıfat Ilgaz Meslek Yüksekokulu (Kastamonu Üniversitesi), [47] Bolu Meslek Yüksekokulu ve [25] Süreyya Astarıcı Meslek Yüksekokulu (Abant İzzet Baysal Üniversitesi), [12] Akçakoca Meslek Yüksekokulu (Düzce Üniversitesi), [92] Karasu Meslek Yüksekokulu - ve [49] Kırkpınar Turizm Meslek Yüksekokulu (Sakarya Üniversitesi).

2.5. Araştırmanın Sayıltıları ve Kısıtları

Bu araştırma,

1. Bartın Meslek Yüksekokulu (Bartın Üniversitesi), Safranbolu Meslek Yüksekokulu (Karabük Üniversitesi), Zonguldak Meslek Yüksekokulu, Devrek Meslek Yüksekokulu, Çaycuma Meslek Yüksekokulu (Bülent Ecevit Üniversitesi), Cide Rıfat Ilgaz Meslek Yüksekokulu (Kastamonu Üniversitesi), Bolu Meslek Yüksekokulu ve Süreyya Astarıcı Meslek Yüksekokulu (Abant İzzet Baysal Üniversitesi), Akçakoca Meslek Yüksekokulu (Düzce Üniversitesi) ve Karasu Meslek Yüksekokulu ve Kırkpınar Turizm Meslek Yüksekokulu (Sakarya Üniversitesi) OLİH programlarıyla ve bu programlarda eğitim gören II. sınıf öğrencileri ile sınırlıdır.
2. Adı ne olursa olsun turizm mesleğine yönelik İngilizce dersini fiilen almakta olan öğrencilerin görüşleriyle sınırlıdır.
3. 2013-2014 öğretim yılı ile sınırlıdır.

Bu araştırmada,

1. İhtiyaç analizine ilişkin anketle toplanan verilerin gerçeği yansıttığı varsayılmaktadır.
2. Ankete katılan öğrencilerin hepsinin sorulara içtenlikle ve yönlendirmesiz cevaplar verdiği varsayılmaktadır.
3. Turizm Ön Lisans Programlarında verilen mesleğe yönelik İngilizce dersi tasarımı için ihtiyaç analizi ön koşul kabul edilmektedir.
4. Evrenin tamamına ulaşacağı sayılısıyla Batı Karadeniz Bölgesi'nde bulunan ve bünyelerinde OLİH Programı olan meslek yüksekokulları araştırma kümesi olarak tespit edilmiştir.

2.6. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada, ihtiyaç analizine yönelik veriler, eğitim araştırmalarında sıkça kullanılan ve verilen bir durumu aydınlatma, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimleme, standartlar doğrultusunda değerlendirmeler yapma ve olaylar arası olası ilişkileri ortaya çıkarma için yürütülen tarama modeli çerçevesinde betimleme (survey) yöntemi ile elde edilmiştir (Çepni 2005: 20). Bir durum tespiti olan ve mevcut eksiklikleri ortaya çıkarmaya çalışan bu araştırma dolayısıyla “*Mevcut durum nedir?*”, “*Nereye varılmak isteniyor?*” ve “*Hangi yöne ve nasıl gidilmelidir?*” sorularının araştırıldığı bir yöntemle dayanmaktadır.

Bu amaçla 2013-2014 Eğitim ve Öğretim yılında Batı Karadeniz Bölgesi'nde OLİH programlarında öğrenim gören II. sınıf öğrencilerine araştırmacı tarafından çeşitli kaynaklardan derlenen ve pilot uygulamadan sonra geliştirilen "ihtiyaç analizi" anketi uygulanmıştır. Bu anketler sonucu elde edilen veriler, öğrenci görüşlerine dayalı değerlendirmeye tabii tutulmuştur. Ayrıca anket doğrultusunda öğrencilerle karşılıklı görüşmeler yapılmış ve bu mülakat sonuçları analiz yorumlarına ilave edilmiştir.

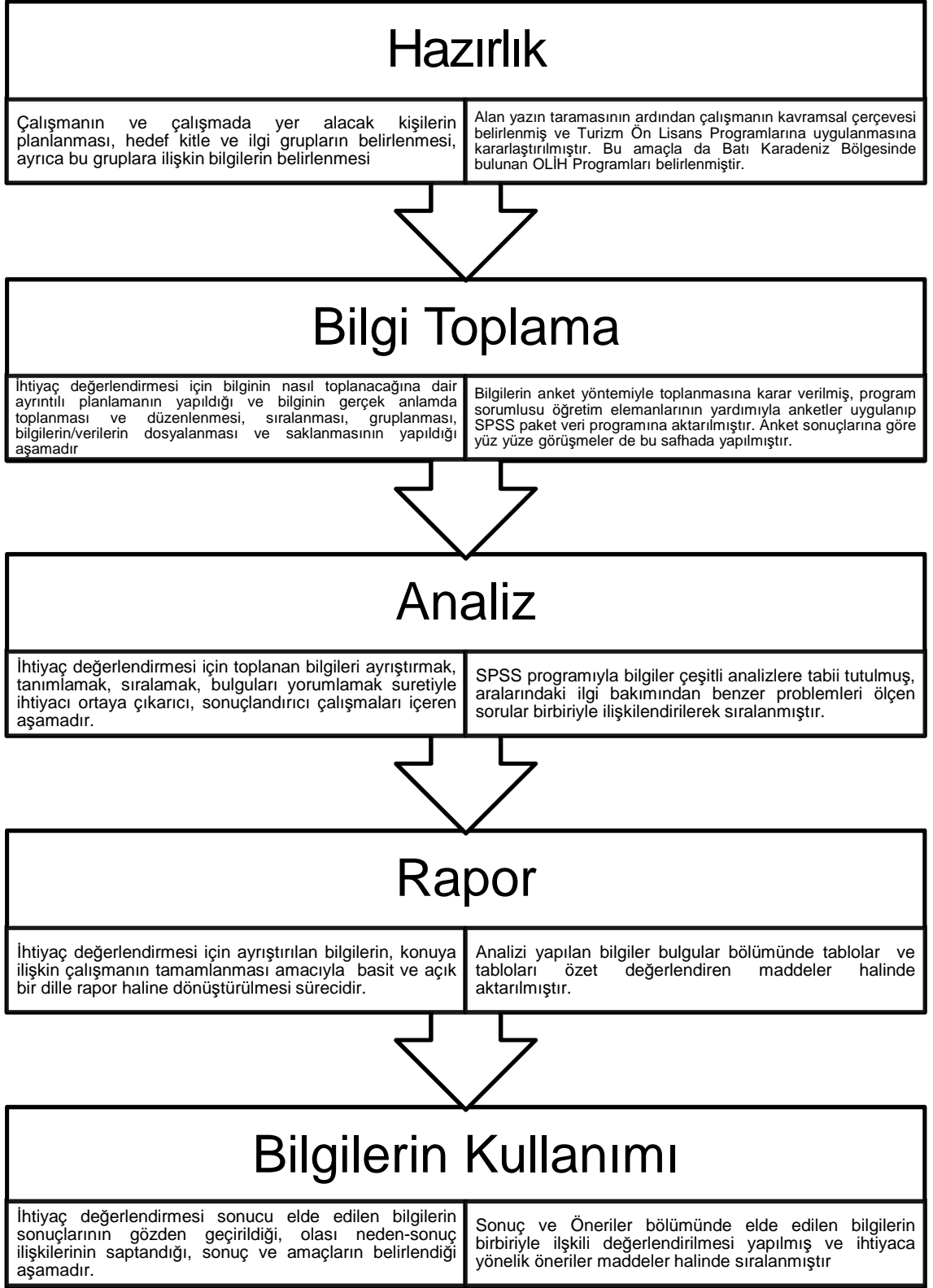
İhtiyaç belirleme çalışmalarında ilgili verilerin analizinde sık olarak kullanılan istatistiksel yöntemlerden biri betimsel istatistiklerdir (Stufflebeam ve arkadaşları, 1987: 211). Evren ve örneklemden toplanan verilerin toplandıkları haliyle anlaşılması, yorumlanması mümkün değildir. Bu verilerin özetlenmesi, bu verileri bazı bakımlardan açıklayacak bilgilerin elde edilmesi suretiyle toplanan bilgilerin anlamlandırılması

mümkün olur. Evren ve örneklemdaki verilerin organize edilmesi, özetlenmesi, onların anlamlandırılması verilerin tümünü temsil edecek değerlerin bulunmasını içeren metotların teminine betimsel istatistik denir (Baykul, 1996: 39).

Betimsel istatistik yönteminin uygulama alanı içerisinde frekans dağılımlarının yapılması, dağılımın, aritmetik ortalamasını, medyanını, modunu, puanların ranjını, standart sapmasını hesaplama gibi istatistik teknikler vardır.

Paket bilgisayar programları yoluyla betimsel istatistik tekniklerini hesaplamak mümkündür. Böyle programların bir araya getirilerek geniş bir şekilde kullanılanlardan biri sosyal bilimler için paket istatistik programı SPSS'dir. Fakat istatistiksel metotların seçimi ve sonuçların yorumlanması analizci tarafından yapılacaktır (Stufflebeam ve arkadaşları, 1987: 212-213). Bu çalışmada SPSS 22.0 paket programı kullanarak frekans analizlerine ve ki-kare testine yer verilmiştir.

İhtiyaç analizi uygulanan bu çalışmada ihtiyaç analizi aşamaları ve bunun çalışmadaki yansımaları Şekil 3'te gösterilmiştir.

Şekil 3:
İhtiyaç Analizi Aşamaları ve Çalışmadaki Karşılıkları

2.7. Araştırmanın Ana – Alt Problemleri ve Araştırma Soruları

Mesleki eğitim ve beceri kadar yabancı dil bilmenin de önemli olduğu turizm gibi emek-yoğun, hizmete dayalı ve çoğunlukla yabancı bir kültürden müşteriyle karşılıklı iletişime dayalı bir endüstride, işgücünü oluşturacak birey ve yönetim kadrosunun üst düzey yabancı dil bilmesi zaruridir. Turizm Ön Lisans Programlarında mesleğe yönelik İngilizce derslerinin bu okullarda eğitim gören öğrencilerin beklentilerini karşılama düzeyinin araştırıldığı bu çalışmada; araştırma problemi, gerek dersi veren öğretim elemanından kaynaklı olan, gerek fiziksel imkân ya da ders saatlerinin yetersiz olmasından ya da kullanılan yöntem, teknik, metot ya da materyalin ihtiyacı karşılamamasından kaynaklanan sektörel tecrübesi olsun olmasın turizmde çalışma motivasyon ve bilincine sahip meslek yüksekokulu öğrencilerinin mesleki yabancı dil derslerinde program hedefleri açısından eksiklik duymasıdır. Bu problemin temel soru eksini ise öğrencilerin bizzat kendilerinin uygulanan programı değerlendirmesidir.

Araştırmanın ortaya çıkış noktasını oluşturan ve elde edilen bilgiler doğrultusunda doğruluğu belirlenmeye çalışılan araştırma ana – alt problemleri, ayrıca bu problemleri belirlemek için oluşturulan ilgili araştırma soruları şunlardır:

- ANA PROBLEM** : Turizm Ön Lisans Programlarında eğitim gören ve Meslek Amaçlı İngilizce (MAİ) öğrenen öğrencilerin görüş ve değerlendirmelerine göre, uygulanan dil öğretim programı öğrencilerin ihtiyaç ve beklentilerini karşılamamaktadır.
- Alt problem 1 (P1)** : Öğrencilerin İngilizce seviye ve motivasyonları düşüktür. Bu sebepten ötürü Türkiye’de dil öğretim etkinlikleri yetersiz kalmaktadır.
- Alt problem 2 (P2)** : Öğrencilerin geleceğe yönelik İngilizce kullanım ve öğrenim beklentileri belirli değildir.
- Alt problem 3 (P3)** : Öğrencilerin yabancı dil öğrenimine ilişkin çektikleri beceri güçlükleri çeşitlidir.
- Alt problem 4 (P4)** : Öğrencilerin İngilizce öğrenme ihtiyaçları açıktır ve uygun durum tespitiyle belirlenmesi gerekir.

Ayrıca aşağıda verilen her bir alt probleme dair üçerli gruplar halinde belirlenmiş araştırma sorularıyla (AS) sorunlara cevaplar bulunmaya çalışılacaktır:

AS1. Ön lisans öncesi öğrencilerin yabancı dil seviye ve şartları nelerdir? Bu dönem açısından öğrenciler arasında seviye farkı var mıdır? Varsa mezun oldukları lise türüne göre nasıl farklılıklar göstermektedir? Ön lisans sonrası bu farklar ortadan kalkmakta mıdır? (P1)

AS2. Öğrencilerin İngilizceyi öğrenmekteki temel amaçları nedir? İngilizceyi kimin isteğiyle öğrenmektedirler? Öğrencilerin sektörel motivasyonları, İngilizce öğrenme amaçlarını desteklemekte midir? (P1)

AS3. Öğrencilerin yabancı dil eğitimine karşı tutumları nasıldır? (P1)

AS4. Öğrencilerce algılanan hedef kullanım alanına ilişkin öğrencilerin Mesleki İngilizce gereksinimleri nelerdir? (P2)

AS5. Öğrencilerin kullanacakları İngilizce türü ile bunu kimlerle, hangi iletişim kanalı vasıtasıyla ve hangi ortamlarda kullanacağına dair beklentileri nelerdir? (P2)

AS6. Öğrencilerin gelecekte önemli olacağını düşündükleri dil becerileri hangileridir? (P2)

AS7. Öğrencilerce algılanan öğrenme sürecine ilişkin öğrencilerin çektikleri İngilizce güçlükleri nelerdir? (P3)

AS8. Öğrencilerin gelecekte çekeceğini düşündükleri dil güçlükleri nelerdir? Mesleki İngilizce öğretimi ile bu güçlüklerin üstesinden nasıl gelinebilir? (P3)

AS9. Öğrencilerin en çok güçlük çektiği dil becerileri hangileridir? (P3)

AS10. Öğrencilerce algılanan öğrenme sürecine ve hedef kullanım alanına ilişkin Mesleki İngilizce öğretim programı öğrencilerin İngilizce gereksinimlerini karşılayabilmekte midir? (P4)

AS11. Öğrencilerin Mesleki İngilizce bilgisi gerekliliğine dair tutumları nelerdir? Öğrencinin derse karşı tutumlarını belirleyici en önemli faktörlerden biri olan mesleki

İngilizce dersi veren öğretim elemanı, alanına hâkim midir ve MAİ öğretimi doğrultusunda eğitim almış mıdır (P4)

AS12. Öğrencilerin gereksinimlerini karşılayan dil becerileri hangileridir? Bu becerileri hangi etkinliklerle edineceklerini düşünmektedirler? (P4)

2.8. Veri Toplama Yöntemi ve Tekniği

Bilgi kaynakları kullanıma uygun ve elverişli olmalıdır. Herhangi bir kaynağın uygun olup olmadığı yapılacak ihtiyaç belirleme çalışmasının amaçlarına uygunluğu tarafından belirlenir. Toplum, birey ve konu alanı gibi potansiyel kaynakların yanında belli başlı bilgi kaynakları arasında; eğitim programları, program modelleri, tasarı ve sonuç raporları, ders planları, eğitimsel araç ve gereçler, raporlar, dosyalar, sınav evrakları, başarı kayıtları, kitaplar, makaleler, dergiler vb. sayılabilir. (Arsal, 1998: 27)

Araştırma için ikincil veri türlerinden dökümantasyonel yazılı malzemeler olan kitaplar, tezler, süreli yayınlardan; çok kaynaklı alan çalışmalarından ve birincil veriler için anketlerden yararlanılmıştır. Bu amaçla YÖK'ün veri tabanında yer alan Batı Karadeniz'de bulunan üniversitelerden bünyesinde Turizm Ön Lisans Programı olan Meslek Yüksekokulları belirlenmiş, 2013-2014 akademik eğitim yılı bahar döneminde bu programlarda görev yapan öğretim elemanlarına ulaşılmış, mesleğe yönelik İngilizce dersi alan öğrencilere bu öğretim elemanları vasıtasıyla anketler uygulanmıştır.

Anket formu oluşturulurken Diken (2006) ve Ege (2006)'nin araştırmalarında başvurdukları anket formlarından yararlanılmıştır. Anket formunun nihai hali verilirken pilot uygulamadan sonra program geliştirme uzmanlarının görüşleri doğrultusunda sorular düzeltilmiş, bazı sorular eklenip çıkartılmıştır.

Anket formu 43 sorudan oluşmaktadır. Anket formu, 10 tanesi demografik bilgilere ilişkin 1 tanesi çok seçimlik, 1 tanesi boşluk doldurmalı ve 8 tanesi tek seçimlik sorulardan; 33 tanesi ise araştırmaya ilişkin 1 tanesi bir önceki soruya bağlı olarak çok seçimlik ve 32 tanesi tek seçimlik sorulardan oluşmaktadır. Anket soruları, araştırmanın özünün bir durum tespiti olmasından dolayı derecelendirme sorularından çok birbirinden bağımsız durumsal sorulardan oluşmaktadır. Bu yapısal ve içeriksel özellikler taşıyan anket formları, Batı Karadeniz'de yer alan 12 adet Meslek

Yüksekokulu'ndan ayırım yapılmaksızın hepsine, o programdan sorumlu öğretim elemanıya önceden kararlaştırılarak, posta yoluyla ve anketi uygulayıcıyı yönlendiren bir adet anket uygulama notuyla gönderilmiştir. Okullara toplamda 850 adet anket formu postalanmıştır. Bu formlardan geri dönüş yapan 11 okula ait 550 adet anket formundan 52 tanesi eksik ya da hatalı cevaplama yüzünden kapsam dışına çıkarılmış, analizler ise geriye kalan 498 adet anketle yapılmıştır.

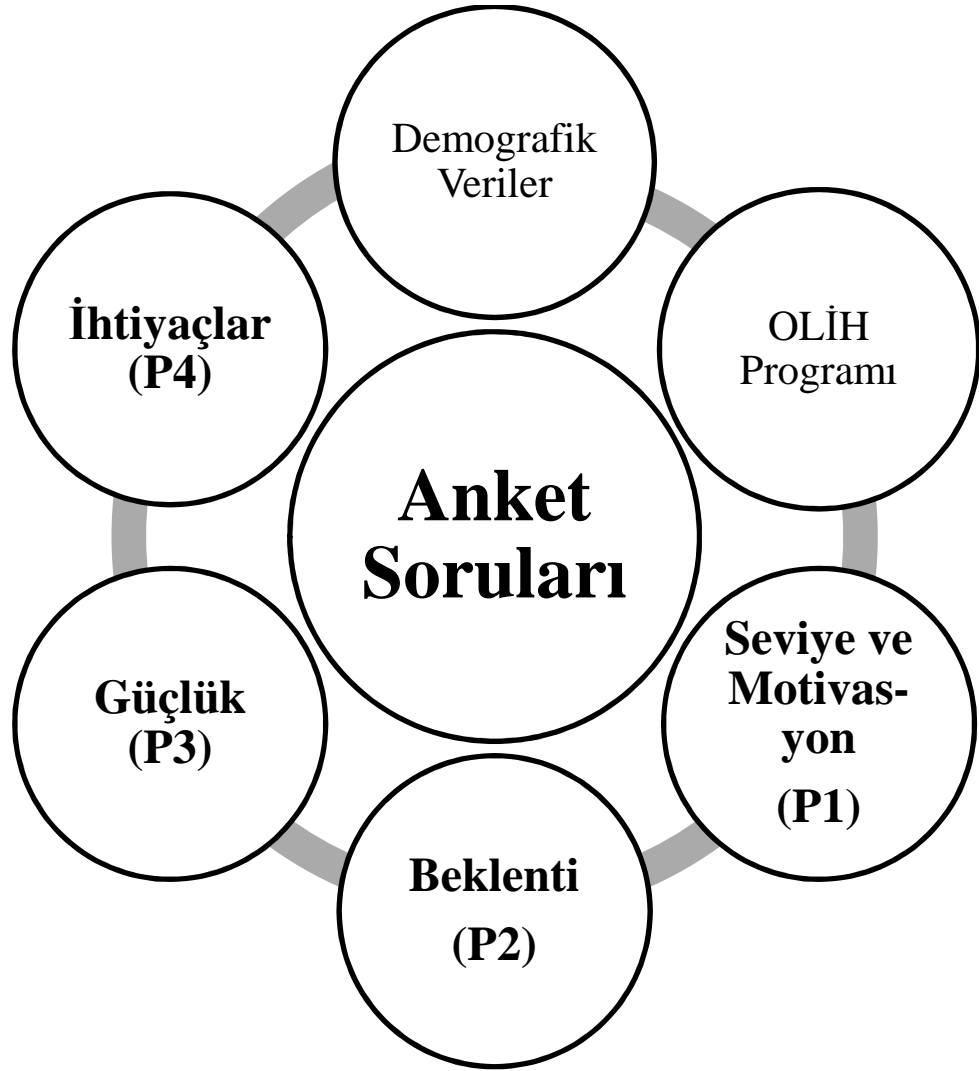
Öğrencilere uygulanan ankette öğrencilerin öğrenme sürecindeki gereksinimlerini ve hedef kullanım alanı gereksinimlerini ve İngilizce öğretim programı hakkındaki görüşlerini içeren maddeler yer almaktadır (Tablo1).

Tablo 1:
Anket Maddeleri

MADDE	KONU
1-10	Demografik bilgiler
11	Ortaöğretimdeki öğretmenin branşı
12	Ön lisans öncesi İngilizce seviyesi
13	Dili öğrenme amaçları
14	Dili öğrenmeye karşı tutumlar
15	Sınıf içi etkinliklere katılma sıklıkları
16	İngilizce öğretimindeki aktif unsur
17-19	Uygulanmakta olan İngilizce öğretim programına ilişkin görüşler
20	Tercih edilen teknik ve etkinlik türü
21	Gelecekte çalışmak istenilen alan
22	Gelecekte turizm sektöründe İngilizce ile karşılaşma sıklıkları
23	Hedeflenen gerekli İngilizce düzeyi
24	İngilizce kullanılacak ortam
25-26	Etkileşim - İletişim
27	İngilizce türü
28	Meslek İngilizce bilgisine yönelik görüşler
29	Öğretim programında yer alması gereken beceriler hakkındaki görüşler
30-31-32-33-34-35	Dört temel dil becerisi ve çeviri ile ilgili hedef gereksinimlere yönelik görüşler
36-37-38-39	Dört temel dil becerisi ile ilgili öğrenme gereksinimlerine yönelik görüşler
40-41-42-43	Dört temel dil beceri güçlükleri ve öğretim programına ilişkin görüşler

Daha detaylı bir incelemeye tabii tutulacak olursak, anket maddeleri demografik veriler, OLİH Programı ile ilgili veriler ve alt problemler olan seviye ve motivasyon, beklenti,

güçlük ve öğrenme ihtiyaçlarıyla ilgili sorulardan oluşmaktadır. Bun maddelerden 1.-4. sorular demografik bilgilerle; 5.-9. ve 21. sorular OLİH Programı tanınırlığı ile ilgili sorulardır. Alt problemlere ilişkin sorular ise 10.-15., 22. ve 23. sorular birinci alt problem (P1) olan seviye ve motivasyonla; 16.-19. sorularla 24.-27. sorular, 29. ve 31.-35. sorular ikinci alt problem (P2) olan öğrenci beklentileriyle; 30. ve 40.-43. sorular üçüncü alt problem (P3) olan öğrencilerin çektikleri güçlüklerle ve son olarak 16., 20., 28. ve 36.-39. sorular dördüncü alt problem (P4) olan öğrenme ihtiyaçlarıyla ilgilidir (Şekil 4).

Şekil 4:
Anket Kapsamı

BÖLÜM 3: ARAŞTIRMA BULGULARI

İhtiyaç, savunmaya değer bir amacın gerçekleştirilmesi için gerekli ve faydalı olan husus ya da güçlü istek anlamına gelir (Demirel, 2000: 84). İhtiyaç belirlemede farklı yaklaşımlardan söz edilmektedir. İhtiyaç belirleme, program geliştirmenin bir aşaması olarak uygulandığında birden fazla yaklaşımın birlikte kullanılması daha uygun olacaktır (Arsal, 1998: 25). Bu çalışmada ihtiyaç analizi yapılırken uygulanan yaklaşım gözlenen başarı düzeyi ile beklenen başarı düzeyi arasındaki farkı ortaya çıkaran farklar yaklaşımı ile belirli bir nesnenin yokluğunda ortaya çıkacak zararlar ve o nesnenin varlığında ortaya çıkacak yararlar belirlenen tanımlayıcı (betimsel) yaklaşım uygulanmaya çalışılmıştır. Çalışmada ayrıca ulusal ve uluslararası koşullara dayalı değişimlere ait yönelimlerin dikkatli bir incelemeye tabii tutulduğu bir durumla ilgili mevcut durumdan geleceğe yönelik varsayım, durum ve hedeflerin ortaya konulduğu analitik yaklaşıma kısmen yer verilse de sadece öğrenci görüşlerine dayalı olmasından (yani öğretmen, öğrenci, okul müdür, veli, müfettiş gibi tüm unsurların hepsinin birden ihtiyaç belirleme sürecine katılmamasından) ötürü özellikle hedefler konusunda referans grupların çoğunluğu tarafından istenilen değerlere odaklanan demokratik yaklaşıma başvurulamamıştır.

Turizm Ön Lisans Programlarında öğrenim gören ve mesleğe yönelik İngilizce dersi alan öğrencilerin değerlendirmesine dayanan, uygulanmakta olan İÖP'ndan kaynaklanan ihtiyaç ve eksikliklerin araştırıldığı bu çalışmada, anket formlarından elde edilen verilerin değerlendirilmesi sonucunda ortaya çıkan bulgular bundan sonraki bölümde tablolar halinde verilerek yorumlamaya tabii tutulmuştur.

3.1. Demografik Bilgilere Yönelik Bulgular

Araştırmaya katılan 498 öğrenciye yönelik demografik özellikler ile mezun oldukları lise türü ve öğrenim türlerine dair bilgiler şöyledir:

Anketi cevaplayan öğrencilerin % 53'ü kız; % 47'si de erkektir. Bu öğrencilerden % 67,7'si 20 – 22 yaş; % 19,3'ü 23 – 25 yaş, % 10,8'i 17 – 19 yaş ve % 2,2'si de 26 ve üzeri yaş aralığındadır. Bu öğrencilerden % 72,3'ü I. öğretim; % 27,7'si II. öğretim öğrencisidir. Bunun nedeni öğrencilerin çoğunun normal / gündüz öğrenim görmeyi tercih etmesi ya da normal öğretim kontenjanları gece öğretim kontenjanlarından fazla

sayıda olması olabilir. Öğrencilerin mezun olduğu lise türüne bakıldığında ise öğrencilerden % 46'sının Düz Lise (resmi ve gündüz öğretimi yapan lise); % 21,3'ünün Kız Meslek Lisesi; % 9,4'ünün Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi; % 4,8'inin Endüstri Meslek Lisesi; % 4,6'sının Anadolu Lisesi (Yabancı dil ağırlıklı program uygulayan lise); % 3,4'ünün Ticaret Meslek Lisesi; % 2,2'sinin Özel Lise; % 1,8'inin İmam – Hatip Lisesi ve toplamda % 6,5'inin de diğer lise türlerinden mezun olduğu görülmektedir (Tablo 2).

Pelit ve Güçer (2006: 143)'e göre hizmet kalitesinin artması için gerekli olan nitelikli insan gücü ise etkin ve kaliteli turizm eğitim ve öğretimiyle ve turizm okulları mezunlarının sektörde çalışmaları ile sağlanabilir. Bu araştırmada ulaşılan öğrenciler neredeyse yarı yarıya kız ve erkekten oluşmakta, ağırlıklı 20 – 22 yaş aralığında ve Düz Lise mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 2:
Katılımcıların Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler		n	%
CİNSİYET	Kız	264	53
	Erkek	234	47
	TOPLAM	498	100
YAŞ	17-19	54	10,8
	20-22	337	67,7
	23-25	96	19,3
	26 ve üzeri	11	2,2
	TOPLAM	498	100
ÖĞRENİM TÜRÜ	I. Öğretim	350	72,3
	II. Öğretim	138	27,7
	TOPLAM	498	100
MEZUN OLUNAN LİSE TÜRÜ	Düz Lise	229	46,0
	Süper Lise	5	1,0
	Anadolu Lisesi	23	4,6
	Sosyal Bilimler Lisesi	2	,4
	Güzel Sanatlar Lisesi	1	,2
	Spor Lisesi	1	,2
	Açık Öğretim Lisesi	8	1,6
	Akşam Lisesi	7	1,4
	Özel Lise	11	2,2
	İmam-Hatip Lisesi	9	1,8
	Ticaret Meslek Lisesi	17	3,4
	Teknik Lise	8	1,6
	Endüstri Meslek Lisesi	24	4,8
	Kız Meslek Lisesi	106	21,3
	Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	47	9,4
	TOPLAM	498	100

3.2. OLİH Programına İlişkin Frekans Analizi Bulguları

Araştırmaya katılan 498 OLİH öğrencisinin bu programı tercih etme ve bu programda bulunmalarını etkileyen program tanınırlığı ve program motivasyonlarını ölçmek amacıyla yöneltilen sorulara verdikleri cevapların frekans dağılımı Tablo 3'te gösterilmektedir. Buna göre, program tanınırlığı açısından, öğrencilerin % 71,5'inin turizm sektöründe çalışan tanıdık ya da yakını bulunmakta; % 79,1'i programa kendi

isteğiyle (bilinçli) geldiğini ifade etmekte ve % 67,7'si de turizme dair geçmiş tecrübesi olduğunu belirtmektedir. Anket uygulanan öğrencilerin tamamının ikinci sınıf öğrenciler olduğu dikkate alınrsa, bu bulgulardan sektörde çalışan yakın veya tanıdıkların olması ve mesleki tecrübe soruları genellikle bir ve ikinci sınıf arası yaz dönemlerinde yapılan staj uygulaması kaynaklı olabileceği düşünülebilir. Ne var ki, özellikle programa kendi istekleriyle gelmelerinin yüksek oranda olumlu cevaplanması, OLİH programlarının istenilen düzeyde tanınırlığa sahip olduğunun bir göstergesi olabilir. Bu sonuçlar, aynı zamanda öğrencilerin büyük çoğunluğunun bulunduğu bölümü isteyerek seçtiğini göstermektedir.

Program motivasyonları açısından ele alınacak olursa, ankete katılıp görüş belirtenlerden % 55,4'ü bölümünü; % 44,2'si derslerine giren öğretim elemanlarını; % 26,1'i okulunu; % 25,9'u bulunduğu şehri; % 18,1'i derslerini sevdiğini; % 10,6'sı da bunlardan hiçbirini sevmediğini belirtmiştir. Bu bulgu göstermektedir ki öğrencilerin buldukları OLİH programlarındaki en güçlü motivasyon sırasıyla programın kendisi, öğretim elemanları ve okulları, buldukları şehir ve dersleridir.

Tablo 3:
Program Tanınırlık Ve Motivasyonları

Program Tanınırlık ve Motivasyonları		n	%	
Sektörde çalışan tanıdık / yakın	Evet	356	71,5	
	Hayır	142	28,5	
	TOPLAM	498	100	
Programa Bilinçli Gelme	Evet	394	79,1	
	Hayır	104	20,9	
	TOPLAM	498	100	
Mesleki Tecrübe	Evet	337	67,7	
	Hayır	161	32,3	
	TOPLAM	498	100	
Program Motivasyonları	Okulumu seviyorum	Evet	130	26,1
		Görüş belirtmeyen	368	73,9
		TOPLAM	498	100
	Bölümümü seviyorum	Evet	276	55,4
		Görüş belirtmeyen	222	44,6
		TOPLAM	498	100
	Öğretim Elemanlarını seviyorum	Evet	220	44,2
		Görüş belirtmeyen	278	55,8
		TOPLAM	498	100
	Dersleri seviyorum	Evet	90	18,1
		Görüş belirtmeyen	408	81,9
		TOPLAM	498	100
	Bulduğum şehri seviyorum	Evet	129	25,9
		Görüş belirtmeyen	369	74,7
		TOPLAM	498	100
	Hiçbirini sevmiyorum	Evet	53	10,6
		Görüş belirtmeyen	445	89,4
		TOPLAM	498	100

Öğrencilerin mezun olduktan sonra sektörde çalışmak isteyip istemedikleri sorulduğunda, özellikle de çalışmak isteyenlerin turizmin hangi alanında çalışmak istedikleriyle çaprazlandığında ortaya çıkan sonuçlar Tablo 4'te gösterilmiştir.

Elde edilen sonuçlara göre mezun olduktan sonra turizm sektöründe çalışacağını söyleyen öğrencilerin oranı % 74,1; çalışmayacağını söyleyen küçük bir grubun oranı ise % 25,9'dur. Bu göstermektedir ki OLİH Programında öğrenim gören öğrencilerin büyük bir kısmı turizm sektöründe kalıp çalışmak istemektedir. Ne var ki, bu öğrencilerden küçümsenemeyecek kadarlık bir oran ise sektörde kalmak istememektedir. Sektörde kalmak istemeyen öğrencilerin turizme dair mesleki tecrübeleri olup olmadığı karşılaştırıldığında ise, bu öğrencilerin % 14,1'lik oranının sektörel bir tecrübesinin olduğu; % 11,8'lik bir oranın ise olmadığı görülmektedir (Tablo 5). Araştırmaya katılan 498 öğrenciden 129'unun turizm sektöründe çalışmak istememesi; çalışmak istemeyenlerin de 70'inin mesleki tecrübesinin olması, çalışma şartlarının iyileştirilmesi amacıyla sorgulanmasını gerektirdiği söylenebilir.

Mezun olduktan sonra turizm sektöründe çalışmak istediğini belirten öğrencilerin hangi alana yönelmeyi planladıkları sorgulandığında ise öğrencilerden % 43,8'lik önemli bir kısmının konaklama işletmeciliğine; % 19,5'lik bir oranın seyahat acenteciliği ve % 4,4'lük küçük bir kısmın tur operatörlüğüne; % 1,6'sı iaşe işletmeciliğine, % 1,4'ü turist rehberliğine; % 0,6'sı akademik kariyere ve % 0,2'si de etkinlik yönetimine yöneleceklerini belirtmişlerdir. Mezun olduktan sonra turizm sektöründe çalışmak istediğini söylemesine rağmen hangi alanda çalışmak istediği sorgulandığında anket iç tutarlığına aykırı olarak bu alanda çalışmak istemediğini söyleyenlerin oranı ise % 2,6'dır (Tablo 4).

Öğrencilerin turizmin hangi alanında çalışacakları ya da çalışmak istemeleri, dil öğretimi ihtiyaçları saptanmasında küçümsenemeyecek bir önem teşkil etmektedir. Zira Hacıoğlu (1995: 4)'nin mesleki eğitimin öğrenim-öğretim ortamını iş ortamının kendisi olarak ifade ettiği bu eğitimin özelliği, uygulanacak dil öğretim programının içeriğini belirlemesi açısından kritik bir öneme sahip olacaktır. Örneğin ön lisanstan mezun olduktan sonra konaklama işletmeciliğine yöneleceğini söyleyen öğrencilerin restoranda mönü içeriğini İngilizce sayabilme becerisi kazanmaları onlara genel İngilizce bilgisi kadar lazım olacağı açıktır. Çünkü genellikle rezervasyon, müşteri giriş-çıkış vb. işler için İngilizce kullanacak bir çalışanın restoran terminolojisine hâkim olması gereksiz olmasa da elzem değildir. Bu öğrencilere çoğunlukla konaklama işletmeciliğine yönelik içerikle hazırlanmış bir öğretim programı daha faydalı ve hedefe dönük olacaktır.

Tablo 4:
Öğrencilerin Mezuniyet Sonrası Çalışmak İstedikleri Alan

		Gelecekte turizmin hangi alanında çalışacaksınız?									
		TOPLAM	Bu alanda çalışmak istemiyorum	Turizmde Akademik Kariyer	Etkinlik Yönetimi	Turist rehberliği	Tur operatörlüğü	Yiyecek – İçecek İşletmeciliği	Konaklama işletmeciliği	Seyahat acenteciliği	
Mezuniyet sonrası sektörde çalışacak mısınız?	Evet	n	97	218	8	22	7	1	3	13	369
		%	19,5	43,8	1,6	4,4	1,4	0,2	0,6	2,6	74,1
	Hayır	n	38	16	2	9	2	0	0	62	129
		%	7,6	3,2	0,4	1,8	0,4	0	0	12,5	25,9
	TOPLAM	n	135	234	10	31	9	1	3	75	498
		%	27,2	47	2	6,2	1,8	0,2	0,6	15,1	100

Tablo 5:
Mesleki Tecrübe Ve Mezuniyet Sonrası Sektörde Kalma İsteği Karşılaştırması

		Turizmde dair mesleki tecrübeniz var mı?			
		Evet	Hayır	TOPLAM	
Mezuniyet sonrası sektörde çalışacak mısınız?	Evet	n	267	102	369
		%	53,6	20,5	74,1
	Hayır	n	70	59	129
		%	14,1	11,8	25,9
	TOPLAM	n	337	161	498
		%	67,7	32,3	100,0

Üzümcü ve Bayraktar (2004: 80) ve Hacıoğlu ve diğerleri (2008: 16), eserlerinde mesleki turizm eğitime dair eğitim yoluyla teorik ve pratik ilişki kurmak, turizm sektörüne yetişmiş kalifiye personel sağlamak, turistik işletmelerde çalışanların bilgi ve becerilerini artırmak, hümanist bir kültür insanı yetiştirmek gibi maddeleri sıraladıkları görülmektedir. Mezuniyetleri ardından sektörde çalışmak isteyen öğrencilerin bu kıstaslar doğrultusunda yetişmeleri, çalışmak istedikleri sektörel alan bağlamında

yabancı dil bilgisine sahip olmalarıyla yakın ilişki içindedir. Öğrenciler daha nitelikli eğitim görmelerinde daha etkin yabancı dil öğretim programına maruz kalmalarının etkili olduğunu varsayarsak yapılan ihtiyaç analizinde bu unsurların da dikkate alınması gerektiğini söyleyebiliriz.

3.3. Öğrencilerin İngilizce Seviye ve Motivasyonlarına İlişkin Bulgular

Öğrencilerin ortaöğretimde İngilizce öğretmenlerinin branş öğretmeni olup olmaması sorgulandığında öğrencilerin büyük çoğunluğunun % 73,7'lik bir oranla branş öğretmeninden ders almalarına karşın % 26,3'lük ciddi bir oranın da farklı branşlardaki öğretmenlerden İngilizce eğitimi aldıkları görülmektedir.

Tablo 6:
Ortaöğretimde İngilizce Alan Öğretmeni

Lise Türü	Ortaöğretimde İngilizce öğretmeniniz alan öğretmeni miydi?				
	Evet		Hayır		TOPLAM
	n	%	n	%	Öğr.Sayısı
Düz Lise	160	32,1	69	13,9	229
Süper Lise	4	0,8	1	0,2	5
Anadolu Lisesi	20	4	3	0,6	23
Sosyal Bilimler Lisesi	0	0	2	0,4	2
Güzel Sanatlar Lisesi	1	0,2	0	0	1
Spor Lisesi	1	0,2	0	0	1
Açık Öğretim Lisesi	6	1,2	2	0,4	8
Akşam Lisesi	3	0,6	4	0,8	7
Özel Lise	8	1,6	3	0,6	11
İmam-Hatip Lisesi	7	1,4	2	0,4	9
Ticaret Meslek Lisesi	16	3,2	1	0,2	17
Teknik Lise	6	1,2	2	0,1	8
Endüstri Meslek Lisesi	14	2,8	10	2,0	24
Kız Meslek Lisesi	82	16,5	24	4,8	106
Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	39	7,8	8	1,6	47
TOPLAM	367	73,7	131	26,3	498

Ön lisans öncesi yabancı dil seviyelerine bakıldığında, öğrencilerin birbirlerine çok yakın seviyelerde % 49 ile orta düzeyde ve % 48,2'lik bir oranda başlangıç düzeyde olduğu görülmektedir. %2,8'lik bir oranla çok az sayıda öğrencinin de ileri düzeyde İngilizce bilgisi ile mezun oldukları sonucuna varılmaktadır. Öğrenciler arası yabancı dil seviye farkı dikkat çekmektedir (Tablo 7).

Tablo 7:
Ön Lisans Öncesi Yabancı Dil Seviyesi

Lise Türü	Ön lisans öncesi yabancı dil seviyeniz nedir?						
	Başlangıç		Orta		İleri		TOPLAM
	n	%	n	%	n	%	Öğr.Sayısı
Düz Lise	113	22,7	108	21,7	8	1,6	229
Süper Lise	1	0,2	4	0,8	0	0	5
Anadolu Lisesi	3	0,6	19	3,8	1	0,2	23
Sosyal Bilimler Lisesi	1	0,2	1	0,2	0	0	2
Güzel Sanatlar Lisesi	0	0	1	0,2	0	0	1
Spor Lisesi	0	0	1	0,2	0	0	1
Açık Öğretim Lisesi	4	0,8	4	0,4	0	0	8
Akşam Lisesi	4	0,8	3	0,6	0	0	7
Özel Lise	6	1,2	5	1,0	0	0	11
İmam-Hatip Lisesi	6	1,2	5	1,0	0	0	11
Ticaret Meslek Lisesi	7	1,4	10	2,0	0	0	17
Teknik Lise	4	0,8	4	0,8	0	0	8
Endüstri Meslek Lisesi	16	3,2	8	1,6	0	0	24
Kız Meslek Lisesi	58	11,6	47	9,4	1	0,2	106
Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi	17	3,4	27	5,4	3	0,6	47
TOPLAM	240	48,2	244	49,0	14	2,8	498

Öğrencilerin ön lisan öncesi yabancı dil seviyesi ile gelecekte gerekli olduğunu düşündükleri yabancı dil seviyesi karşılaştırıldığında, ön lisans öncesi İngilizce seviyesi başlangıç düzey olan % 1,6'lık oranın gerekli olan yabancı dil seviyesinin yine başlangıç olduğu ortaya çıkmaktadır. Ön lisans öncesi başlangıç seviyesinde yabancı dil bilgisine sahip olan %9,4'lük bir grup öğrenci gerekli olan dil seviyesinin orta; %37,1'lik bir grup ise ileri seviye olması gerektiğini belirtmektedir. Ön lisans öncesi orta seviyede dil bilgisine sahip olan % 0,6'lık bir oran gelecekte başlangıç düzeyinin;

% 7'lik bir oran yine orta seviyenin ve % 41,4'lük bir grup ise ileri düzey İngilizcenin gerekli olacağını belirtmişlerdir. Ön lisans öncesinde ileri düzeyde İngilizce bildiğini belirten küçük bir grup öğrenci ise %2,8'lik bir oranla yine ileri düzey İngilizcenin gerekli olduğunu düşünmektedir. Ön lisans öncesi yabancı dil seviyeleri göz önünde tutulmadan bir değerlendirme yapıldığı takdirde ise öğrencilerin % 81,3'lük büyük bir çoğunluğu ileri düzey İngilizcenin gerekli olan seviye olduğunu; % 16,5'lik azınlıkta bir grubun orta seviye İngilizcenin yeterli olduğunu ve çok küçük bir grubun % 2,2'lik bir oranla başlangıç seviyesi ile yetindiklerini belirttikleri görülmektedir (Tablo 8).

Nunan (1991: 45)'a göre ihtiyaç analizi bir öğretim programının parametrelerini belirleyen işlemler dizisidir. Bu parametreler öğrencileri gruplara ayırmanın ölçütlerini belirler. Öğrenci merkezli bir yaklaşımda, program uzmanları bu parametreleri belirlerken öğrencilere danışmalı; onların ihtiyaç ve beklentilerini göz önünde bulundurmalıdır. Öğrencileri gruplara ayırmanın en önemli kıstaslarından biri mevcut ve hedefledikleri dil seviyesi olduğundan ötürü bu bulgu önemli görülmektedir.

Öğrencilerin yabancı dil seviyelerine ilişkin görüşleri, turizm bölümlerinden birine yapılmış olmasa da Dengiz (1995)'in araştırmasındaki öğrenci dil seviyesi beklentisinin ileri ya da orta düzey olması gerektiği konusundaki görüşleriyle uyum sağlamaktadır.

Tablo 8:
Öğrencilerin Ön Lisans Öncesi Yabancı Dil Seviyesi ile Gerekli Olan Yabancı Dil Seviyelerinin Karşılaştırılması

Öğrencilerin ön lisans öncesi yabancı dil seviyesi			Öğrencilere göre gerekli olan İngilizce düzeyi			TOPLAM
			Başlangıç	Orta	İleri	
	Başlangıç	n		8	47	185
Σ%			1,6	9,4	37,1	48,2
Orta	n		3	35	206	244
	Σ%		0,6	7,0	41,4	49,0
İleri	n		0	0	14	14
	Σ%		0,0	0,0	2,8	2,8
TOPLAM	n		11	82	405	498
	Σ%		2,2	16,5	81,3	100,0

Tablo 9’da öğrencilerin ön lisans önce ve sonrası İngilizce düzeylerine dair X^2 testine bakıldığında Pearson Chi-square değeri > 0.05 olduğu için öğrencilerin ön lisans öncesi düzeyleri ne olursa olsun ön lisans sonra bekledikleri düzey arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur diyebiliriz.

Tablo 9:
Öğrencilerin Ön Lisans Öncesi ve Sonrası İngilizce Düzeyleri Ki-Kare Testi

X^2 Testi			
	Değer	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	8,551 ^a	4	,073
Likelihood Ratio	11,096	4	,026
Linear-by-Linear Association	7,860	1	,005
N of Valid Cases	498		

Öğrencilerin % 33,5’i İngilizce öğrenmekteki temel amaçlarının meslekle ilgili kariyer yapmak olduğu konusunda görüş bildirmektedirler. % 28,7’si İngilizce öğrenme amacının turizm sektöründe çalışmak; % 17,7’si günlük hayatta İngilizce kullanmak; % 12,7’si de yurtdışına gidip uygun çalışma fırsatları yakalayabilmek ve % 7,4’ü İngilizce dersinde başarılı olmak için İngilizce öğrenmek istemektedirler. Bundan hareketle denilebilir ki, öğrencilerin büyük çoğunluğu İngilizceyi meslek amaçlı öğrenmek istemektedirler (Tablo 10).

Savage ve Storer (2000: 137) öğrenenlerin dili kullanmadaki amaçları bilinmeden verilecek dil derslerinin içeriğinde büyük ölçüde aksama olacağını savunur. Richards ve Rodgers (1986: 156)’a göre ihtiyaç analizinde öğrenci amaçları birbirinden farklı olduğundan dolayı içerik ve metot hazırlamadan önce öğrenci amaçları belirlenmelidir. Hacıoğlu ve diğerleri (2008: 2-3)’ne göre ise eğitim, bireylerin içinde yaşadığı toplumda davranış biçimleri edinme sürecidir. Hitap ettiği ve hizmet sunacağı kişilerin farklı milletlerden insanlar olacağını da hesap edersek turizm ön lisans mezunları belki içlerinde yaşayacağı için değil ama hizmet edeceği milletlerin davranış biçimlerini öğrenmelerinin yolu, o milletlerin dilini öğrenmekle yakın ilişki içinde olduğu söylenebilir. Ön lisans öğrencilerinin yarısından fazlasının mesleki kaygılarla dil öğrendiğini ortaya koyan bu bulgu sayesinde öğrencilerin mesleki başarıları dil öğrenme başarılarıyla doğru orantılı olduğu iddia edilebilir. Zira Tural (1991: 179)’un

eğitim tanımı olan bireylerin birlikte ve uyumlu şekilde yaşamaları için gerekli olan ortak davranışları ferde kazandırma ifadesi bu bulguyu destekler niteliktedir.

Tablo 10:
Öğrencilerin İngilizceyi Öğrenme Amacı

İngilizceyi öğrenmekteki temel amacınız nedir?	n	%
Turizm sektöründe çalışmak	143	28,7
Mesleğimle ilgili kariyer yapmak	167	33,5
İngilizce dersinde başarılı olmak	37	7,4
Günlük hayatta İngilizce kullanmak	88	17,7
Yurtdışına gidip uygun çalışma fırsatları yakalayabilmek	63	12,7
TOPLAM	498	100,0

Öğrencilerin % 81,3 oranı ile büyük çoğunluğu İngilizce kendi istekleri doğrultusunda öğrendiklerini belirtmişlerdir. Geriye kalan % 16,1'i program gereği sadece ders geçmek için ve çok küçük bir oran ile % 2,6'sı da ailelerinin isteği üzerine İngilizce öğrendiklerini bildirmişlerdir. Bu sonuçlardan hareketle, öğrencilerin büyük çoğunluğunun derse karşı olumlu tutuma sahip oldukları ve İngilizce öğrenme amaçlarının içsel motivasyon kaynaklı olduğu söylenebilir (Tablo 11).

Tablo 11:
Öğrencilerin İngilizceyi Kimin İsteğiyle Öğrendiği

İngilizceyi kimin isteğiyle öğreniyorsunuz?	n	%
Kendimin	405	81,3
Ailemin	13	2,6
Program gereği	80	16,1
TOPLAM	498	100,0

Öğrencilerin % 35,9'u sınıf içi etkinliklere bazen katıldıklarını; % 22,3'ü derse sık sık katıldıklarını; % 19,1'i derse nadiren katıldıklarını; % 11'i derse daima katıldıklarını ve % 11,6'lık bir oranla az bir öğrenci grubu ise derse hiç katılmadıklarını belirtmişlerdir (Tablo 12).

Buna göre sınıf içi motivasyonları düşük olan öğrenciler tespit edilip onlara İngilizce sevdirmeye çalışılmalı, sınıf içi etkinliklere bütün öğrencilerin katılımı sağlanmalıdır.

Tablo 12:
Öğrencilerin Sınıf İçi Etkinliklere Katılma Sıklıkları

Sınıf içi etkinliklere hangi sıklıkta katılıyorsunuz?	n	%
Hiç	58	11,6
Nadiren	95	19,1
Bazen	179	35,9
Sık sık	111	22,3
Daima	55	11,0
TOPLAM	498	100,0

Öğrencilerin % 54,4 oranı ile büyük bir çoğunluğu turizm sektöründe İngilizce ile daima karşılaşacağını vurgularken; % 32,3'Ü sık sık karşılaşacağını düşünmektedir. Turizm sektöründe İngilizce ile bazen karşılaşacağını düşünenler % 6,8; nadiren karşılaşacağını düşünenler % 4,6 ve hiç karşılaşmayacağını düşünenler % 1,8 ile çok düşük oranları temsil etmektedir (Tablo 13).

Tablo 13:
Öğrencilerin Turizm Sektöründe İngilizce İle Karşılaşma Sıklıkları

Turizm sektöründe hangi sıklıkla İngilizce ile karşılaşma sıklıkları	n	%
Hiç	9	1,8
Nadiren	23	4,6
Bazen	34	6,8
Sık sık	161	32,3
Daima	271	54,4
TOPLAM	498	100,0

3.4. Öğrencilerin İngilizce Beklentilerine Dair Bulgular

Öğrencilerin gelecekte İngilizceyi kullanacakları ortamlar (Tablo 14) ve kimlerle İngilizceyi kullanarak iletişim kullanacaklarına (Tablo 15) dair sorular sorulduğunda alınan cevaplara göre öğrencilerin büyük çoğunluğu İngilizceyi otel ve motelde (% 62,2'si) ve anadili İngilizce olan ve olmayan kişilerle (% 61,4'ü) kullanacakları konusunda görüş belirtmiştir. Öğrenciler, İngilizceyi kullanacakları alanlara yönelik diğer görüşlerini ise % 18,1'lik oranla seyahat acentesi, % 7,4'lük oranda kafe ve restoran; % 6,4'ü havaalanı; % 4,2'si resmi toplantılar ve % 1,6'sı da büro olarak

belirtmişlerdir. Öğrencilerin % 32,9'luk bir oranı ise İngilizceyi sadece anadili İngilizce olan vatandaşlarla kullanacağını düşünmektedir. Bu bulgu Demirel (2011: 14)'in belirttiği öğrencilerin farklı yabancı dil öğrenme ortamları, öğrencilerin farklı ihtiyaçlarının karşılanmasını gerekli kıldığı görüşüyle paralel bir özellik göstermektedir.

Tablo 14:
Öğrencilerin Gelecekte İngilizceyi Daha Çok Kullanacakları Ortamlara Dair Görüşleri

Gelecekte İngilizceyi hangi ortamlarda daha çok kullanacaksınız?	n	%
Otel, motel	310	62,2
Seyahat acentesi	90	18,1
Kafe, restoran	37	7,4
Havaalanı	32	6,4
Büro	8	1,6
Resmi toplantı	21	4,2
TOPLAM	498	100,0

Tablo 15:
Öğrencilerin Gelecekte İngilizceyi Kiminle Daha Çok Kullanacaklarına Dair Görüşleri

Gelecekte İngilizceyi kimlerle daha çok kullanacaksınız?	n	%
Anadili İngilizce olanlarla	164	32,9
Anadili İngilizce olmayanlarla	28	5,6
Her ikisiyle de	306	61,4
TOPLAM	498	100,0

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu % 79,9 oranıyla İngilizceyi yüz yüze kullanacağını düşünürken, % 10,6'lık küçük bir oranı internet yoluyla İngilizceyi kullanacağını düşündüğünü belirtmiştir. Telefon vasıtasıyla İngilizceyi kullanacağını düşünenlerin oranı ise % 6,4; resmi yazışmalarda İngilizce kullanacağını düşünenlerin oranı ise % 3'tür (Tablo 16).

Bu göstermektedir ki öğrencileri İngilizce kullanımında yazılı iletişimden ziyade yüz yüze iletişimde İngilizceyi kullanacağını düşünmekte; kullanacakları yazılı iletişim kanalını ise internet kullanımı ile sınırlı kalacağı görüşünü savunmaktadırlar. İÖP hedefe dönük teknik ve yöntem seçimi yapılırken iletişime dayalı olan yöntem ve tekniklere başvurulması gerektiği söylenebilir.

Tablo 16:
Öğrencilerin İngilizceyi Kullanacakları İletişim Kanalı

Hangi iletişim kanalıyla İngilizceyi daha çok kullanacağınızı düşünüyorsunuz	n	%
Yüz yüze	398	79,9
Telefonla	32	6,4
Resmi yazışmalarda	15	3,0
İnternet yoluyla	53	10,6
TOPLAM	498	100,0

Öğrencilerin % 46,8'i gelecekte hem Günlük İngilizce ile hem de Resmi İngilizceyle; % 42,2'si sadece Günlük İngilizceyle; % 11'i de Resmi İngilizce ile karşılaşacaklarını düşünmektedirler (Tablo 17). Ders ve konu içerikleri belirlenirken Günlük İngilizce kullanma beklentisi göz önünde bulundurulup bu konuda gerekli önlemler alınması gerektiği söylenebilir.

Tablo 17:
Öğrencilerin Gelecekte Karşılaşacağı İngilizce Türü

Gelecekte İngilizcenin hangi türü ile daha çok karşılaşacağınızı düşünüyorsunuz	n	%
Resmi İngilizce	55	11,0
Günlük İngilizce	210	42,2
Her ikisi de	233	46,8
TOPLAM	498	100,0

Uygulanmakta olan İngilizce dersi programının öğrencilerin beklentileri açısından ihtiyaçlarını ne derecede karşıladığına dair soruya öğrencilerin % 20,7'si tamamen karşıladığını, % 59,8'i kısmen karşıladığını ve % 19,5'i de hiç karşılamadığını belirtmiştir (Tablo 18).

Lawson (1984: 100), turizm eğitiminde ilk ihtiyaç insan gücü gelişimini fiziksel gelişim ile bütünleştirerek planlanması gerektiğini vurgulamaktadır. Turizm alanında çalışacak insan gücünün gelişimdeki hayati basamaklardan olan dil öğretimi etkinliğinin araştırıldığı bu çalışmada öğrencilerin mevcut öğretim programının ihtiyaçlarını tamamen karşılamadığı konusundaki bulguların, yazarın vurguladığı noktayı desteklediği, bu çalışmanın da önemini ortaya koyduğu söylenebilir.

Tablo 18:
Uygulanmakta Olan İngilizce Ders Programının Öğrenci İhtiyacını Karşılama Derecesi

Uygulanmakta olan ders programı ihtiyaçlarınızı ne derecede karşılamaktadır?	n	%
Tamamen	103	20,7
Kısmen	298	59,8
Hiç	97	19,5
TOPLAM	498	100,0

Öğrencilerin ihtiyacını kısmen karşılayan ya da hiç karşılamayan ders programının nedenleri araştırıldığında, 498 öğrenciden görüş belirtenlerin % 33,5'i iletişime yönelik yöntem ve tekniğin kullanılmadığını; % 32,9'u ders saatlerinin yetersiz olduğunu; % 28,9'u kullanılan materyalin ihtiyaçlarını karşılamadığını; % 19,9'u dersi veren öğretim elemanının alana hâkim olmadığını; % 15,9'u sınıf mevcudunun fazla olduğunu ve % 9'u da fiziki imkânların yetersiz olduğunu söylemektedir (Tablo 19).

Diken (2006: 10-17) araştırmasında bir program tasarlanırken ihtiyaçların göz ardı edildiği durumlarda öğrenme seviyelerine uygun içerik, yöntem, teknik ve materyal kullanımının sağlanamadığı; bunun sonucu olarak istenilen hedef ve amaçlara ulaşamadığı gözlemlendiğini vurgulamaktadır. Diken'in gözlemlerini destekler nitelikte olan ve öğrencilerin İngilizce ders programının ihtiyaçlarını karşılamam nedenlerine dair belirttikleri görüşlerinden hareketle öğrencilerin dilin yapısından çok iletişimsel amaçlarını karşılayan yöntem ve tekniklerin öğretilmesini; ders saatlerinin artırılmasını; fiziki şartların iyileştirilip sınıf mevcudunun azaltulmasını bekledikleri söylenebilir. Ayrıca kullanılan ders içi materyalin ihtiyacı karşılamaktan uzak olduğundan mustarip oldukları sonucuna da ulaşılabilir. Birebir görüşmelerden çıkan sonuçla benzer şekilde dersi veren öğretim elemanı konusunda ise öğrenciler, genel İngilizce öğretim hedeflerinden farklı olan mesleğe yönelik İngilizce dersini veren öğretim elemanının turizm bilgi ve eğitimine sahip olması gerektiğini vurgulamaktadır.

Tablo 19:
İngilizce Ders Programının Öğrenci İhtiyacı Kısmen Karşılama-Hiç Karşılamama Nedenleri

İhtiyacımızı kısmen karşılayan ya da hiç karşılamayan İngilizce dersi programın nedeni nedir?	Evet		Görüş Belirtmeyen	
	n	%	n	%
Ders saatleri yetersiz	164	32,9	334	67,1
İletişime yönelik yöntem ve teknikler kullanılmıyor	167	33,5	331	66,5
Kullanılan materyaller ihtiyacı karşılamıyor	144	28,9	354	71,1
Öğretim elemanı alanına hâkim değil	99	19,9	399	80,1
Fiziki imkânlar yetersiz	45	9,0	453	91,0
Sınıf mevcudu fazla	79	15,9	419	84,1

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu % 73,9 oranı ile İngilizce Öğretim Programı hazırlanırken kendilerinin görüşlerine başvurulması gerektiği görüşüne katılmakta; % 22,5'lik bir oranın ise kısmen öğrenci görüşlerine başvurmanın gerekliliğini vurgulamaktadır. Öğrencilerden sadece % 3,6'sı öğretim programı hazırlanırken kendi görüşlerine başvurulmasının gerekli olmadığını belirtmişlerdir (Tablo 20).

Bu sonuç göstermektedir ki bu çalışmanın da çıkış noktası olan yabancı dil öğretim programının öğrenci merkezli bir planlama aşamasına ihtiyaç duyduğu konusundaki görüşe yine öğrenciler gözünden büyük çoğunlukla katılma yönelimi vardır. Buradan hareketle öğrencilerin kendilerine öğretilecek İngilizcenin kendi görüşleri doğrultusunda olmasını bekledikleri söylenebilir.

Bu bulgu, Robinson (1980: 13-14)'ın ÖAI Programı öğrenci ihtiyaçlarının dikkatli analizine dayanır ve özenle yapılması gerektiği görüşü ile Hutchinson ve Waters (1991: 8)'in öğrenci motivasyonunu ve etkin öğrenmeyi sağlamak için öğrencilerin ihtiyaç ve beklentilerini ön plana çıkarmanın önemli olduğu görüşünü desteklemektedir. Kızıltan (1998) ise araştırmasında, İngilizce dil öğretim programlarının tasarlanmasının ilk basamağının ihtiyaç analizi olduğu belirtmiş ve dil öğretim programlarının öğrencilerin ihtiyaçlarına dayandırılmasının gereğini vurgulamıştır. Ayrıca İngilizce öğrenmeye artan talebe karşılık verebilmek açısından İngilizce öğretiminin daha etkili kılınması

için ihtiyaç analizi vasıtasıyla öğrenenlerin görüşlerine başvurulması, birincil kaynaktan kendileri ile ilgili öğrenme durumlarını ortaya çıkardığı için elzem bir unsur olduğu söylenebilir. Çünkü Sert (1997)'in yaptığı araştırmasında vurguladığı üzere uygulanan dil öğretim programının öğrenci ihtiyaçlarına yönelik olmaması başarısızlığı kaçınılmaz kılmaktadır.

Tablo 20:
Öğrencilerin İngilizce Öğretim Programı Konusundaki Görüşleri

İngilizce Öğretim Programı (İÖP) hazırlanırken öğrencilerin ihtiyaç ve beklentilerine sizce başvurulmalı mıdır?	n	%
Evet	368	73,9
Hayır	18	3,6
Kısmen	112	22,5
TOPLAM	498	100,0

Öğrencilerin İngilizce öğretiminde aktif olması gereken tarafa dair görüşlerine bakıldığında öğrencilerden % 74,3'ü hem öğrencilerin hem de dersi veren öğretim elemanının aktif olması gerektiğini; % 13,7'lik bir grubun sadece öğrencilerin, % 12'lik bir grubun ise sadece öğretim elemanının aktif olması gerektiği konusunda görüş belirtmişlerdir. (Tablo 21).

Bu sonuçlardan hareketle denilebilir ki öğrencilerin büyük çoğunluğunun öğrenci merkezli öğrenmenin bilincinde olduğu görünmektedir. Geleneksel yaklaşımlardaki *sınıftaki tek otorite öğretmendir* anlayışının artık yavaş yavaş ortadan kalktığı da bu sonucun bir göstergesi olabilir.

Tablo 21:
Öğrencilerin İngilizce Öğretiminde Öğretmen-Öğrenci Aktifliği Konusundaki Görüşleri

İngilizce öğretiminde sizce öğretmen mi öğrenci mi aktif olmalıdır?	n	%
Öğrenci	68	13,7
Öğretim elemanı	60	12,0
Her ikisi de	370	74,3
TOPLAM	498	100,0

Öncelikli olarak olması gereken dil becerisine dair öğrencilerin büyük bir çoğunluğu OLİH Programında % 67,3 oranı ile konuşma becerisine yer verilmesi gerektiği

görüştüğüdür. Öğrencilerden % 10,6'sı çeviri becerisinin; % 9,8'i dinleme becerisinin; % 6,8'i okuma becerisinin ve % 5,4'ü de yazma becerisinin programlarında yer verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

İletişim ve karşılıklı anlaşmaya dayalı hizmet sektörüne işgücü oluşturacak OLİH Programı öğrencilerinin dil öğretiminde çoğunlukla iletişimsel beceriye yer verilmesi gerektiğini düşündükleri söylenebilir (Tablo 22).

Bu bulgu, Turan (1998)'in araştırmasında ulaştığı iletişimsel yöntemin dâhil edilerek uygulanan dil öğretim programının dâhil edilmeden uygulanan programdan daha etkili olduğu sonucuyla karşılaştırıldığında öğrencilerin ihtiyaç analiziyle ortaya çıkarılmaya çalışılan etkili eğitim programı oluşturma bilincinde olduğu görüşünü destekler niteliktedir.

Ayrıca öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun programlarında konuşma becerisine yer verilmesi konusundaki görüşleri, hem Yiğit (1990)'in yaptığı araştırma sonucu sektörde çalışan yöneticilerin gerekli olduğunu düşündükleri dil beceri ve önceliklerinden 'çok gerekli' olan becerilerinden birinin de konuşma becerisi olduğu görüşüyle hem de Elkılıç (1994)'in araştırmasında öğrencilerin dil becerisi olarak okuma becerisini daha çok önemsedikleri görüşüyle örtüştüğü görülmektedir.

Tablo 22:
Öğrencilerin OLİH Programlarında Öncelikli Olarak Yer Verilmesi Gerektiğini Düşündükleri Dil Becerisi

OLİH Programında öncelikli olarak hangi beceriye yer verilmesi gerektiğini düşünüyorsunuz?	n	%
Okuma	34	6,8
Yazma	27	5,4
Dinleme	49	9,8
Konuşma	335	67,3
Çeviri	53	10,6
TOPLAM	498	100,0

Öğrencilerin çoğu % 49,2 oranı ile turizme yönelik kaynakları anlayabilmenin kendileri için gelecekte önemli olacağı görüşünde birleşmişlerdir. Hedef dilde hikaye, roman gibi metinleri okuyabilmenin önemli olduğunu düşünenlerin oranı % 25,5; yazılı basını takip

edebilmenin önemli olduğunu düşünenlerin oranı % 14,5 ve elektronik posta ve faks gibi metinleri anlayabilmenin önemli olduğunu düşünenlerin oranı ise % 9,8'dir. Öğrencilerden bu okuma becerilerinin hepsinin önemli olduğunu düşünenlerin oranı ise sadece %1'lik bir kesimdir (Tablo 23). Bu verilerden hareketle OLİH Programı öğrencilerinin mesleğe yönelik İngilizce metinleri okuyabilme becerileri kazandırılmasının daha önemli olduğu ve bu beceriyi kazanmalarına daha çok önem verdikleri sonucuna varabiliriz. Bu bulgu Prachanant (2012)'ın turizm işverenleri üzerine yaptığı araştırması sonucu elde ettiği 'konuşma' becerisinin en önemli beceri olduğu görüşünü de desteklemektedir. Kızıltan (1998) öğrencilerle öğretim üyelerinin görüşlerini karşılaştırdığı çalışmasında ise öğrenciler kendileri için en önemli dil becerisinin 'konuşma' olduğuna inanırlarken, öğretim üyelerinin buna katılmayarak en önemli dil becerisinin 'dinleme-anlama' olduğu görüşünü savunduklarını belirtmektedir.

Bu bulgu, Ekici (2003)'nin araştırmasının sonuçlarına dayanarak öğrencilerin özel amaçlı İngilizce ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla alan terminolojisine ağırlık verilmesini önermesiyle uyum sağlamaktadır.

Tablo 23:
Öğrenciler İçin Gelecekte Önemli Olan Okuma Becerileri

Okuma becerilerinin hangisinin gelecekte sizin için önemli olacağını düşünüyorsunuz?	n	%
Yazılı basını takip edebilme	72	14,5
İngilizce hikâye, roman vs. okuyabilme	127	25,5
Eposta ve faks metinlerini anlayabilme	49	9,8
Turizme yönelik kaynakları anlayabilme	245	49,2
Hepsi	5	1,0
TOPLAM	498	100,0

Öğrencilerin çoğu % 52,2 oranı ile İngilizce yazma becerileri vasıtasıyla resmi yazışmalar yapabilme becerisinin önemli olduğunu düşünmektedir. Gelecekte mesleki olmayan konularda görüşlerini İngilizce yazabilme becerisinin önemli olduğunu düşünenlerin oranı % 28,7; internette sohbet amaçlı İngilizce yazma becerisinin önemli olduğunu düşünenlerin oranının ise % 18,1'dir. Öğrencilerden sadece % 1'lik bir kesimi bu yazma becerilerinin hepsinin önemli olduğunu düşünmektedir (Tablo 24).

Buna göre, öğrencilerin çoğunluğunun yazma becerilerini meslek amaçlı kullanmak istediklerinin sonucuna varabiliriz. Öte yandan azınlıkta olsalar da mesleki olmayan konularda görüşlerini yazabilmek ya da eğlence amaçlı İngilizce kullanmak isteyenlerin de var olduğunu belirtmemiz gerekir.

Tablo 24:
Öğrenciler İçin Gelecekte Önemli Olan Yazma Becerileri

Yazma becerilerinden hangisinin gelecekte sizin için önemli olacağını düşünüyorsunuz?	n	%
İngilizce resmi yazışmalar yapabilme	260	52,2
İnternette İngilizce sohbet edebilme	90	18,1
Mesleki olmayan konularda görüşlerini İngilizce yazabilme	143	28,7
Hepsi	5	1,0
TOPLAM	498	100,0

Öğrencilerden % 67,1'lik bir oranı gelecekte direkt iletişim kurabilmek için İngilizcenin önemli olduğunu düşünmekte; % 11,8'lik oranlarla iki grup ise endirekt iletişim yöntemi olan telefon ya web konuşmaları ile İngilizce bir konferans ya da seminerde konuşulanları anlayabilme becerilerinin kendileri için önemli dinleme becerileri olduğunu belirtmektedirler. Öğrencilerden % 8,2'lik kısmı ise İngilizce radyo ve televizyon gibi medya araçlarını anlayabilmek için İngilizcenin önemli olduğu görüşündedir. Ankete katılanların sadece % 1'i bu becerilerin hepsinin önemli olduğunu vurgulamaktadır (Tablo 25). Bu bulgu Yiğit (1990)'in yaptığı araştırma sonucu sektörde çalışan yöneticilerin gerekli olduğunu düşündükleri dil beceri ve önceliklerinden çok gerekli olan becerinin duyulanı anlama bulgusunu destekler niteliktedir.

Tablo 25:
Öğrenciler İçin Gelecekte Önemli Olan Dinleme Becerileri

Dinleme becerilerinden hangisinin sizin için gelecekte önemli olacağını düşünüyorsunuz?	n	%
İngilizce yüz yüze konuşmaları anlayabilme	334	67,1
İngilizce telefon/web konuşmalarını anlayabilme	59	11,8
İngilizce bir konferans/seminerde konuşulanları anlayabilme	59	11,8
İngilizce radyo, televizyon programlarını anlayabilme	41	8,2
Hepsi	5	1,0
TOPLAM	498	100,0

Öğrencilerden % 58,2'lik bölümü gelecekte turizm tesisine gelen yabancı müşteriler ile yüz yüze iletişim kurmak için konuşma becerilerinin önemli olduğunu vurgularken % 20,5'lik bir oran telefonda iletişim kurabilmek için; % 19,5'lik bir oran ise yabancı dilde konferans ve seminerlere katılabilmek için İngilizcenin önemli olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin % 1,4'lük küçük bir kesimi ise bu konuşma becerilerinin hepsinin önemli olduğu görüşündedir (Tablo 26).

Bu bulgu Ekici (2003)'nin araştırması sonucu öğrencilerin özel amaçlı İngilizce ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, konuşma becerisinde alan terminolojisine ağırlık verilmesini önerisini destekler nitelikte olduğu söylenebilir. Ayrıca Prachanant (2012)'ın turizm işverenleri üzerine yaptığı araştırması sonucu elde ettiği önemli görülen dil becerileriyle ilgili olan 'bilgi verme', 'hizmet sağlama' ve 'yardım teklif etme' işlevlerini kapsadığı da söylenebilir.

Tablo 26:
Öğrenciler İçin Gelecekte Önemli Olan Konuşma Becerileri

Konuşma becerilerinden hangisinin sizin için gelecekte daha önemli olacağını düşünüyorsunuz?	n	%
Telefonda rahat iletişim kurabilme	104	20,9
Yabancı dilde konferans ve seminerlere katılabilmek	97	19,5
Otel, restoran gibi turizm tesisine gelen müşterilerle yüz yüze daha rahat iletişim kurabilme	290	58,2
Hepsi	7	1,4
TOPLAM	498	100,0

Öğrencilerin % 68,7 oranı ile büyük bir çoğunluğu turizme yönelik kitap, dergi, makale, gazete gibi mesleki yayınlarla ilgili çeviriler yapacağını düşünmektedir. Öğrencilerden % 10,4'ü faks ve elektronik posta gibi metinleri; % 9,6'si çalıştıkları işletmeleri için tanıtıcı yayınları; % 6,4'ü iş ilanlarını ve % 4,8'i de iş mektuplarını çevireceklerini belirtmektedir (Tablo 27).

Bu bulgu Elkılıç (1994)'ın turizm mesleğiyle ilgili olmamasına rağmen mesleki yabancı dil bilgisinin öğrenciler, konu uzmanları ve İngilizce öğretmenleri tarafından değerlendirildiği araştırmasındaki kullanılan materyallerin İngilizceden Türkçeye çeviri için olduğu kadar, mesleki gazeteleri, dergileri ve raporları anlamak için de önemli olduğu sonucuyla örtüşmektedir. Buradan hareketle denilebilir ki turizm sektöründe

olsun ya da olmasın meslek kaygısı ile yabancı dil öğrenen öğrenciler benzer çeviri beceri beklentisi içindedirler.

Tablo 27:
Öğrencilerin Gelecekte Yapacakları Çeviri Türleri

Gelecekte hangi tür çeviriler yapacağınızı düşünüyorsunuz?	n	%
Turizm sektörüyle ilgili yayınlar	342	68,7
Faks, eposta	52	10,4
İş mektupları	24	4,8
İş ilanları	32	6,4
İşletmem için tanıtım, broşür vs. yayınlar	48	9,6
TOPLAM	498	100,0

Tablo 22, 23, 24, 25 ve 26'daki bulgular, Turan (1998)'in araştırması sonucu elde ettiği tümleşik dil becerilerinin gelişimine ilişkin bilgi, kavrama ve uygulama düzeyi hedeflerine ulaşmada, ihtiyaç analizi sonucunda hazırlanıp, iletişimsel yöntemle uygulanan programın, uygulanmakta olan ve dilbilgisi-çeviri yönteminin kullanıldığı programdan daha etkili olduğu sonucuyla uyum sağlamaktadır.

3.5. Öğrencilerin Yabancı Dile İlişkin Güçlüklerine Dair Bulgular

İhtiyaç analizi, ihtiyaçların belirlenmesini ve değerlendirilmesini kapsadığı önceki bölümlerde söylenmişti. McKillip (1987: 7)'e göre ihtiyaç belirleme hedef kitlenin problemlerini belirleme ve bu problemleri çözme süreci olduğundan ötürü izleyen bölümde öğrencilerin yabancı dile ilişkin çektikleri güçlüklerle değinilmektedir.

Öğrenciler gelecekle ilgili % 33,5'lik bir oranda akıcı bir şekilde kendilerini ifade edememe; % 18,3'lük bir oranda İngilizce dilbilgisi kurallarını anlayamama; % 14,9'lük bir oranda telaffuzda güçlük çekme; % 14,3'lük bir oranda konuşulan ve dinlenenleri anlayamama ve son olarak % 8,2'lik küçük bir oranda da okuduğunu anlamada güçlük çekme zorluklarını çekecekleri görüşündedirler (Tablo 28).

Önem sırasında göre öğrencilerin gelecekte karşılaşacağı sorunlara bakıldığında, öğrencilerin iletişimsel hedeflerine yönelik eksikliklerini önemli sorunlar halinde sıraladıkları görülmektedir. Buradan hareketle denilebilir ki öğrenciler öncelikli olarak iletişimsel hedeflere yönelik kaygılar taşımakta, sonra da bu hedeflerin eksikliklerinden kaynaklanacak sorunların kaygısını çekmektedirler.

Prachanant (2012)'ın araştırmasında ortaya koyduğu İngilizce kullanma zorluklarına dair 'uygun olmayan kelime ya da ifade kullanımı' ve 'dilbilgisi eksikliği' problemlerinin bu bulgularla ve aynı zamanda Tablo 30'daki öğrencilerin en çok güçlük çektikleri yazma becerileri bulgusuyla örtüştüğü söylenebilir.

Tablo 28:
Öğrencilerin Gelecekte Güçlük Çekeceği Sorunlar

Gelecekte İngilizce ile ilgili hangisinde güçlük çekeceğinizi düşünüyorsunuz?	n	%
İngilizce dilbilgisi kurallarını anlayamama	91	18,3
Okuduğunu anlamada güçlük çekme	41	8,2
Akıcı bir şekilde kendini ifade edememe	167	33,5
Konuşulan ve dinlenenleri anlayamama	71	14,3
Telaffuzda güçlük çekme	74	14,9
Çeviri yapamama	54	10,8
TOPLAM	498	100,0

Öğrenciler okuma becerilerinde farklı güçlükler çekmektedirler. Çekilen bu güçlüklerden en büyüğü % 37,3'lük oranla metin içinde bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını tahmin etmektir. Ayrıca öğrencilerden % 23,1'i ayrıntılı bir bilgiye ulaşmak için okuma; % 22,7'si genel bir bilgiye ulaşmak için hızlı okuma; % 10,4'ü ana düşünceyi bulmak için okuma ve küçük bir bölümü olan % 6,4'ü de not alma için okuma konularında en çok güçlük çektiklerini bildirmektedirler (Tablo 29).

Bu bulguların Prachanant (2012)'ın araştırmasında ortaya koyduğu İngilizce kullanma zorluklarına dair 'yetersiz kelime bilgisi' problemiyle örtüştüğü gözlemlenmektedir. Dengiz (1195) ise öğretmenler arasında koordinasyon eksikliği ve uygun olmayan dil öğretimi metotlarının, öğrencilerin konuşma becerisini geliştirmede yetersiz olmasına neden olduğu sonucuna varmıştır.

Tablo 29:
Öğrencilerin En Çok Güçlük Çektikleri Okuma Becerileri

Okuma becerilerinin hangisinde en çok güçlük çekiyorsunuz?	n	%
Ayrıntılı bir bilgiye ulaşmak için okuma	115	23,1
Genel bir bilgiye ulaşmak için hızlı okuma	113	22,7
Metin içinde bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını tahmin edebilme	186	37,3
Not alma	32	6,4
Ana düşüncüyü bulmak için okuma	52	10,4
TOPLAM	498	100,0

Öğrenciler yazma becerilerinden en çok güçlük çektikleri iki becerinin % 39,2 ile dilbilgisi yapısı doğru cümleler kurma ve % 25,7 ile kelimeleri uygun anlamda kullanma olduğunu belirtmişlerdir. Özetleme becerisi % 14,1'lik bir oranla; bilgileri paragraf içi ve paragraflar içinde düzenleme % 11,8'lik bir oranla ve not tutmanın % 9,2'lik oranla en çok güçlük çekilen diğer yazma becerileri olduğu cevaplayanların verdikleri cevaplardan çıkarılmaktadır (Tablo 30).

Bu bulgunun, Kızıltan (1998)'ın çalışmasında öğretim üyelerinin öğrencilerin daha çok 'doğru ve anlaşılır yazı yazabilmede, dilbilgisi kullanımında' zorluklarla karşılaşacaklarını düşünmeleri sonucunu desteklediği söylenebilir.

Tablo 30:
Öğrencilerin En Çok Güçlük Çektikleri Yazma Becerileri

Yazma becerilerinden hangisinde en çok güçlük çekiyorsunuz?	n	%
Dilbilgisi yapısı doğru cümleler kurabilme	195	39,2
Kelimeleri uygun anlamda kullanma	128	25,7
Not tutma	46	9,2
Bilgileri paragraf içi ve paragraflar içinde düzenleme	59	11,8
Özetleme	70	14,1
TOPLAM	498	100,0

Öğrencilerin güçlük çektikleri dinleme becerileri çeşitlilik göstermektedir. Ankete katılan öğrencilerin % 25,3'ü not tutmak için dinlemede; % 22,7'si belirli bazı bilgileri edinmek için dilemede; % 21,1'i yüz yüze iletişim kurmak için dinlemede zorluk çektiklerini belirtmektedir. Geriye kalan öğrencilerden % 18,9'ü genel bilgi edinmek için dinlemede ve % 12'si de konuyu özetlemek için dinlemede güçlük çekmektedirler (Tablo 31).

Bu bulgu Kızıltan (1998)'ın çalışmasında hem öğrencilerin hem de öğretim üyelerinin öğrencilerin bölümlerinde 'kitle iletişim araçlarını izlemeye' ve 'derslerde not tutabilmede' iyi olmaları gerektiğine inanmaları sonucuyla örtüşmektedir.

Tablo 31:
Öğrencilerin En Çok Güçlük Çektikleri Dinleme Becerileri

Dinleme becerilerinden hangisinde en çok güçlük çekiyorsunuz?	n	%
Genel bilgi edinmek için dinlemek	94	18,9
Belirli bazı bilgileri edinmek için dinlemek	113	22,7
Yüz yüze iletişim kurmak	105	21,1
Not tutmak	126	25,3
Konuyu özetlemek	60	12,0
TOPLAM	498	100,0

Öğrenciler, konuşma becerilerinden en çok güçlük çektikleri ilk iki beceri için % 24,7 ile akıcı bir şekilde kendilerini ifade edememek ve % 21,5 ile soru sorup cevaplamak olduğunu belirtmişlerdir. Güçlük çektikleri diğer konuşma becerileri için öğrenciler, % 19,5'lik oran ile konuşma esnasında uygun kelimeyi hatırlayıp seçememek; % 18,1'lik bir oran ile doğru telaffuzda bulunamamak ve % 16,3'lük bir oran ile de dilbilgisine uygun cümleler kuramamak olduğunu seçeneklerini cevaplandırmışlardır (Tablo 32).

Tablo 32:
Öğrencilerin En Çok Güçlük Çektikleri Konuşma Becerileri

Konuşma becerilerinden hangisinde en çok güçlük çekiyorsunuz?	n	%
Soru sormak ve cevaplamak	107	21,5
Dilbilgisine uygun cümleler kurmak	81	16,3
Doğru telaffuz yapabilmek	90	18,1
Konuşma esnasında uygun kelimeyi hatırlayıp seçmek	97	19,5
Akıcı bir şekilde kendini ifade etmek	123	24,7
TOPLAM	498	100,0

3.6. Öğrencilerin İngilizce Öğrenme İhtiyaçlarına Dair Bulgular

Mesleğe yönelik İngilizce bilgisinin gerekliliğine dair anket sorusunda öğrencilerin % 91,2'lik çok büyük bir oranı Mesleki İngilizcenin gerektiği konusunda görüş

belirtmişlerdir. Öğrencilerden % 8,8'lik toplam bir grup ise mesleğe yönelik İngilizcenin gerekliliğine katılmamışlardır. (Tablo 33).

Bu bulgunun, Pelit ve Güçer (2006: 141)'in bireylere mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve pratik uygulama yetenekleri kazandıran süreç olarak tanımladığı mesleki eğitim terimi içinde yer alan yabancı dil eğitimi konusunda öğrencilerin olumlu görüş sahibi olduklarını desteklediği söylenebilir.

Tablo 33:
Öğrencilerin Mesleki İngilizce Bilgisi Gerekliliğine İlişkin Görüşleri

Mesleğinize yönelik İngilizce bilginiz olması gerektiğini düşünüyor musunuz?	n	%
Evet	454	91,2
Karasızım	33	6,6
Hayır	11	2,2
TOPLAM	498	100,0

İngilizce ihtiyaçlarını karşılayan sınıf içi etkinliklere dair öğrencilerden % 28,5'i soru-cevap yöntemini tercih etmekte; % 27,1'i ikili ve grup çalışmalarını tercih ederken bu oranı % 25,5 ile mekanik alıştırmalar; % 10,8 ile drama ve rol yapma ve % 8'le şarkılar ve oyunlar takip etmektedir (Tablo 34).

Alagözlü (Kıymazarslan) (1994) araştırmasında öğrencilerin dil ihtiyaçları noktasında, öğretmen, öğrenci ve yönetici algıları arasında farklılaşma olduğuna işaret etmektedir. Sadece turizm ön lisans öğrencilerinin görüşlerine dayalı olan bu araştırmanın dil ihtiyaçlarının giderilmesindeki en önemli etkenlerden olan sınıf içi etkinlikler konusundaki bu bulgusu, öğretim elemanlarına ya da okul yönetimine yöneltilseydi muhtemelen farklı sonuçlar olarak karşımıza çıkacaktı. Ne var ki, bu bulgu sayesinde dil öğretim ihtiyacının en azından öğrenen görüşüne göre saptanması sağlandığını söylenebilir.

Tablo 34:
Öğrencilerin İngilizce İhtiyaçlarını Karşılamanın İçin Teknik Ve Etkinlikler

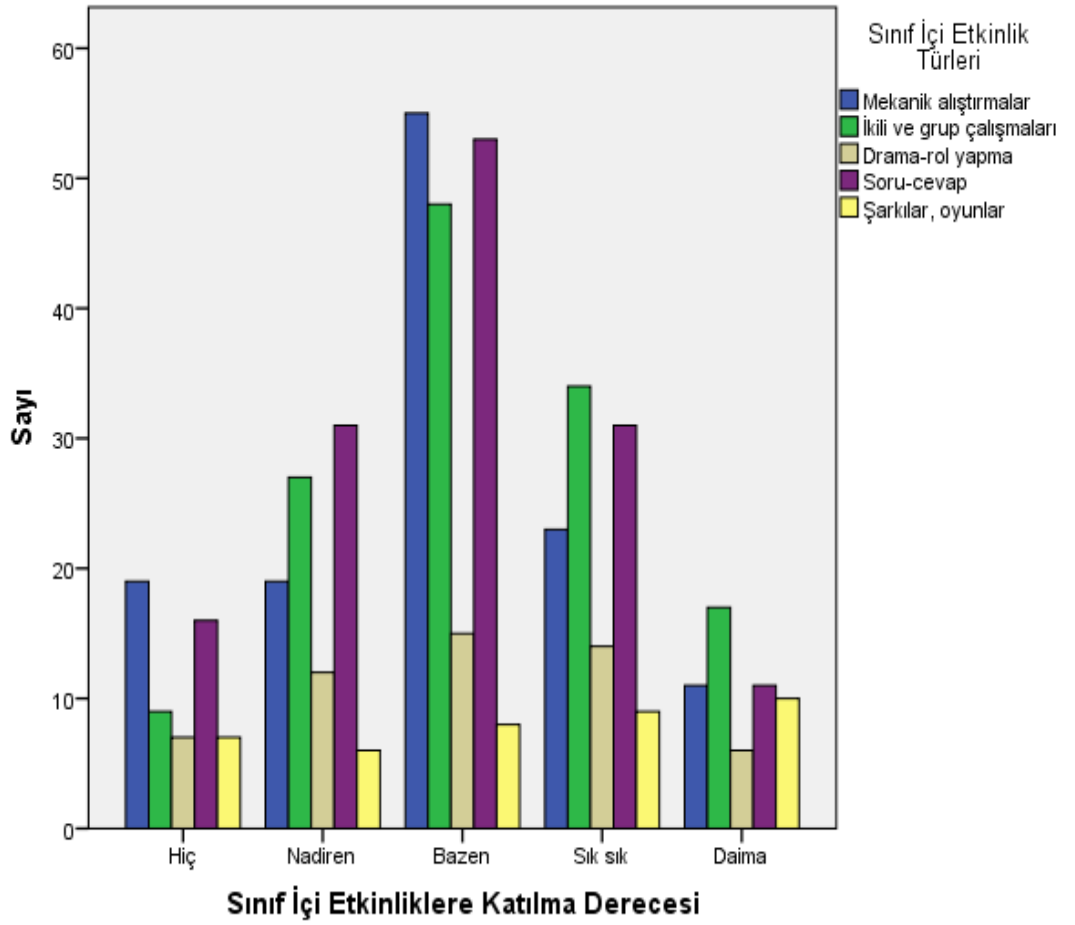
Sınıf içi etkinliklerden hangisinin İngilizce ihtiyaçlarınızı daha iyi karşılayacağını düşünüyorsunuz?	n	%
Mekanik alıştırmalar	127	25,5
İkili ve grup çalışmaları	135	27,1
Drama-rol yapma	54	10,8
Soru-cevap	142	28,5
Şarkılar, oyunlar	40	8,0
TOPLAM	498	100,0

Öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılma sıklıklarıyla İngilizce ihtiyaçlarını karşılayan sınıf içi teknik ve etkinlikler çaprazlı kıyaslandığında etkinliklere en sık katılma yoğunluğunun *bazen* sıklığında olduğunu, öğrenci ihtiyaçlarını en etkin karşılayan sınıf içi etkinliklerin ise *soru-cevap* ile *mekanik alıştırmalarda* yoğunlaştığını görmekteyiz. Bu grupların tam tersinin ise ilki için *daima* sıklığı, ikincisi içinse *şarkılar ve oyunlar* olduğu bir diğer dikkat çeken unsurdur (Tablo 35).

Tablo 35:
Öğrencilerin Sınıf İçeriklerine Katılma Derecesi İle İngilizce İhtiyaçlarını Karşıladıklarını Düşündükleri Sınıf İçerikleri

Sınıf içi etkinliklere katılma derecesi	İngilizce ihtiyaçlarını karşılayan sınıf içi etkinlikler					TOPLAM
	Mekanik alıştırmalar	İkili ve grup çalışmaları	Drama-rol yapma	Soru cevap	Şarkılar oyunlar	
Hiç	19 %3,8	9 %1,8	7 %1,4	16 %3,2	7 %1,4	58 %11,6
Nadiren	19 %3,8	27 %5,4	12 %2,4	31 %6,2	6 %1,2	95 %19,1
Bazen	55 %11,0	48 %9,6	15 %3,0	53 %10,6	8 %1,6	179 %35,9
Sık sık	23 %4,6	34 %6,8	14 %2,8	31 %6,2	6 %1,2	95 %19,1
Daima	11 %2,2	17 %3,4	6 %1,2	11 %2,2	10 %2,0	55 %11,0
TOPLAM	127 %25,5	135 %27,1	54 %10,8	142 %28,5	40 %8,0	498 %100,0

Öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılma derecesi ve tercih ettikleri etkinlik türleri Şekil 5'te daha net görülebilmektedir. Buna göre sınıf içi etkinliklere sık katılmayan öğrencilerin genellikle soru-cevap, drama-rol yapma ve şarkılarla oyunlar gibi daha iletişime yönelik etkinliklerin gereksinimlerini karşıladığını belirttikleri görülmüştür. Sınıf içi etkinliklere sık derece ya da daima katılan öğrencilerin ise her türden etkinliğin beklentilerini karşıladığını ikili ve grup çalışması gibi takım çalışması içeren etkinlikleri ise diğer gruplara kıyasla daha çok tercih ettikleri görülmektedir.

Şekil 5:
Öğrencilerin Sınıf İçi Etkinliklere Katılma Derecesi ve Etkinlik Türleri

Öğrencilerden öğrenme gereksinimlerinde okuma becerilerin hangisinin önemli olduğuna dair görüşlerinin sorulduğu anket sorularına öğrencilerin verdiği cevaplara bakılınca öğrencilerden % 36,9'luk oranı ayrıntılı bir bilgiye ulaşmak için okumanın; % 23,9'u da genel bir bilgiye ulaşmak için hızlı okumanın önemli konuşma becerileri

olduğunu belirtmektedir. Diğer öğrenciler % 14,7 oranında metin içinde bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını tahmin etmek için okumanın; % 13,5 oranında not tutmak için okumanın ve % 11 oranında da ana düşünceyi bulmak için okuma becerisinin önemli olduğunu düşünmektedir (Tablo 36).

Tablo 36:
Öğrencilerin Öğrenme İhtiyaçları İçin Önemli Olan Okuma Becerileri

Öğrenme ihtiyaçlarınız için okuma becerilerinin hangisinin daha önemli olduğunu düşünüyorsunuz?	n	%
Ayrıntılı bir bilgiye ulaşmak için okuma	184	36,9
Genel bir bilgiye ulaşmak için hızlı okuma	119	23,9
Metin içinde bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını tahmin edebilme	73	14,7
Not tutma	67	13,5
Ana düşünceyi bulmak için okuma	55	11,0
TOPLAM	498	100,0

Öğrenciler yazma becerilerinden en çok dilbilgisi yapısı doğru cümleler kurabilmenin % 38,2 oranı ile kelimeleri uygun anlamda kullanmanın da % 33,3 oranı ile kendileri için önemli olduğunu düşünmektedirler. Not tutmak için yazmanın becerisinin önemli olduğunu düşünenlerin oranı % 12; özetlemek için önemli olduğunu düşünenlerin oranı % 8,8 ve bilgileri hem aynı paragraf içinde hem de diğer paragraflar arasında düzenlemenin önemli olduğunu düşünenlerin oranı ise %7,6'dır (Tablo 37).

Tablo 37:
Öğrencilerin Öğrenme İhtiyaçları İçin Önemli Olan Yazma Becerileri

Öğrenme ihtiyaçlarınız için yazma becerilerinin hangisinin sizin için daha önemli olduğunu düşünüyorsunuz?	n	%
Dilbilgisi yapısı doğru cümleler kurabilme	190	38,2
Kelimeleri uygun anlamda kullanma	166	33,3
Not tutma	60	12,0
Bilgileri paragraf içi ve paragraflar içinde düzenleme	38	7,6
Özetleme	44	8,8
TOPLAM	498	100,0

Öğrencilerin çoğu % 40,4 oranı yüz yüze iletişim kurmak için dinleme becerisinin önemli olduğunu düşünmektedir. Genel bilgi edinmek için dinlemenin önemli olduğunu düşünenlerin oranı % 31,1; belirli bazı bilgileri edinmek için dinlemenin önemli

olduğunu düşünenlerin oranı % 18,1 ve not tutmak için dinlemenin önemli olduğunu düşünenlerin oranı ise sadece % 10,4'tür (Tablo 38).

Tablo 38:
Öğrencilerin Öğrenme İhtiyaçları İçin Önemli Olan Dinleme Becerileri

Öğrenme ihtiyaçlarımız için dinleme becerilerinizin hangisinin daha önemli olduğunu düşünüyorsunuz?	n	%
Genel bilgi edinmek için dinlemek	155	31,1
Belirli bazı bilgileri edinmek için dinlemek	90	18,1
Yüz yüze iletişim kurmak	201	40,4
Not tutmak	52	10,4
TOPLAM	498	100,0

Öğrenciler konuşma becerilerinden en çok % 30,9'luk oran ile soru sormak ve cevaplamanın ve % 27,3'lük oran ile de akıcı bir şekilde kendilerini ifade etmenin kendileri için önemli konuşma becerileri olduğunu düşünmektedirler. Konuşma esnasında uygun kelimeyi hatırlama becerilerinin önemli olduğunu düşünenlerin oranı % 16,7; doğru telaffuzda bulunmanın önemli olduğunu düşünenlerin oranı % 13,1 ve dilbilgisine uygun cümleler kurmanın önemli olduğunu düşünenlerin oranı ise % 12'dir (Tablo 39).

Tablo 39:
Öğrencilerin Öğrenme İhtiyaçları İçin Önemli Olan Konuşma Becerileri

Öğrenme ihtiyaçlarımız için konuşma becerilerinin hangisinin daha önemli olduğunu düşünüyorsunuz?	n	%
Soru sormak ve cevaplamak	154	30,9
Dilbilgisine uygun cümleler kurmak	60	12,0
Doğru telaffuz yapabilmek	65	13,1
Konuşma esnasında uygun kelimeyi hatırlayıp seçmek	83	16,7
Akıcı bir şekilde kendini ifade etmek	136	27,3
TOPLAM	498	100,0

Tavil (2003) araştırmasında öğrenci ihtiyaçları doğrultusunda kazandırılması gereken becerilere dair öğrencilerin öğretilenlerde başarılı olmak ve İngilizce olan alan derslerini takip etmek için ilgili kaynakların taranması, grup aktiviteleri, okuma teknikleri, okuduğunu anlama ve dinlediğini anlama gibi bazı akademik becerilere ihtiyaç duyduğunu tespit etmiş ve bu becerilerin mevcut öğretim programına entegre edilmesi

tavsiye etmiştir. Tablo 36, 37, 38 ve 39'daki bulguların da benzer özellikler gösterdiğini ve bu becerilere ek olarak kelime bilgisini artırıcı alıştırmalar, yüz yüze iletişimi ve öğrencilerin İngilizce kullanımını geliştirici çalışmaların da mevcut programa dahil edilmesi gerektiğini söyleyebiliriz.

Çalışmanın birinci bölümünde aktarılan Richards (1990: 33-34)'ın ayrımına göre öğrencilerin hedeflerini, beklentilerini, öğrenme tarzlarını, öğrenme düzeylerini, öğretmenin eğitim düzeyini ve deneyimini, kullanılan etkinlik ve dil öğretim yaklaşımlarını, programdan ve yönetimden ne beklediklerini sorguladığı için Tablolardan 3, 5, 6, 7, 9, 10, 11, 17, 18, 19, 20, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34'e ait bulgular *durumsal ihtiyaçları*; öğrencilerin hedef dili kullanacakları ortamı, hedef durumdaki rolleri ve ilişkileri, gerekli dil becerilerini (yazma, okuma, konuşma, dinleme), öğrencilerin gelecekteki etkileşimlerini, hedef dilin gerektiği dil düzeyini içeren sorular yönelttiği Tablolardan 4, 8, 12, 13, 14, 15, 16, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 35, 36, 37, 38'e ait bulgular da *iletişimsel ihtiyaçları* ölçmeye yöneliktir.

3.7. Bulguların Özet Değerlendirilmesi

Araştırmada elde edilen sonuçlar; demografik bilgilere ilişkin sonuçlar, öğrencilerin yabancı dil seviye ve motivasyonlarına ilişkin sonuçlar, öğrencilerin İngilizce hedef kullanım alanına dair beklentileri ile ilgili sonuçlar, yabancı dil öğrenimine ilişkin çekilen güçlüklerle dair sonuçlar ve öğrencilerin öğrenme sürecine ilişkin gereksinimleri ile ilgili elde edilen sonuçlar olmak üzere beş bölümde toplanabilir.

Demografik Bilgilere ve OLİH Programına İlişkin Bulgulara Göre;

- a. Araştırmaya Batı Karadeniz Bölgesinde 2013-2014 öğretim yılında öğrenim gören 498 öğrenci katılmıştır.
- b. Cinsiyet, yaş, öğretim türü, mezun olunan lise türü ve orta öğretimdeki altyapı kısacası demografik bilgiler araştırmaya katılan öğrencilere göre farklılık göstermektedir. Öğrencilerin 264'ü kız, 234'ü erkek; yarısından fazlası olan 337'si 20-22 yaş grubunda; çoğunluğu (229 kişi) resmi ve gündüz öğretimi yapan Düz Lise mezunudur. Öğrenciler 350 kişilik bir oranla I. öğretimde (normal öğretim) öğrenim görmektedir.

- c. Bu öğrencilerden sadece 47'si ise Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesinden mezun olmuştur. Özellikle Turizm Meslek Lisesi mezununun sayısının az olması, ya bu okullardan ön lisans kontenjanlarını dolduracak kadar öğrencinin mezun olmadığına ya da öğrencilerin tercihlerini ön lisans alanında turizm bölümlerinde kullanmadıklarının bir göstergesi olabilir. Bu durumda öğrencileri orta öğretim sonrası turizm bölümlerine yönelmeleri konusunda teşvik etmek gerektiği söylenebilir.
- ç. Öğrenciler arasında turizmin sektörel tanınırlığına ilişkin cevaplara göre, öğrencilerin çoğunun turizmde çalışan tanıdık ya da akrabaya sahip olduğunu ve buldukları programa kendi irade ve isteğiyle, bilinçli olarak tercih ettiğini belirtmektedir.
- d. Öğrencilerin önemli bir kısmı turizme dair mesleki tecrübeye sahiptir. Staj uygulamasının da mesleki bir tecrübe sayıldığı bu durumda anketin uygulandığı öğrencilerin ikinci sınıf öğrencileri olması, stajın da genellikle birinci sınıftan ikinci sınıfa geçiş döneminde yapılması; nispeten az oranda da olsa mesleki tecrübesi olmayan öğrencilerin nedenlerini araştırmaya yönelik birebir görüşmeleri doğurmuştur. Yapılan görüşmelerde öğrencilerin bir kısmı stajı, mesleki uygulamadan ziyade adeta bir sömürü, işletmelere ucuz işgücü temini olarak tanımlamış; bir kısmı da 'nylon staj' adı verilen 'staj yapıyormuş gibi görünmenin' günümüzde halen varlığından şikâyetçi olmuştur. Tüm bu sebeplerden ötürü öğrenciler staja özendirilmeli; staj koordinatörleri staj süresince işletmelerle yakın teması kesmemelidir.
- e. Öğrencilerin ön lisans bölümlerine bilinçli gelmeleri ile sektörde kalmayı istemeleri oranlarının birbirlerine yakın olduğu görülmektedir. Bu da öğrenim gören öğrencilerin çoğunluğunun bilinçli bir şekilde programda olduklarını desteklemektedir.
- f. Program motivasyonları açısından görüş belirten öğrenciler sırasıyla ön lisans programlarını, derslerine giren öğretim elemanlarını, okullarını, buldukları şehri ve derslerini sevdiklerini belirtmektedir. Programın kendisini saymazsak en güçlü motivasyon unsurlarını derslerin ve öğretim elemanlarının oluşturduğunu söyleyebiliriz.

- g. Mezun olduktan sonra öğrencilerin çoğunluğu, turizm sektöründe çalışmak istediklerini belirtmektedir. Ne var ki, öğrencilerin hiç de küçümsenemeyecek bir oranı mezuniyet sonrası sektörde kalmak istemediğini belirtmektedir. Araştırmaya katılan 498 öğrenciden 129'u turizm sektöründe çalışmak istememektedir. İstemeyenlerin 70'inin yani yarıdan fazlasının mesleki tecrübesi vardır. Bu durum çalışma şartlarının iyileştirilmesi amacıyla sorgulanmasını gerekli kılabılır.
- ğ. Öğrencilerin neredeyse yarısı mezuniyet sonra konaklama işletmeciliğine yöneleceğini belirtmektedir. Diğer alanlara yönelecek öğrencilerin de bulunmasına karşın, öğrencilerin çalışacağı sektörel alan, verilecek olan mesleki İngilizce dersinin içeriğinin belirlenmesinde yardımcı olmalı ve daha çok konaklama işletmeciliğine dair kelime, yapı ve durumlara ağırlık verilmesinin gerektiği söylenebilir.

I. Alt Probleme (P1) İlişkin Elde Edilen Bulgulara Göre;

- a. Öğrencilerin önemli bir kısmı orta öğretimde İngilizce derslerini branş öğretmeninden aldığını belirtmektedir. Ne var ki günümüz Türkiye'sinde öğrencilerin nerdeyse 1/3'ü orta öğretimde İngilizce dersini hala alan dışı öğretmenlerden almakta, dolayısıyla ön lisansa düşük seviyelerde gelmektedir. Bunun en sık görüldüğü okul türü ise resmi ve gündüz eğitim veren genel liselerdir. Bu eksikliğin önüne geçmek için Milli Eğitim Bakanlığı'nın alanında yetişmiş öğretim kadrosu konusunda yerinde önlemleri alması gerektiği söylenebilir.
- b. Öğrencilerin büyük çoğunluğu ön lisans öncesi başlangıç ve orta seviyelerde İngilizce bilgisine; çok az öğrenci ise ileri düzey İngilizce bilgisine sahiptir. Ayrıca Ön lisans öncesi seviyesi ne olursa olsun, öğrencilerin çok büyük bir çoğunluğu ön lisans sonrası İngilizce seviyelerinin ileri düzey olması gerektiğini düşünmektedir. Bu kadar birbirinden farklılık gösteren öğrenci yabancı dil seviyesi, değişik öğretim programları da gerektirdiği için akademik yıl başlangıcında öğrenciler seviye tespit sınavlarına tabi tutulmalı ve bunun sonuçlarına göre sınıflara ayrılmalıdır denilebilir. Böylece mesleki İngilizce dersleri de farklı seviyelerde, birbirine uyumlu ve hedef alan bakımından aynı

düzlemde verilebilir. Ne var ki bu uygulama sınıf sayıları ve öğretim elemanı dengesi esas alınarak değerlendirildiğinde günümüz Türkiye'sinde pek de uygulanabilir gibi görünmemektedir.

- c. Öğrencilerin İngilizce öğrenme amaçları birbirinden farklılık göstermektedir. Bu amaçların başında meslekleri ile ilgili kariyer yapmak, turizm sektöründe çalışmak ve günlük hayatta İngilizce kullanmak gelmektedir.
- ç. Öğrencilerin büyük çoğunluğu İngilizceyi başkasının zorlaması olmadan kendi istekleri ile öğrenmektedir. Öğrencilerin İngilizce öğrenme motivasyon kaynakları içsel motivasyondur.
- d. Öğrenciler sınıf içi etkinliklere yeteri sıklıkta katılmadıklarını belirtmektedir. Sınıf içi etkinliklere daima katılanların oranı oldukça düşüktür. Bunun nedeni seviye farklılıkları, öğrencilerin derse karşı olumsuz tutumu, öğretim yöntemi ve tekniklerinin uygun olmayışı olabilir.

II. Alt Probleme (P2) İlişkin Elde Edilen Bulgulara Göre;

- a. Öğrencilerin çoğunluğu İngilizceyi otel, motel, gibi konaklama tesislerinde kullanacaklarını düşünmektedir. Öğrencilerin gelecekte konaklama işletmeciliği üzerine çalışmak istemeleriyle paralel olarak İngilizceyi bu tür tesislerde kullanacaklarını düşünmeleri, MAİ içeriğinin belirlenmesinde de bunun göz önünde tutulmasını gerektirdiği söylenebilir. Küçük oranlarda olsa da öğrencilerin bir kısmı İngilizceyi seyahat acentesi, kafe ve restoran, havaalanı, büro ve resmi toplantılar gibi kendi sektörlerinde ve sektör dışında da kullanacaklarını belirtmektedir.
- b. Öğrenciler gelecekte çoğunlukla konaklama işletmeciliği, seyahat acenteciliği ve bunların yanı sıra turizm sektörü dışında diğer alanlarda da çalışmak istemektedir.
- c. Öğrencilerin hemen hepsi gelecekte hem resmi İngilizce, hem de günlük İngilizceyi ana dili İngilizce olanlarla da olmayanlarla da kullanacakları görüşündedir. Ders ve konu içerikleri belirlenirken Günlük İngilizce kullanma beklentisi göz önünde bulundurularak bu konuda gerekli kullanım kalıplarının içeriğe eklenmesi gerektiği söylenebilir.

- ç. Öğrenciler, çok büyük bir çoğunlukla uygulanmakta olan İngilizce öğretim programının ihtiyaçlarını tamamen karşılamadığı görüşündedir. Bunların nedenleri iletişime yönelik yöntem ve tekniklerin kullanılmaması, ders saatinin yetersiz oluşu, materyallerin gereksinimleri karşılayamaması, öğretim elemanının alanına dair yetkinliğinin olmaması, fiziki imkânların yetersizliği gibi sorunlardır.
- d. Öğrenciler, öğrenci merkezli yaklaşımın dil öğretiminde başarıyı arttıracığının bilincindedirler. Öğrencilerin çok büyük çoğunluğu İngilizce öğretim programı hazırlanırken görüşlerine mutlaka başvurulması gerektiği görüşündedir. Yani öğrencilere göre, kendilerine uygulanacak ders öğretim programında kendi görüşlerinin olmasını beklemektedir. Öğrenciler İngilizce öğretiminde hem öğretim elemanın hem de kendilerinin aktif olması gerektiğini vurgulamaktadır.
- e. Öğrencilerin büyük çoğunluğu öncelikli olarak konuşma becerisine yer verilmesi gerektiğini ifade etmektedirler. İletişim kurabilmek için en gerekli beceri konuşma becerisidir. Öğrenciler okuldan mezun olurken öncelikli olarak konuşma becerisi kazanmak istemektedirler. Yine öğrenci görüşlerine göre konuşma becerilerinden en çok otel, motel gibi konaklama tesislerine gelen yabancı müşteriler ile yüz yüze iletişim kurmak önemli olacaktır.
- f. Öğrenciler için okuma becerilerinden sırasıyla turizme yönelik kaynakları okuyabilmek, hikâye ve roman okuyabilmek, yazılı basını takip edebilmek ve elektronik posta, faks metinlerini anlayabilmek gelecekte önem taşımaktadır. Öğrencilerin okuma becerilerinin çoğunlukla mesleki amaçlı olmasına karşın günlük yaşamda kullanmak için de bunun gerekli olduğunu düşündükleri söylenebilir.
- g. Öğrenciler için gelecekte yazma becerilerinden en çok İngilizce resmi yazışmalar yapabilme önemli olacaktır. Bunun yanı sıra mesleki olmayan konularda görüşlerini yazabilme ve internette sohbet etmek için yazabilme de önem taşımaktadır.
- ğ. Dinleme becerilerinden en çok İngilizce yüz yüze konuşulanları anlayabilme gelecekte öğrenciler için önemli olacaktır.
- h. Öğrenciler gelecekte en çok mesleki amaçlı çeviriler; yani turizm sektörü ile ilgili yayınların çevirilerini yapacaklardır.

III. Alt Probleme (P3) İlişkin Elde Edilen Bulgulara Göre;

- a. Öğrencilerin gelecekte karşılaştıkları en önemli dört sorun; akıcı bir şekilde kendini ifade edememe, İngilizce dil bilgisi kurallarını anlayamama, telaffuzda güçlük çekme ve konuşulan ve dinlenenleri anlayamamadır. Bu sorunlar konuşma ve dinleme becerileri ile ilgilidir.
- b. Okuma becerilerindeki güçlükler öğrenciler arasında farklılık göstermektedir. Metin içinde bilinmeyen sözcüklerin anlamını tahmin edebilme, ayrıntılı bilgiye ulaşmak için hızlı okuma ve genel bir bilgiye ulaşmak için okuma karşılaşılan en önemli güçlüklerdir. Bu çeşit okuma becerilerinin sınıf içi pratiğe dayalı uygulamalarla geliştirilmesi gerekmektedir.
- c. Öğrencilerin en çok güçlük çektikleri yazma becerileri dil bilgisi yapısı uygun cümleler kurma ve kelimeleri uygun anlamda kullanmadır. Uygulamalı bilgiyle geliştirilebilecek bu beceriler, ödev ve görevlerle pekiştirilip sınıf içi denetimlerle kontrol edilmesi gerekmektedir denilebilir.
- ç. Öğrencilerin güçlük çektiği dinleme becerileri birbirinden farklılıklar göstermektedir. Öğrencilerin çoğunluğu not tutmak için dinlemede, genel ve özel bilgi edinmek için dinlemede ve yüz yüze iletişim kurabilmek için dinleme becerileri konusunda güçlük çekmekte ve becerilerinin geliştirilmesini istemektedirler.
- d. Öğrenciler akıcı bir şekilde kendini ifade etme, soru sorma ve cevaplama ve konuşma esnasında uygun kelimeyi hatırlayıp seçme, doğru telaffuzda bulunma konusunda güçlük çekmektedirler.

IV. Alt Probleme (P4) İlişkin Elde Edilen Bulgulara Göre;

- a. Öğrencilerin neredeyse tamamı mesleki amaçlı İngilizceye ihtiyaç duyacakları konusunda görüş belirtmektedir.
- b. Öğrencilerin sınıf içi uygulamalarda en çok tercih ettikleri üç etkinlik; soru cevap tekniği, ikili ve grup çalışmaları ve mekanik alıştırmalardır. Bu etkinliklerden sadece cümleler kurmak, boşlukları doldurma egzersizleri gibi dilin yapısını ön plana çıkaran mekanik alıştırmalar harici iletişimsel ihtiyaçları karşılayacak etkinliklerdir. Drama ve rol yapma, şarkılar ve oyunlar da iletişime yönelik etkinlikler olmalarına karşın bunların öğrencilerin yaş ve seviyelerine

uygun olmaması veya sınıf içinde bu tip etkinliklere fazla zaman ayrılmaması bu etkinliğin tercih edilmemesine neden olabilir. Öğrencilerin sınıf içi etkinlikleriyle bunlara katılma sıklıkları arasındaki bağa dikkat edildiğinde genellikle derse katılmayan ya da az katılan öğrencilerin bu iletişim odaklı etkinliklere ihtiyaçları olduğunu; derse katılımı sık olan öğrencilerin ise her türden etkinliği ihtiyaç gördüğünü söyleyebiliriz.

- c. Öğrencilerin ihtiyaç duyduğu en önemli üç okuma becerisi ayrıntılı ve genel bilgiye ulaşmak için hızlı okuma ve metin içinde bilinmeyen sözcüklerin anlamlarını tahmin etmedir.
- ç. Öğrencilerin ihtiyaç duyduğu en önemli iki yazma becerisi dilbilgisi yapısı doğru cümleler kurma ve kelimeleri uygun anlamda kullanmadır.
- d. Öğrencilerin çoğunluğu yüz yüze iletişim kurmak ve genel bilgi edinmek için dinlemenin kendileri için gerekli olduğunu düşünmektedirler.
- e. Öğrenciler için en önemli konuşma becerileri soru sormak ve cevaplamak ve akıcı bir şekilde kendini ifade edebilmektir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde sırası ile araştırmada elde edilen sonuçlar, bunlara ilişkin öneriler ve daha sonra yapılacak çalışmalara ışık tutması amacıyla araştırmacılara yönelik önerilere yer verilecektir.

Turizm, ekonomiye katkı sağlayıcı bir özelliğe de sahip olmasının yanı sıra sosyal ve kültürel farklılıkları ortadan kaldıran bir sektördür. Aralarında uzak mesafeler bulunan ülkeler gittikçe küreselleşen dünya ve artan ekonomik özgürlük ve buna bağlı olarak artan yaşam kalitesi algısı, insanlara turistik seyahatleri kolayca yapabilme serbestisi kazandırmaktadır. Artık gitgide artan talepler hedef konumdaki ülkelerin verdiği turistik hizmet kalitesini de artırmaları gerekliliğini beraberinde getirmektedir. Türkiye gibi yıllarca sadece jeopolitik konumu ve sahip olduğu doğal ve iklimsel güzellikleriyle övünen ülkeler, gittikçe artan turistik talepler karşısında sundukları imkân ve hizmetleri artırmak zorunda kalmaktadır.

Turizm gibi hizmet odaklı bir sektörde ise çalışan personel kalitesini artırmak hizmet kalitesini artırmanın bir ön koşuludur. Türkiye'nin belki turizme dair en önemli sorunsalından biri olan ve sık sık gündeme getirilen personel kalitesini artırma niyeti, gerek yönetim gerek alt kademelerde çalışacak personeli turizm meslek eğitimi almış ve pratik uygulamalarla sektörü tanıyan bireyleri istihdam etmekle gerçekleşebilir. Sektöre bu türden iş gücü kazandırmak sektörde mevcut olan ve turizmi sadece 'ecnebi sömürüsü' olarak bakan kişileri de yavaş yavaş sektörden temizleyecektir.

İş gücünün bu denli önemli olduğu ülkemizde mesleki eğitim kalitesi gelişmiş ülkelere kıyasla oldukça düşüktür. Türkiye gibi gelişmekte olan ve nüfusu kalabalık ülkeler için mesleki eğitim üzerinde önemle durulması gereken konulardan biri olmasına karşı genel yapıya bakıldığında mesleki eğitimin ikinci planda kaldığı, öğrencilerin genel eğitime daha fazla önem verdiği görülmektedir. AB'de yaklaşık % 65 mesleki eğitim, % 35 genel eğitim olan oranın Türkiye'de, özellikle de ortaöğretim kademesinde tam tersi bir seyir sergilediği görülmektedir.

Ülkemizde sadece mesleki eğitime olan talebin düşük olması değil talep etmişlere verilen mesleki eğitimin de sorgulanması ve hedefe dönük bir şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Bu araştırmanın odağı olan turizm ön lisans programları, turizm

sektörüne orta-alt kademede işgücü sağlayan eğitim kurumları olarak faaliyet göstermektedir. Yukarıda sayılan sektörün nitelikli bireyler tarafından müstahdem olmasının en önemli koşullarından biri turizm bilgi ve becerisinin yanı sıra yabancı dil bilgisi olduğu kuşku götürmez bir gerçektir. Bunun nedeni hizmet etmenin temel şartının karşı tarafın isteğini anlamak ve onunla iletişim kurmak olmasıdır.

İhtiyaç analizi bir dil öğretim programı tasarımında programı oluşturan ve geliştirenler tarafından uygulanması gereken ilk basamaktır. Türkiye'de dil öğretim programları hazırlanırken sadece öğretmen ve yönetici görüşlerinin alındığı, öğrencilerin görüşlerine ve ihtiyaçlarına başvurulmadığı, yer yer bazı örneklerle karşılaşılsa da yeterince başvurulmadığı bir gerçektir. Sonuç olarak dil öğretim programı tasarlanırken öncelikli olarak hedeflerin ve amaçların belirlenmesinde öğrencilerin ihtiyaçları ve amaçları göz önünde bulundurulmalıdır. Ülkemizde öğrenci ihtiyaçları göz önünde tutulmadan hazırlanan öğretim programları sebebiyle mesleki eğitimden istenilen düzeyde verim alınamadığı an problemi; araştırmacının mesleki tecrübelerine dayalı olarak mesleğe yönelik yabancı dil eğitiminin hedefe dönüklükten uzak oluşu neticesinde yürütülen bu araştırmanın sonuçları izleyen bölümlerle ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Turizm ön lisans bölümlerini tercih eden öğrenciler yaş, cinsiyet ve mezun oldukları lise türleri bakımından farklılaşmaktadır. Bu bölümde eğitim gören öğrencilerin yarısından fazlası kızlardan oluşmaktadır. Bu öğrencilerin farklılıkları bölüme geldikten sonraki yabancı dil seviye ve motivasyonlarında da etkili olduğu görülmektedir. Örneğin öğrencilerden Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi mezunlarının yabancı dil seviyeleri ve yabancı dili öğrenme bilinç ve amaçları diğer lise türlerinden mezun olup gelenlerden farklılık göstermektedir. Bölüme geldikten sonra turizm bilinci oluşacağı ümit edilse de orta öğretimde örneğin Endüstri Meslek Lisesi mezunu öğrencilerin varlığı, dört yıl boyunca başka bir bölüme hizmet etme yönünde eğitim almış olmasına karşın ön lisansla birlikte sadece iki yılda turizm becerisi kazanması imkânsız olmasa bile çok da gerçekçi bir durum gibi görünmemektedir. Mezun olunan lise türünün orta öğretimde alan öğretmeninden ders alınması ve yabancı dil bilgisinin sağlam bir zemine dayanmasından sektör tecrübesine, bulunduğu programı tanımasından programa dair motivasyonlarına kadar birçok diğer unsurları etkilediği de elde edilen sonuçlar arasındadır.

Öğrencilerin bir kısmı staj yapmaları gereken dönemde staj yapmadıklarını belirtmeleri üzerine araştırmacının birebir görüşmeler yapmasının ardından staj döneminin mesleki uygulamadan ziyade ucuz işgücü olarak görüldüğü belirlenmiştir. Turizm gibi mesleki uygulamanın çok önemli olduğu sektöre işgücü yetiştiren; ayrıca eğitiminin temel prensiplerinden olan pratik meslek uygulamasının önemli olduğu mesleki eğitim olgusu, içerdiği bu yöne gerekli yasal ve sınırlayıcı önemi vermediği tahmin edilmektedir. Bunların başında akademik takvim ve sektörün yoğun sezonunun bir kısmının çakışmasından doğan sıkıntılar, staj yapmak amacıyla çalışanlara ücret verilmek istenmemesi veya gereğinden düşük ücret verilmesi, staj yapanlara diğer personele tanınan yeme, içme, barınma ve ulaşım gibi imkânların verilmemesi gibi sebepler gelebilir. Öğrencilerin yabancı dil pratiğini de geliştirmelerine olanak tanıyacak olan staj dönemi, okulların staj komisyonlarınca dikkatle takip edilmesini ve öğrenci gönderecek iş yerlerinin titiz bir araştırmayla seçilerek öğretici kurum olduğunu unutmayan işletmelerin tercih edilmesi gerekliliğini gündeme taşımaktadır. Böylece hem 'naylon staj' önlenabilir hem de mezun olduktan sonra öğrenciler stajda reva görülen muameleden dolayı turizm sektörüne karşı bir duruş sergilemesinin önüne geçilebilir.

Sektöre kazandırma faaliyetlerini yürüten eğitim kurumlarının eğitim süresi sonucunda çıktı olan mamul ettiği öğrencilerin mezuniyet sonra sektörde kalma istekleri çoğunluk düzeydedir. Bu durum eğitim kurumlarının amaçlarına uygunluğunun bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Ne var ki, okulunu bitirdikten sonra sektörde kalmak istemeyenlerin varlığı, üzerine yoğunlaşılması gereken bir nokta olabilir. Mezuniyet ardından sektörde çalışmak istemeyenlerin yarısından fazlasının sektörel tecrübe olduğu bulgusundan hareketle, sektörde hizmet veren işletmelerdeki çalışma şartlarının iyileştirilmesi amacıyla sorgulanmasını ve durumun ortaya konulmasını gerektirdiği söylenebilir. Bu öğrencilerin mevcut ücretler, çalışma saatleri, çalışma şartları, iş tatmini vb. unsurlardan hangisi açısından sektörde kalmak istemedikleri araştırılabilir.

Öğrencilerin çoğunluğu mezun olduktan sonra konaklama işletmeciliği bünyesinde çalışacağını belirtmektedir. Bu durum aynı zamanda öğrencilerin otel, motel, pansiyon gibi konakla tesislerinde İngilizceyi kullanacaklarını belirtmeleriyle desteklenmektedir. Öğrenciler büyük çoğunlukla mesleki kaygılarla İngilizce öğrendiklerini ve sektörde

İngilizce ile yoğun bir şekilde karşılaşacaklarını ifade etmektedir. Öğrenciler aynı zamanda çoğunlukla İngilizceyi yüz yüze ve ana dili İngilizce olanlarla da olmayanlarla da hem günlük İngilizceyi hem de resmi İngilizceyi kullanacaklarını söylemektedir.

Sektöre atıldıktan sonra öğrencilerin çoğunlukla yöneleceği turizm alanları, İngilizceyi kullanacakları alanlar, öğrenme amaçları, İngilizceyle karşılaşma sıklıkları, İngilizceyi kullanacakları kişiler, iletişim kanalları, kullanacakları İngilizce türü belirlenen ihtiyaçlar içerisinde ders içeriklerinin oluşturulmasında program geliştirmecilere yarar sağlayacaktır. Bu doğrultuda hazırlanacak müfredat, öğretim planı ve ders materyalleri öğretilen İngilizcenin sektörel amaca hizmet etmesini mümkün kılacaktır. Ne var ki bu unsurlar mükemmel şekilde hazırlanmış olsa da dersi veren öğretim elemanın alana hâkim olmaması, keyfi uygulamaları, öğrencilerin ilgisizliği gibi kontrol dışı unsurların var olan tehditler arasında olduğu unutulmamalıdır. Ya da sınıf mevcudunun fazla olması, fiziki imkânların yetersiz olması, öğrencileri seviyelere ayıracak olanakların yoksunluğu gibi ideal öğrenme ortamlarının Türkiye’de devlet okullarının temel sorunlarından olması gibi devlet politikası eksikliği eğitimi iyileştirme sorunsalın temel amacıyla çatıştığı gerçeği görmezden gelinmemelidir.

Öğrencilerin seviye ve motivasyonlarına ilişkin sonuçlara göre öğrencilerin ön lisans gelmeden önceki İngilizce seviyelerinin alt ve orta düzeyde olduğu gözlemlenmektedir. Bu durum herhangi bir seviye tespit sınavı vasıtasıyla Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Sınıflandırılmasına göre temel kullanıcı (A1 ya da A2) mı yoksa bağımsız ya da usta kullanıcı (B1 – C2) mı olarak belirlenmemesine ve öğrencilerin kendi görüşlerine dayanmasına karşın öğrencilerin en azından kendi düzeylerini alt-orta olarak tanımladıkları görülmektedir. Bu düşüklüğünden sebeplerinin orta öğretimde alan öğretmeninden ders almamasından dil eğitiminin ülkemizde yanlış politikalarca öğretilmeye çalışılmasına, dile karşı önyargılardan öğrencilerin ilgisizliğine kadar birçok faktörün bileşkesi olduğu varsayılabilir. Ama şu bir gerçektir ki ön lisans eğitimi alan öğrencilerin yabancı dil seviyeleri birbirinden farklıdır. Bu farklılığı gidermek için öğrencilerin birbirine paralel içerikli ama farklı düzeylerde derslerin işlendiği öğrenme ortamlarında ders almaları ideal bir durum olsa da gündüz ve gece öğretimi veren birer programın bulunduğu bir yüksekokulda sınıfları üç seviyeye bölmek, en az altı dil öğretim sınıfı gerektireceği için öğretim elemanı, fiziki ve maddi imkânların buna el

veremeyeceği aşikârdır. Gerçekçi koşullar göz önünde tutulduğunda bu sorunu gidermek için ya mesleki İngilizce dersleri seviye tespit sınavına göre öğrencilere alt, orta ve ileri düzey diye üç ayrı ders olarak verilebilir ya da derslerin sayısı üç katına çıkarılıp her öğrenciye hitap edecek şekilde seviye açısından işlenebilir. Ön lisans sonunda arzu edilen düzeyin her düzeyden grup için ileri seviye olması gerektiği konusunda görüş birliği, bu ayırmanın eğitim – öğretim sonunda hedeflenecek düzeye hizmet ettiğini ortaya koyduğu unutulmamalıdır.

Öğrencilerin mesleki kaygılardan ötürü ve kendi istekleri doğrultusunda İngilizce öğrendiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum çalışmanın Mesleki İngilizce üzerine yoğunlaşmasını haklı çıkarttığı söylenebilir. Turizm ön lisans bölümlerinde İngilizcenin gerekliliği ne kadar kuşku götürmez bir gerçekse genel İngilizce bilgisi yanı sıra mesleğe yönelik becerilerin de olduğu bir dil öğretim programının etkin bir öğretim planı içinde yer almasının gerekli olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin geleceğe yönelik beklentilerine ilişkin sonuçlara göre öğrenciler çoğunlukla konaklama tesislerine yöneleceğini, İngilizceyi bu işletmelerde yüz yüze iletişim kanalı vasıtasıyla, resmi ve gayri resmi kullanımda ve her kesimden insanla gerçekleşeceğini belirttikleri gözlenmiştir. Ders içerik ve uygulamalarının bu doğrultularda düzenlenmesi etkin öğrenmeyi amacına uygun hale getireceğini düşünmekteyiz. Öğrencilerin beklentilerine uygun okuma, konuşma, yazma, dinleme ve çeviri beceri beklentileri özetle mesleğe yönelik, iletişim sağlayıcı, karşı tarafı anlamaya ve onunla anlaşmaya dayalı olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin yabancı dil öğrenimine ilişkin çektikleri güçlüklerle ilişkin sonuçlara göre gelecekte karşılaşacakları en önemli zorluklar kendini ifade edememe, sağlam temelli ve kullanım türevlerini uygulayacakları dil bilgisi zeminine sahip olmama, sağlıklı iletişim kuramama, genel ve özel bilgileri çıkarsayacak okuma, dinleme becerilerini kazanamama olarak sıralanabilir. Öğrenciler kendilerini tam olarak ifade edemeyeceklerinden, konuşma esnasında soru sorup cevap veremeyeceklerinden ve bu esnada uygun kelimeyi hatırlayamayacaklarından da ayrıca mustarıptirler.

Öğrencilerin yabancı dil öğrenme ihtiyaçlarına ilişkin sonuçlara göre Meslek Amaçlı İngilizceye büyük ölçüde ihtiyaç duyacakları konusunda hemfikir görüş belirttikleri

görülmektedir. Bu bilgiye erişmek için gerekli becerileri de daha etkin sınıf içi aktivitelerle, ayrıntılı ve genel bilgiye erişim için hızlı okumayla, doğru cümleler kurabilecek yazmayla, iletişim kurmak ve akıcı bir şekilde kendileri ifade etmek için dinleme ve konuşmayla ulaşacaklarını belirtmektedir.

Sonuç olarak her öğrencinin öğrenme sürecine ve hedef kullanım alanına ilişkin ihtiyaçları farklılık göstermektedir. Yapılan bu çalışma ile Turizm Ön Lisans Programlarında öğrenim gören ikinci sınıf öğrencilerinin değerlendirmelerinden hareketle dil seviye ve program motivasyonları, mesleğe yönelik yabancı dil beklentileri, güçlükleri ve ihtiyaçları belirlenmesi amaçlanmıştır; öğretim programı hazırlanırken onların ihtiyaç ve beklentilerine başvurulması gerektiği savunulmuştur. Ne var ki, ön lisans programlarında uygulanan İngilizce öğretim programı öğrenci ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz bulunduğundan ötürü daha başarılı bir öğretim programı tasarlanabilmesi için ders programı hazırlamadan önce izleyen bölümlerde sıralanan öneriler dikkate alınmalıdır.

Öneriler

Turizm Ön Lisans Programına (OLİH) İlişkin Öneriler:

- a. Öğrencilerin yaş, cinsiyet, öğretim türü, dil seviyesi, eğitim durumundaki farklılıklar, mezun oldukları lise türü göz önünde bulundurulmalıdır.
- b. Sınıf ortamı yabancı dil öğretimi açısından çok kalabalık olduğu için öğrenmeyi olumsuz etkilemektedir.
- c. Öğrencilerin OLİH Programına bilinçli gelmeleriyle turizm tanınırlığı harmanlanıp özellikle staj dönemi etkin denetimlerle meslek sevdirmeye çalışılmalıdır. Ayrıca sahte stajların önüne geçmek amacıyla koordinatörlerin öğrencileri staja gönderdikleri işletmeyle yakın temasta bulunması gerekmektedir.
- ç. OLİH Programları kendilerini ve hizmet ettikleri sektörü etkili tanıtımlarla halka duyurmalıdır. Bunun için Turizm ve Otelcilik Liseleri başta olmak üzere orta öğretim kurumlarına yılsonu tanıtım ziyaretlerinde bulunulabilir.

- d. OLİH Programlarında öğrencilerin bölümlerine dair motivasyon kaynaklarından en önemlileri dersler ve öğretim elemanları olduğu için dersler içerik ve yöntem açısından daha etkili, öğretim elemanların da alanına hâkim olması sağlanabilir.
- e. Turizm sektörü İnsan Kaynakları Müdürleri ve diğer yöneticileri ile işbirliği halinde mezun bilgi sistemleri oluşturulup mezun olduktan sonra sektörde kalmak isteyen öğrencilerin etkili bir şekilde işletmelere ve yeteneklerine göre birimlere yerleşmeleri sağlanabilir.

Seviye ve Motivasyona İlişkin Öneriler:

- a. Öğrenciler arası mezun oldukları lise türleri açısından düzey farkları vardır. Bu yüzden eğitim öğretime başlamadan önce sınıflar seviyelere ayrılmalıdır.
- b. Öğrenciler için ileri düzeyde İngilizce bilgisi gerekmektedir. Bunun için özellikle düşük düzeyli öğrenciler ön lisans programından önce yoğun yabancı dil hazırlık sınıflarına tabi tutulmalıdır.
- c. Öğrencilerin sınıf içi etkinliklere katılmalarını sağlamak için derse olumlu tutum göstermeleri ve motivasyonlarının artırılması sağlanmalıdır. Öğrenciler tarafından tercih edilmeyen etkinlikler sevdirmeye çalışılmalıdır.

Beklentilere İlişkin Öneriler:

- a. Öğrencilerin gelecekte İngilizceyi kullanacakları turizm alanı ve işletme türlerine yönelik mesleki İngilizce içerikleri düzenlenmelidir. Buna göre öğrenciler çoğunlukla konaklama işletmeciliği alanında ve otel, motel gibi konaklama tesislerinde çalışacaklardır.
- b. Öğrenciye anadili İngilizce olan ve olmayanlarla hem mesleki ortamlarda hem de günlük hayatta bütün iletişim kanallarıyla özellikle yüz yüze, ileri düzeyde resmi ve günlük İngilizce kullanma becerisi kazandırılmalıdır.
- c. Öğrencilere birinci sınıfta çoğunlukla haftada sadece iki saat Genel İngilizce dersi ayrılmakta; bu süre zarfı içinde de dilin kullanımı için ayrılan zamanı kısıtlamakta, dilin yapısı ön plana çıkmaktadır. Yapısal ders programına işlevsel kavramsal ders programından daha fazla zaman ayrılmakta bunun sonucu olarak iletişime yönelik yöntem ve teknikler dolayısıyla materyal kullanımı güçleşmektedir. Bu eksiklik genellikle ikinci sınıfta alınan ve dört saat olan

meslek amaçlı İngilizce dersine uygulama saatleri eklemek ve bu saatlerde iletişime yönelik uygulamalara ağırlık vermek suretiyle giderilebilir.

- ç. İngilizce öğretim programı hazırlanırken öğrencilerin görüş ve beklentilerine mutlaka başvurulmalıdır.
- d. Öğrenciler okuldan mezun olurken öncelikli olarak yüz yüze iletişim kurmak için konuşma ve dinleme becerilerini kazanmak istemektedirler. İngilizce ders program müfredat ve materyali buna göre düzenlenmelidir.
- e. Öğrencilere özellikle turizme yönelik kaynakları okuyabilmek ve resmi yazışmalarda bulunabilmek için okuma ve yazma becerileri kazandırılmalıdır.
- f. Öğrencilere aynı zamanda mesleki çeviriler de yaptırılmalıdır.

Beceri Güçlüklerine İlişkin Öneriler:

- a. Öğrenciler konuşma ve dinleme becerilerinden akıcı bir şekilde kendini ifade edememe, İngilizce dil bilgisi kurallarını anlayamama, telaffuzda güçlük çekme ve konuşulan ve dinlenenleri anlayama sorunlarını yaşayacaklarını düşünmektedir. İletişimsel yöntem ve tekniklerle bu sorunlar giderilmeye çalışılmalıdır.
- b. Okuma becerilerinde çekilen en büyük güçlük metin içerisinde bilinmeyen sözcüklerle karşılaşmadır. Bunu gidermek için öğrencilere bol bol kelime çalışmaları yaptırılmalıdır.
- c. Öğrencilerin çektiği dilin yapısal yönleriyle ilgili yazma becerileri güçlükleri sınıf içi ve sınıf dışı uygulamalarla giderilmelidir.
- ç. Öğrencilerin çektiği konuşma ve dinleme becerilerinden olan kendini ifade etme ve karşısındakini anlama becerileri, iletişimsel dil seanslarıyla çözülmeye çalışılmalı ve pratik uygulamalarla geliştirilmelidir.

Öğrenme İhtiyaçlarına İlişkin Öneriler:

- a. Öğrencilerin MAİ öğretimine ihtiyaçları vardır. OLİH Programlarında Mesleki İngilizce dersi yer almalıdır.
- b. Konuşma ve dinleme becerileri iletişimsel gereksinimler için en önemli beceriler olmasına rağmen, öğrencilere yeterince kazandırılmamıştır. İletişimsel yetinin ön plana çıkarılması için dilin yapısından çok kullanımına önem verilmeli,

işlevsel kavramsal ders programı uygulanmalı ve iletişime yönelik yöntem, teknik ve materyal kullanılmalıdır.

- c. MAİ öğretimine ağırlık verilmeli dört temel beceriden en çok konuşma ve dinleme becerisinin yanı sıra diğer beceriler belirli bir ölçüde kazandırılmalıdır. Mesleki amaçlı çevirilerin yanı sıra mesleki olmayan çevirileri yapma becerisi kazandırılmalıdır.
- ç. MAİ öğretiminde öğreten unsur aktif olmalıdır.
- d. İngilizce dersleri sadece sınıf ortamında değil sınıf dışında da gerçekleştirilmelidir.
- e. Sınıf içi uygulamalar konuşma ve dinleme ağırlıklı ve konular daha ilgi çekici olmalıdır. Alt yazısız film izleme, Türkçe konuşmayı yasaklama, kendi cümleleriyle anılarını anlatma, kelime oyunları oynama, gazete çıkarma, hikâye yazma, makale çevirisi yapma, sözlük hazırlama, kitap özeti çıkarma, İngilizce mülakatlar hazırlama, mektup arkadaşlığı sistemi gibi farklı aktiviteler öğrenci motivasyonunu daha çok artıracaktır. Hem görerek, hem duyarak öğrenmeyi destekleyecek materyal kullanmaya önem verilmelidir.
- f. Sınıf dışı etkinliklere de yer verilmelidir. Turistik geziler turistlerle, röportaj yapma bu etkinliklerden bir kaçıdır.
- g. Meslek Yüksekokulları, dil laboratuvarı ve materyal konusunda öğretim elemanlarıyla iş birliği içerisinde onlara destek vermelidir.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- a. Meslek Yüksekokullarının yanı sıra Turizm ve Otelcilik Lisesi, Turizm İşletmeciliği fakülte ve yüksekokullarında ÖAI uygulanan programlarda ihtiyaç analizi ile ilgili çalışmalar yapılmalıdır.
- b. Bu alanda araştırma yapacaklara Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri alanında MAİ öğretiminde öğrenci ihtiyaçları doğrultusunda öğretim programı hazırlamaları önerilir.
- c. Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının Turizm ve Otel İşletmeciliği alanında ÖAI öğretiminde öğrenci ihtiyaçları konusundaki görüşlerinin karşılaştırıldığı çalışmalar yapılabilir.

- ç.** MAİ'nin uygulandığı diğer ön lisans ve lisans programlarında benzer bir çalışma yapılabilir.
- d.** Meslek İngilizcesi derslerini veren öğretim elemanlarının alan ilişkisine yönelik çalışmalar yapılabilir.
- e.** İngilizce öğretimindeki hakim güç, sosyo-kültürel boyutları tartışıcı çalışmalar yapıp meslek İngilizcesinin bu bağlamdaki yeri araştırılabilir.
- f.** Öğrenci yabancı dil ihtiyaçlarının turizm politikaları içerisindeki yerlerini araştırıcı çalışmalar yapılabilir.
- g.** Reel turizm departmanlarının her biri için gerekli olan yabancı dil seviye ve içerik çalışmaları yapılabilir.
- ğ.** Yurtdışı otelcilikle ilgili eğitimle Türkiye'deki eğitimi, yabancı dil öğretimi açısından karşılaştıran çalışmalar yapılabilir.
- h.** İhtiyaç analizi kullanarak hizmet içi eğitimde yabancı dil eksiklerini belirleyici çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Aksan, D. (1977). *Her Yönüyle Dil: Ana Çizgileriyle Dilbilim I*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları: 439
- Allan, J. P. B. ve H. G. Widdowson. (1971). *English in Focus Series*. London: Oxford University Press
- Altunışık, R., R. Coşkun, S. Bayraktaroğlu ve E. Yıldırım, (2012). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı. Geliştirilmiş 7. Baskı*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Arslantürk, Z., Z. İşleyen, (1992). *Sosyal Bilimciler İçin Araştırma Metot ve Teknikleri*, Bolu
- Baykul, Y. (1996). *İstatistik Metotlar ve Uygulamalar*. Ankara: Lazer Ofset Matbaa Tesisleri.
- Bilen, M. (2002). *Plandan Uygulamaya Öğretim*. Ankara: Yargı Yayınları.
- Bilgen, N. (1994). *Çağdaş ve Demokratik Eğitim - Ders Geçme ve Kredi Uygulaması*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Brindley, G.P. (1984) *Needs Analysis and Objective Setting in the Adult Migrant Education Program* Sydney, Avustralya: N.S.W. Adult Migrant Education Service
- Brown, J.D. (1995). *The Elements of Language Curriculum*. United States of America: Heinle - Heinle Publishers.
- Büyüköztürk, Ş., E. Kılıç Çakmak, Ö. E. Akgün, Ş. Karadeniz ve F. Demirel. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. 15. Baskı. Ankara: Pegem Akademi Yayınları
- Cem, C. (1978). *Türkiye’de Kamu Görevlilerinin Yabancı Dil Sorunları*. Ankara: TODAİE.
- Chambers, J. K. (1980). *Dialectology*. United Kingdom: Cambridge University Press.
- Çepni, S. (2005). *Araştırma ve Proje Çalışmalarına Giriş*. Genişletilmiş 2. baskı, Trabzon: Üçyol Kültür Merkezi

- Demircan, Ö. (1990). *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri*. İstanbul: Ekin Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2000). *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Pegem A Yayınevi, 3. Baskı.
- Demirel, Ö. (2011). *Yabancı Dil Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları. 6. Baskı
- Dilaçar, A. (1968). *Dil, Diller ve Dilcilik*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları. Sayı: 2639.
- Dudley-Evans, T ve M. John, (1998). *Developments in ESP: a Multi-Disciplinary Approach*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ertürk, S. (1994). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Meteksan A.Ş.
- Ewer, J. R. ve G. Latorre (1975). *A Course in Basic Scientific English*. United Kingdom: Longman
- Fidan, N. (1982). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: Alkım Yayıncılık.
- Hacıoğlu, N. (1995). *Türkiye’de Turizm Eğitimi*. Balıkesir: Balıkesir Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu
- Hacıoğlu, N., M. Kaşlı, S. Şahin ve N. Tetik (2008). *Türkiye’de Turizm Eğitimi*. Ankara: Detay Yayıncılık
- Hutchinsons, T. ve A. Waters. (1991). *English for Specific Purposes*. Great Britain: Cambridge University Press.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yönetimi*. 14. Baskı, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Krashen, Stephen D. (1985). *The Input Hypothesis. Issues and Implications*. Great Britain: Longman Group UK Ltd
- Langacker, R. W. (1972). *Fundamentals of Linfistic Analysis*. New York: Harcourt Brace Lovanovich Inc.
- Mackay, R. ve A. J. Mountford. (1978). *English for Specific Purposes*. Great Britain: Longman.
- McKillip, J. (1987). *Need Analysis: Tools for The Services And Education*. California: Sage Publications.

- Munby, J. (1979). *Communicative Syllabus Design*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Nunan, D. (1991). *Syllabus Design*. Hong Kong: Oxford University Press.
- Reviere, R., S. Berkowitz, C. C. Carter, C. G. Ferguson. (1996) *Needs Assessment: A Creative And Practical Guide For Social Scientists*. Washington: Taylor&Taylor.
- Richards, J.C. (1990). *The Language Teaching Matrix*. United States Of America: Cambridge University Press.
- Richards, C. ve T. Rodgers. (1986). *Approaches And Methods In Language Teaching*. United States Of America: Cambridge University Press.
- Robinson, P. (1980). *ESP (English for Specific Purposes)*. Oxford: Pergamon Press.
- Roucek, J. S. (1986). *Study of Foreign Languages*. New York: Philosophical Library Inc.
- Sabuncuoğlu, Z. (1991). *Personel Yönetimi*. İstanbul: Teknografik Matbaacılık
- Savage, W. ve G. Storer. (2000). An Emergent Language Program Framework: Actively Involving Learners Analysis. D. R. Hall & A.Hewings (Eds.). *Innovation in English Language Teaching* içinde. London: Routledge Publishings, 137-148.
- Stufflebeam, D., C.H. Cormick, C.O. Nelson, R.O. Brinkerhoff, (1985). *Conducting Educational Need Assessments*. Boston: Klower - Nijhoff Publishing.
- Stufflebeam, D. L. ve A. J. Shinkfield, (2007). *Evaluation Theory, Models, and Applications*. San Francisco: Jossey-Bass, John Wiley & Sons, Inc.
- Sönmez, V. (1991). *Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı*. Ankara: Adım Yayıncılık.
- Swales, J. M. (1971). *Writing Scientific English*. Australia: Cengage Learning
- Yalden, J. (1998). *Principles of Course Design for Language Teaching*. United States of America: Cambridge University Press.

Tezler

- Alagözülü (Kıymazarıslan), N. (1994) English Language Needs Assessment of the Students of the Medical Faculty of Cumhuriyet University, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi SBE.
- Albostan, Y. (2012). An Investigation of the Occupational Language Needs of Diplomats Whose Second Language is English, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara: İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi EBE.
- Arsal, Z. (1998). Program Geliştirme Sürecinde İhtiyaç Analizinin Yeri ve Nasıl Yapıldığına İlişkin Program Geliştirme Uzmanlarının Görüşleri, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, SBE.
- Çelik, S. (2003) An Investigation into Students' Academic and Occupational English Language Needs at Office Management and Secretarial Studies Departments of Niğde University's Vocational Colleges, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi SBE.
- Dağlı, Y. (2011). Bozok Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Birinci Sınıf Öğrencilerinin İngilizce Gereksinim Analizleri, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi SBE.
- Dengiz, A. A. (1995). An Analysis of the English Language Needs of the Students at the Maritime Faculty of İstanbul Technical University, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi SBE.
- Diken, Ü. (2006). Gereksinim Çözümlemesi Kullanarak Uygulanan Özel Amaçlı Dil (İngilizce) Öğretimi (S.D.Ü. Eğirdir Meslek Yüksekokulu Örneği), *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi, SBE.
- Ege, İ. (2006). Kars Meslek Yüksekokulu Turizm Rehberliği Programında İngilizce Öğrenimi Gören Öğrencilerin Program Geliştirmeye Yönelik İhtiyaç Analizi, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Kars: Kafkas Üniversitesi SBE.
- Ekici, N. (2003) A Needs Assessment Study On English Language Needs Of The Tour Guidance Students Of Faculty Of Applied Sciences At Başkent University, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi SBE.
- Elkılıç, G. (1994) An Analysis of the English Language Needs of Veterinary Medicine Students at Selçuk Universty, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi SBE.

- Erişen, Y. (1997). Atelye ve Meslek Dersleri Öğretmenlerinin Öğretmenlik Formasyonu Açısından Hizmetiçi Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi SBE.
- Günay, E. (1999) Selçuk Üniversitesi Akşehir Meslek Yüksekokulunda Özel Amaçlı Dil Öğretimi, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi SBE.
- Gündüz, N. (1999) An Analysis of Students English Needs in the English Language and Literature Department of Selçuk University, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi SBE.
- Kızıltan, R.U. (1998) Orta Doğu Teknik Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'ni Kazanan Temel İngilizce Bölümü Öğrencilerinin İngilizce Öğrenimlerine İlişkin Gereksinimlerinin Çözümlemesi, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi SBE.
- Orang'i, D. O. (2013). A Needs Analysis of Business English Programme for Tour Guide Diploma Students in Kenya, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Nairobi: Kenyatta Üniversitesi SBE.
- Pişiren, H. (1996) A Needs Analysis For Anadolu University Civil Aviation Students ESP Courses, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi SBE.
- Sabuncuoğlu, A. (2010). Meslek Liselerinde Özel Amaçlı İngilizce Öğretimine Yönelik Gereksinim Çözümlemesi Uygulaması, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi SBE.
- Sert, N. (1997). Ankara Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin İngilizce Gereksinimlerinin Çözümlemesi, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. Ankara: Ankara Üniversitesi SBE.
- Tavil, Z. M. H. (2003) A Study for the Needs Analysis of the English Preparatory Students at Hacettepe University, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Ankara: Gazi Üniversitesi EBE.
- Turan, İ. (1998). Gereksinim Çözümlemesi Yapılarak Hazırlanmış İletişimsel Yöntemin Kullanıldığı Almanca Otelcilik Ve Turizm Ön büro Programının Hedef Davranışları Kazandırmadaki Etkililiği, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi SBE.
- Öncüler, M. E. (2006). Avrupa Birliği Eğitim Politikasında Mesleki Turizm Eğitimi Yaklaşımı ve Türk Turizm Eğitimine Uygulanabilirliği, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, SBE.

Yiğit, H. (1990). A Study on LSP Needs Analysis (Hotel Management),
Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi SBE

Sürelî Yayınlar

- Atwood, H. M. ve J. Ellis, (1971). The Concept of Need: An Analysis for Adult Education. *Adult Leadership* içinde (19. cilt Ocak – 1971). 210-244.
- Boylu, Y. ve K. Ünlüöner. (2005). Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Liselerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Beklenti ve Algılamalarındaki Değişimin Karşılaştırılması (2000-2001 ve 2003-2004 Öğretim Yılları). *Millî Eğitim Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi*. Yıl: 33, Bahar, Sayı: 166, ss.159-172 (http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Millî_Egitim_Dergisi/166/index3-boylu.htm)
- Kızılırmak, İ. (2000). Meslek Yüksekokulları Turizm ve Otelcilik Programlarının Günümüz Turizm Sektörünün Beklentileri Doğrultusunda Değerlendirilmesi. *Millî Eğitim*. Sayı: 147 (http://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Millî_Egitim_Dergisi/147/kizilirmak.htm)
- Kuzu, Y. ve C. Demirli. (2002). Mesleki ve Teknik Orta Öğretim Kurumlarındaki Gelişmeler. *Millî Eğitim*. Sayı: 155 – 156
- Lawson, F. (1984). Meslek Yüksekokullarında ve Lisans Düzeyinde Turizm Eğitiminin Hizmet Endüstrisine Etkisi. *Boğaziçi Üniversitesi Turizm Eğitimi Kongresi*. İstanbul
- Pelit, E. ve E. Güçer. (2006). Turizm Alanında Öğretmenlik Eğitimi Alan Öğrencilerin Turizm İşletmelerinde Yaptıkları Stajları Değerlendirmeleri Üzerine Bir Araştırma. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı:1
- Prachanant, N. (2012). Needs Analysis on English Language Use in Tourism Industry. *The 8th International Language for Specific Purposes (LSP) Seminar - Aligning Theoretical Knowledge with Professional Practice. Procedia - Social and Behavioral Sciences* Sayı: 66 ss. 117 – 125
- Timur, A. (1992). Türkiye’de Turizm Eğitiminin Yapısı, Uygulanan Politikalar ve Sonuçlar. *Turizm Eğitimi Konferans – Workshop*. (9-11 Aralık, 1992). Ankara
- Tural, N. (1991). Eğitim ve Verimlilik İlişkisi. *Verimlilik Dergisi*. Sayı:1991/3 ss.170-179
- Üzümcü, T. P. ve S. Bayraktar. (2004). Türkiye’de Turizm Otel İşletmeciliği Alanında Eğitim Veren Yükseköğretim Kuruluşlarındaki Eğitimcilerin Turizm Mesleki Eğitiminin Etiksel Açından İncelenmesine Yönelik Bir Alan Araştırması. 3. *Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi*. (25-26 Kasım) Eskişehir

Diger

YÖK. (2014). *ISCED Raporu*. <http://www.yok.gov.tr> (03 Mart 2014).

The University of the State of New York, The State Education Department, Division of Bilingual Education. (1983). *The New York State Core Curriculum for English as a Second Language in the Secondary Schools*. Albany, New York

EKLER

EK 1: Anket Formu

Değerli öğrenci,
Yabancı Dil Öğretiminde İhtiyaç Analizi Uygulaması: Turizm Ön Lisans Örneği konusunda Prof. Dr. Orhan BATMAN hocamızın danışmanlığında bir araştırma yürütmekteyim. Bu amaçla sizin kişisel bilgi ve görüşlerinize ihtiyaç duymaktayım.
Aşağıdaki soruların dikkatli ve doğru olarak cevaplandırılması, siz öğrencilerin özellikle Mesleki İngilizce Dersi öğretimine dair görüşlerinizle ders ve öğrenci ihtiyaçlarının yorumlanmasında yardımcı olacaktır.
Adınızı ve soyadınızı yazmanız gerekli değildir. Ankette verdiğiniz bilgiler araştırma amacıyla kullanılacak ve gizli tutulacaktır. Soruları cevaplarken ilgili şıklardan uygun bulduğunuz ifadenin yanındaki parantezi (x) şeklinde işaretlemeniz uygundur. Şıklardan sadece en uygun olanını işaretleyiniz. Birden çok şıkkı seçebileceğiniz soruların bilgisi soru köklerinde verilmiştir.
Ankette toplam 43 adet soru olup yaklaşık 15-20 dk. süreceği öngörülmektedir.
Soruların cevaplanmasında göstereceğiniz hassasiyetten ötürü şimdiden teşekkür ederim. Saygılarımla.

İngilizce Okutmanı
Akif GÖKÇE

DEMOGRAFİK BİLGİLER

1- Cinsiyetiniz

a.() Kız b. () Erkek

2- Yaşınız

a.() 17-19 b.() 20-22 c.() 23-25 d.() 26 ve üzeri

3- Öğretim Türünüz

a. () I. Öğretim b. () II. Öğretim

4- Mezun Olduğunuz Lise Türü

- a.() Düz Lise (Resmi ve Gündüz Öğretimi Yapan Lise)
b.() Süper Lise (Yabancı Dil Ağırlıklı Program Uygulayan Lise)
c.() Anadolu Lisesi
d.() Sosyal Bilimler Lisesi
e.() Güzel Sanatlar Lisesi
f.() Spor Lisesi
g.() Öğretmen Lisesi
h.() Açık Öğretim Lisesi
ı.() Akşam Lisesi
i.() Fen Lisesi
j.() Özel Lise
k.() İmam-Hatip Lisesi
l.() Ticaret Meslek Lisesi
m.() Teknik Lise
n.() Endüstri Meslek Lisesi
o.() Kız Meslek Lisesi
p.() Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi
r. () Sağlık Meslek Lisesi
s. () Diğer (Lütfen Belirtiniz)

5- Turizme dair mesleki tecrübeniz var mı?

a.() Evet b.() Hayır

6- Turizm sektöründe çalışan yakınlarınız/tanıdıklarınız var mı?

a.() Evet b.() Hayır

7- Bu programa kendi isteğinizle (bilinçli) mi geldiniz?

a.() Evet b.() Hayır

8- Aşağıdakilerden hangisini/hangilerini seviyorsunuz? (Birden çok şıkki işaretleyebilirsiniz)

a.() Okulumu seviyorum b.() Bölümümü seviyorum c.() Öğretim elemanlarını seviyorum
d.() Dersleri seviyorum e.() Bulduğum şehri seviyorum f.() Hiçbirini sevmiyorum

9- Mezun olduktan sonra turizm mesleğinde çalışmak istiyor musunuz?

a.() Evet b.() Hayır

10- Mesleki İngilizce Dersinde ders kitabı kullanıyor musunuz? Kullanıyorsanız kitabın adı ne? Kullanmıyorsanız dersi takip ettiğiniz ana kaynak ne?

a.() Evet, kullanıyoruz. Kitabın adı.....
b.() Hayır, kullanmıyoruz. Ders kitabı yerine kullanıyoruz.

DİL ÖĞRENİMİNE YÖNELİK SORULAR

11- Ortaöğretimde İngilizce öğretmeniniz alan öğretmeni miydi? (Branşı İngilizce miydi?)

a.()Evet b.() Hayır

12- Ön lisans öncesi yabancı dil seviyeniz?

a.() Başlangıç b.() Orta c.() İleri

13- İngilizce öğrenmekteki temel amacınız nedir?

a.() Turizm sektöründe çalışmak b.() Mesleğimle ilgili kariyer yapmak
c.() İngilizce dersinde başarılı olmak d.() Günlük hayatta İngilizce kullanmak
e.() Yurtdışına gidip uygun çalışma fırsatları yakalayabilmek

14- İngilizceyi kimin isteğiyle öğreniyorsunuz?

a.() Kendimin b.() Ailemin c.() Program gereği d.() Diğer (Lütfen belirtiniz).....

15- Sınıf içi etkinliklere hangi sıklıkla katıldığınızı düşünüyorsunuz?

a.() Hiç b.() Nadiren c.()Bazen d.() Sık sık e.()Daima

16-İngilizce öğretiminde sizce öğretim elemanı mı yoksa öğrenci mi aktif olmalıdır?

a.() Öğrenci b.() Öğretim Elemanı c.() Her ikisi de

17-İngilizce öğretim programı hazırlanırken öğrencilerin ihtiyaç ve beklentilerine başvurulmalı mıdır?

a.() Evet b.() Hayır c.() Kısmen

18-Uygulanmakta olan İngilizce dersi programı beklentileriniz açısından ihtiyaçlarınızı ne derecede karşılamaktadır?

a.() Tamamen b.() Kısmen c.() Hiç

19-Cevabınız 'Kısmen/Hiç' ise nedeni ne olabilir? Birden çok şıkki işaretleyebilirsiniz

a.() Ders saatlerinin yetersiz olması
b.() İletişime yönelik yöntem ve tekniklerin kullanılmaması
c.() Kullanılan materyallerin ihtiyaçları karşılayamaması
d.() Dersi veren öğretim elemanının alanına hâkim olmaması
e.() Fiziki imkânların yetersiz olması
f.() Sınıf mevcudunun fazla olması
g.() Diğer (Lütfen belirtiniz)

20- Sınıf içi teknik ve etkinliklerden hangisinin İngilizce gereksiniminizi daha iyi karşılayacağını düşünüyorsunuz?

- a () Mekanik alıştırmalar (Cümle içinde kullanım vs.) b.() İkili ve grup çalışmaları
c.() Drama-rol yapma d.() Soru-cevap
e.() Şarkılar, oyunlar f.() Diğer (Lütfen belirtiniz).....

21-Gelecekte turizm sektöründe çalışmayı düşünüyorsanız turizmin hangi alanında çalışmak istiyorsunuz?

- a.() Seyahat Acenteciliği b.() Konaklama İşletmeciliği
c.() Tur Operatörlüğü d.() Bu alanda çalışmak istemiyorum
e.() Turist Rehberliği f.() Akademik Kariyer
g.() Yiyecek-İçecek İşlt. h.() Etkinlik (Organizasyon) Yönetimi
i.() Diğer (Lütfen belirtiniz)

22-Turizm sektöründe hangi sıklıkla İngilizce ile karşılaşacağınızı düşünüyorsunuz?

- a.() Hiç b.() Nadiren c.() Bazen d.() Sık sık e.() Daima

23-Hangi düzeyde İngilizcenin sizin için gerekli olacağını düşünüyorsunuz?

- a.() Başlangıç b.() Orta c.() İleri

24- Gelecekte hangi ortamlarda daha çok İngilizce kullanacağınızı düşünüyorsunuz?

- a.() Otel, b.() Seyahat acentesi c.() Kafe, restoran d.() Havaalanı
motel
e.() Büro f.() Resmi toplantı g.() Diğer (Lütfen belirtiniz)

25- İngilizceyi gelecekte daha çok kimlerle kullanacağınızı düşünüyorsunuz?

- a.() Ana dili İngilizce olanlarla b.() Ana dili İngilizce olmayanlarla c.() Her ikisiyle de

26-Hangi iletişim kanalıyla daha çok İngilizceyi kullanacağınızı düşünüyorsunuz?

- a.() Yüz yüze d.() İnternette
b.() Telefonla e.() Diğer (Lütfen belirtiniz)

27-İngilizce'nin hangi türü ile gelecekte daha çok karşılaşacağınızı düşünüyorsunuz?

- a.() Resmi İngilizce b.() Günlük İngilizce c.() Her ikisi de

28-Mesleğinize yönelik İngilizce bilginiz olması gerektiğini düşünüyor musunuz?

- a.() Evet b.() Kararsızım c.() Hayır

29-Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri Programında öncelikli olarak hangi beceriye yer verilmesi gerektiğini düşünüyorsunuz?

- a.() Okuma b.() Yazma c.() Dinleme d.() Konuşma e.() Çeviri

30-Gelecekte İngilizce ile ilgili aşağıdakilerden hangisinde güçlük çekeceğinizi düşünüyorsunuz?

- a.() İngilizce dil bilgisi kurallarını anlayamama e.() Telaffuzda güçlük çekme
b.() Okuduğunu anlamada güçlük çekme f.() Çeviri yapamama
c.() Akıcı bir şekilde kendini ifade edememe g.() Diğer (Lütfen belirtiniz)

31-Okuma becerilerinin hangisinin sizin için gelecekte önemli olacağını düşünüyorsunuz?

- a.() Yazılı basını takip edebilme d.() Turizme yönelik kaynakları anlayabilme
b() İngilizce hikâye, roman vs. okuyabilme e.() Diğer (Lütfen belirtiniz)

32-Yazma becerilerinin hangisinin sizin için gelecekte önemli olacağını düşünüyorsunuz?

- a.() İngilizce resmi yazışmalar yapabilme c.() Mesleki olmayan konularda görüşlerini İngilizce yazabilme
b.() İnternette İngilizce sohbet edebilme d.() Diğer (Lütfen belirtiniz)

33-Dinleme becerilerinin hangisinin sizin için gelecekte önemli olacağını düşünüyorsunuz?

- a.() İngilizce yüz yüze konuşmaları anlayabilme
b.() İngilizce telefon/web konuşmalarını anlayabilme
c.() İngilizce konferans/seminerde konuşulanları anlayabilme
d.() İngilizce radyo, televizyon programlarını anlayabilme
e.() Diğer (Lütfen belirtiniz)

34- Konuşma becerilerinin hangisinin sizin için gelecekte önemli olacağını düşünüyorsunuz?

- a.() Telefonda rahat iletişim kurabilme
b.() Yabancı dilde konferans ve seminerlere katılabilme
c.() Otel, restoran gibi turizm tesislerine gelen yabancı müşterilerle yüz yüze daha rahat iletişim kurabilme
d.() Diğer (Lütfen belirtiniz)

35- Hangi tür çeviriler yapacağınızı düşünüyorsunuz?

- a.() Turizm sektörüyle ilgili yayınlar
b.() Faks, elektronik posta
c.() İş mektupları
d.() İş ilanları
e.() İşletmem tanıtım, broşür vs. yayınlar
f.() Diğer (Lütfen belirtiniz)

36-Öğrenme gereksinimleriniz için okuma becerilerinin hangisinin daha önemli olduğunu düşünüyorsunuz?

- a.() Ayrıntılı bir bilgiye ulaşmak için okuma
b.() Genel bir bilgiye ulaşmak için hızlı okuma
c.() Metin içinde bilinmeyen sözcüklerin anlamını tahmin edebilme
d.() Not alma
e.() Ana düşüncüyü bulmak için okuma
f.() Diğer (Lütfen belirtiniz)

37- Öğrenme gereksinimleriniz için yazma becerilerinin hangisinin daha önemli olduğunu düşünüyorsunuz?

- a.() Dilbilgisi yapısı doğru cümleler kurabilme
b.() Kelimeleri uygun anlamda kullanma
c.() Not tutma
d.() Bilgileri paragraf içi ve paragraflar içinde düzenleme
e.() Özetleme
f.() Diğer(Lütfen belirtiniz)

38- Öğrenme gereksinimleriniz için dinleme becerilerinin hangisinin daha önemli olduğunu düşünüyorsunuz?

- a.() Genel bilgi edinmek için dinlemek
b.() Belirli bazı bilgileri edinmek için dinlemek
c.() Yüz yüze iletişim kurmak
d.() Not tutmak
e.() Diğer(Lütfen belirtiniz)

39- Öğrenme gereksinimleriniz için konuşma becerilerinin hangisinin daha önemli olduğunu düşünüyorsunuz?

- a.() Soru sormak ve cevaplamak
b.() Dilbilgisine uygun cümleler kurmak
c.() Doğru telaffuz yapabilmek
d.() Konuşma esnasında uygun kelimeyi hatırlayıp seçmek
e.() Akıcı bir şekilde kendini ifade etmek
f.() Diğer(Lütfen belirtiniz)

40- Okuma becerilerinin hangisinde en çok güçlük çekiyorsunuz?

- a.() Ayrıntılı bir bilgiye ulaşmak için okuma
b.() Genel bir bilgiye ulaşmak için hızlı okuma
c.() Metin içinde bilinmeyen sözcüklerin anlamını tahmin edebilme
d.() Not tutma
e.() Ana düşüncüyü bulmak için okuma
f.() Diğer (Lütfen belirtiniz)

41- Yazma becerilerinin hangisinde en çok güçlük çekiyorsunuz?

- a.() Dilbilgisi yapısı doğru cümleler kurabilme
b.() Kelimeleri uygun anlamda kullanma
c.() Not tutma
d.() Bilgileri paragraf içi ve paragraflar içinde düzenleme
e.() Özetleme
f.() Diğer (Lütfen belirtiniz)

42- Dinleme becerilerinin hangisinde en çok güçlük çekiyorsunuz?

- a.() Genel bilgi edinmek için dinlemek
b.() Belirli bazı bilgileri edinmek için dinlemek
c.() Konuyu özetlemek
d.() Yüz yüze iletişim kurmak
e.() Not tutmak
f.() Diğer (Lütfen belirtiniz)

43- Konuşma becerilerinin hangisinde en çok güçlük çekiyorsunuz?

- a.() Soru sormak ve cevaplamak
b.() Dilbilgisine uygun cümleler kurmak
c.() Doğru telaffuz yapabilmek
d.() Konuşma esnasında uygun kelimeyi hatırlayıp seçmek
e.() Akıcı bir şekilde kendini ifade etmek
f.() Diğer (Lütfen belirtiniz)

ÖZGEÇMİŞ

1986 Konya doğumludur. Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatından 2009 yılında mezun olmuş; 2008-2009 yılları arasında aynı üniversite Kazım Karabekir Eğitim Fakültesinde pedagojik formasyonunu tamamlamıştır. Halen Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalında yüksek lisans öğrencisidir. Lisans eğitimine devam ettiği esnada yaz sezonlarını Alanya ve Marmaris'te çeşitli otellerde resepsiyon ve bar departmanlarında çalışarak geçiren Gökçe, 2009 yılından itibaren Bartın Üniversitesi'nde İngilizce Okutmanı olarak göreve başlamış ve halen bu görevine devam etmektedir. İleri düzeyde İngilizce, orta düzeyde Almanca bilmektedir. Evlidir.

Akademik Yayınları

Çelik, D. **Gökçe, A.** Koca, V. 2013. *The Urban Landscape Oriented Branding Strategies in Tourism: The Case of Bartın*. International Caucasian Forestry Symposium, 24-26 October, 847-855, Artvin.

Batman, O. **Gökçe, A.** 2012. *Tüm Yönleriyle Etkinlik Yönetimi ve Başarısı*. Sakarya Üniversitesi Yayınları, Prof. Dr. Sabahattin Zaim'e Armağan Seçme Yazılar.(84): 47-60, Sakarya.

Çelik, D. **Gökçe, A.** Koca V. Cengiz, G. 2012. *Kırsal Turizmde Marka Kimliği: Yörük Köyü Örneği*. 2. Ulusal Kırsal Turizm Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 20-22 Eylül, 59-79, Aksaray.